

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

„HOGY MINDNYÁJAN EGY LEGYENEK”

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
III. ÉVFOLYAM 1. szám
2016. TAVASZ

Ára: 400 Ft

nka

KÉSZÜLT A
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL

ÁPRILIS

1 P	Pol. Fényes péntek ApCsel 3,1-8 Jn 2,12-22
2 Sz	Pol. Fényes szombat ApCsel 3,11-16 Jn 3,22-33
3 V	Pol. Tamás vasárnap (Nikétász szé.) ApCsel 5,12-20 Jn 20,19-31
4 H	Teodulosz és tsai. vtk., György szé., Himnuszalköltő József szé. ApCsel 3,19-26 Jn 2,1-11
5 K	Kolos és tsai. vtk. ApCsel 4,1-10 Jn 3,16-21
6 Sz	Eutik fp. ApCsel 4,13-22 Jn 5,17-24
7 Cs	Kallipiosz vt. ApCsel 4,23-31 Jn 5,24-30
8 P	Heródion és tsai. apk. ApCsel 5,1-11 Jn 5,30-6,2
9 Szo	Eupszikhiosz vt. ApCsel 5,21-32 Jn 6,14-27
10 V	Kenethozó asszonyok vasárnapja (Terenciusz és tsai. vtk.) ApCsel 6,1-7 Mk 15,42-16,8
11 H	Antipász fszvt. ApCsel 6,8-7,5a.47-60 Jn 4,46b-54
12 K	Bazil hv. ApCsel 8,5-17 Jn 6,27-33
13 Sz	Márton fp. ApCsel 8,18-25 Jn 6,35-39
14 Cs	Arisztarkosz, Pudensz és Trofimosz apk. ApCsel 8,26-39 Jn 6,40-44
15 P	Kreszcensz vt. ApCsel 8,40-9,19a Jn 6,48-54
16 Szo	Agapé és tsai. vtnők ApCsel 9,19b-31 Jn 15,17-16,2
17 V	Inaszkadt vasárnapja (Simeon fszvt., Ákos fszvt.) ApCsel 9,32-42 Jn 5,1-15
18 H	János szé. ApCsel 10,1-16 Jn 6,56-69
19 K	Pafnutiosz fszvt., János szé. ApCsel 10,21-33 Jn 7,1-13
20 Sz	Pol. Az Ötvened közepe (Tivadar szé.) ApCsel 14,6-18 Jn 7,14-30
21 Cs	Üü. – Januáriusz fszvt. és tsai, Tivadar fszvt. ApCsel 10,34-43 Jn 8,12-20
22 P	Üü. – Tivadar fp. ApCsel 10,44-11,10 Jn 8,21-30
23 Szo	Üü. – Pol. György nvt. ApCsel 12,1-11 Jn 15,17-16,2
24 V	Üü. – A samariái asszony vasárnapja (Erzsébet sza., Száva vt.) ApCsel 11,19-30 Jn 4,5-42
25 H	Üü. – Dox. Márk ap. evta. ApCsel 12,12-25 és 1Pét 5,6-14 Jn 8,42-51 és Lk 10,16-21
26 K	Üü. – Bazil fszvt. ApCsel 12,25-13,12 Jn 8,51-59
27 Sz	Dox. Az Ötvenediképp ünnepzárása (Simon fszvt.) ApCsel 13,13-24 Jn 6,5-14
28 Cs	Jázon és Szozipáter apk. ApCsel 14,20-15,4 Jn 9,39-10,9
29 P	A küizei 9 vt., Memnon szé. ApCsel 15,5-12 Jn 10,17-28a
30 Szo	Dox. Jakab ap. ApCsel 15,35-41a és ApCsel 12,1-11 Jn 10,27-38 és Lk 9,1-6

MÁJUS

1 V	Vakonszületett vasárnapja (Jeremiás pr.) ApCsel 16,16-34 Jn 9,1-38
2 H	Dox. Atanáz fp. ApCsel 17,1-9 és Zsid 13,7-16 Jn 11,47-54 és Mt 5,14-19
3 K	Timót és Móra vtk. ApCsel 17,19-28a Jn 12,19-36a
4 Sz	Dox. Húsvét ünnepzárása (Pelágia vtnő) ApCsel 18,22-28 Jn 12,36-47
5 Cs	Lit. Az Úr mennybemenetele (Irén vtnő) ApCsel 1,1-12 Lk 24,36-53
6 P	Üü. – Jóh pr. ApCsel 19,1-8 Jn 14,1-11a
7 Szo	Üü. – A Szent Kereszt jeruzsálemi megjelenése ApCsel 20,7-12 Jn 14,10-21
8 V	Az első (nikeai) egyetemes zsinat igazhitű atyáinak emléke – Üü. – Pol. János ap., evta. ApCsel 20,16-18a.28-36 és 1Jn 1,1-7 Jn 17,1-13 és Jn 19,25-37
9 H	Üü. – Izajás pr., Kristóf vt. ApCsel 21,8-14 Jn 14,27b-15,7
10 K	Üü. – Dox. Simon ap. ApCsel 21,26-32 és 1Kor 4,9-16a Jn 16,2-13a és Mt 13,54-58
11 Sz	Üü. – Dox. Simon ap. Zsid 4,14-5,10 Jn 10,9-16
12 Cs	Üü. – Pol. Boldog Hopkó Bazil fszvt. – (Mókiosz fszvt.) Üü. – Epifániosz és Germánosz fpk. ApCsel 25,13-19 Jn 16,23-33a
13 P	Dox. Mennybemenetel ünnepzárása (Glikéria vtnő) ApCsel 27,1-28,1 Jn 17,18-26
14 Szo	Halottak emlékezete (Izidor szé.) ApCsel 28,1-31 és 1Tessz 4,13-17 Jn 21,15-25 és Jn 5,24-30

15 V	Lit. Pünkösöd vasárnap – A Szentlélek eljövetele (Nagy Pakhómiosz szé., Akhillész fp.) ApCsel 2,1-11 Jn 7,37-52. 8,12
16 H	Pünkösöd hétfő – A Szentháromság ünnepe (Tivadar rem.) Ef 5,8b-19 és 2Kor 13,1113 Mt 18,10-20 és Mt 28,18-20
17 K	Üü. – Andronikosz és Junia apk. Róm 1,1-7.13-17 Mt 4,23-5,13
18 Sz	Üü. – Péter és tsai. vtk. Róm 1,18-27 Mt 5,20-26
19 Cs	Üü. – Patrik fszvt. és tsai. Róm 1,28-2,9 Mt 5,27-32
20 P	Üü. – Thalleleosz vt. Róm 2,14-28 Mt 5,33-41
21 Szo	Dox. Pünkösöd ünnepzárása (Pol. Konstantin és Ilona társapk.) ApCsel 26,1.12-20 Jn 10,9-16
22 V	Mindenszentek vasárnapja – (Bazilioszkosz vt.) Zsid 11,33-12,2a Mt 10,32-33.37-38; 19,27-30
23 H	Mihály hv. fp. – Apostolfejedelmek bünb. idő kezdete Róm 2,28-3,18 Mt 6,31-34; 7,9-11
24 K	Simeon rem. Róm 4,4-12 Mt 7,15-21
25 Sz	Pol. Ker. János pr. fejének 3. megtalálása 2Kor 4,6-15 Mt 11,2-15
26 Cs	Kárpuz ap. Róm 5,10-16 Mt 8,23-27
27 P	Helládiosz fszvt. Róm 5,17-6,2 Mt 9,14-17
28 Szo	Eutik fszvt. Róm 3,19-26 Mt 7,1-8
29 V	Pünkösöd u. 2. vas. – Teodózia vtnő Róm 2,10-16 Mt 4,18-23
30 H	Izsák szé. Róm 7,1-13 Mt 9,36-10,8
31 K	Hermiász vt. Róm 7,14-8,2 Mt 10,9-15

JÚNIUS

1 Sz	Jusztinosz és tsai. vtk. Róm 8,2-13 Mt 10,16-22
2 Cs	Nikéforosz fp. Róm 8,22-27 Mt 10,23-31
3 P	Lukiliánosz és tsai. vtk. Róm 9,6-19 Mt 10,32-35; 11,1
4 Szo	Metrofán fp. Róm 3,28-4,3 Mt 7,24-8,4
5 V	Pünkösöd u. 3. vas. – Dorotheosz fszvt. Róm 5,1-10 Mt 6,22-33
6 H	Besszáron és Hiláron szé. Róm 9,18-33 Mt 11,2-15
7 K	Teodotosz fszvt. Róm 10,11-11,2a Mt 11,16-20
8 Sz	Dox. Tivadar nvt. ereklyéinek átvitele Róm 11,2b-12 és Ef 2,4-10 Mt 11,20-26 és Mt 10,16-22
9 Cs	Cirill fp. Róm 11,13-24 Mt 11,27-30
10 P	Sándor és tsai. vtk., Timót fszvt. Róm 11,25-36 Mt 12,1-8
11 Szo	Dox. Bertalan és Barnabás apk. Róm 6,11-17 és ApCsel 11,19-30 Mt 8,14-23 és Lk 10,16-21
12 V	Pünkösöd u. 4. vas. – Onufriosz rem., Péter szé. Róm 6,18-23 Mt 8,5-13
13 H	Akvilina vtnő Róm 12,4-5.15-21 Mt 12,9-13
14 K	Elizeus pr., Metód hv. Róm 14,9-18 Mt 12,14-16.22-30
15 Sz	Ámosz pr. Róm 15,7-16 Mt 12,38-45
16 Cs	Tikhón fp. Róm 15,17-29 Mt 12,46-13,3
17 P	Mánuel és tsai. vtk. Róm 16,1-16 Mt 13,4-9
18 Szo	Leontin vt. Róm 8,14-21 Mt 9,9-13
19 V	Pünkösöd u. 5. vas. – Dox. Júdás ap. Róm 10,1-10 és Júd 1,1-25 Mt 8,28-9,1 és Jn 14,21-24
20 H	Metód fszvt. Róm 16,17-24 Mt 13,10-23
21 K	Julián vt. 1Kor 1,1-9 Mt 13,24-30
22 Sz	Özséb fszvt. 1Kor 2,9-3,8 Mt 13,31-36a
23 Cs	Agrippin vtnő 1Kor 3,18-23 Mt 13,36-43
24 P	Pol. Ker. János pr. születése Róm 13,11b-14,4 Lk 1,1-25.57-68.76.80
25 Szo	Üü. – Febrónia vtnő Róm 9,1-5 Mt 9,18-26
26 V	Pünkösöd u. 6. vas. – Dávid szé. Róm 12,6-14 Mt 9,1-8
27 H	Sámson szé. 1Kor 5,9-6,11 Mt 13,54-58
28 K	Cirusz és János ingy. orv. vtk. 1Kor 6,20b-7,12 Mt 14,1-13
29 Sz	Lit. Péter és Pál főapk. 2Kor 11,21-12,9 Mt 16,13-19
30 Cs	Dox. A tizenkét apostol 1Kor 7,24-35 és 1Kor 4,916a Mt 15,12-21 és Mt 9,36; 10,1-8

*Feltámadt Krisztus!
Valóban feltámadt!*

Ábel apostoli kormányzó

Aranyszájú Szent János a feltámadásról mondott beszédével szeretném kifejezni örömömet, hogy ebben a szép húsvéti ünnepkörben köszönhetem olvasóinkat!

„Aki istenfélő és istenszerető, merítsen magának hasznot ebből az oktatásból! Aki értelmes szolga, menjen be örvendéssel Ura örömébe! Aki az első órától munkálkodik, vegye el ma igazságos bérét! Aki a harmadik óra után érkezett, ünnepeljen hálaadással! Aki a hatodik óra táján jöhetett, ne ingadozzék, mert semmivel sem károsodik! Aki a kilencedikig késlekedett, álljon elő és ne habozzék! Aki a tizenegyedik órára érkezett, ne féljen késlekedése miatt, mert nemeslelkű az Uralkodó, és az utolsót éppen úgy fogadja, mint az elsőt. Letelepíti a tizenegy órakor érkezőt éppen úgy, mint az első órától munkálkodót. A későn jövőnek kegyelmez, az elsőnek érkezésén örvend. Ennek megfizet, amannak ajándékot ad. A munkát elfogadja, a tudást becsüli, a cselekedetet értékeli, az áldozatot dicséri. Mindnyájan bemennek az Úr örömébe, első és későbbiek, elveszítik jutalmatokat! Gazdagok és szegények, mindnyájan örvendjete! Komolyak és könnyelműek, becsüljétek meg ezt a napot! Böjtölők és nem böjtölők, vigadjatok ma! Roskadozik az asztal, vegyetek róla mindnyájan! Élvezzétek mindnyájan a hit lakomáját! Részesüljete mindnyájan a jólelkűség gazdagságából.

Ne panasolja senki a szegénységet, mert feltűnt az új birodalom! Ne keseregjen senki bűnei miatt, mert felragyogott a sírból a bocsánat! Ne féljen senki a haláltól, mert megszabadított minket az Üdvözítő halála! Hatalma alá hajtotta, és megsemmisítette a halált. Leszállt az alvilágba, és kifosztotta az alvilágot. Keserőséget okozott neki, mikor az megízlelte az Ő testét. Erre célzott Izaiás, mikor felkiáltott és mondta: Az alvilág elkeseredett, mikor ott lent megjelentél. Elkeseredett, mert vereséget szenvedett, mert szegényben maradt, elkeseredett, mert halálos sebet kapott, elkeseredett, mert pusztulásnak indult, elkeseredett, mert fogságba esett. Zsákmányul ejtette a testet, és az Istennel találkozott, zsákmányul ejtette a földet, és az ég állt előtte, zsákmányul ejtette azt, amit látott, és elbukott azáltal, amit nem látott. Halál, hol a te győzelmed? Alvilág, hol a te fullánkod? Föltámadt Krisztus, és elbuktak a gonosz lelkek. Feltámadt Krisztus és örvendeznek az angyalok. Feltámadt Krisztus és diadalmaskodik az élet. Feltámadt Krisztus és semmivé lett a halál a sírnál. Feltámadt Krisztus a halálból és elsőszülött lett a holtak közül. Övé a dicsőség és a hatalom mindörökkön-örökké! Amen.”

TARTALOM

LÉLEK

- 1 Szocskó A. Ábel: Köszöntő
- 4 Kocsis Fülöp: Ne felejtek!
- 6 Polgári László: „Nincs itt, feltámadt!”
- 7 Fekete Károly: Látás és hit
- 8 Orosz István: Mindent átható öröm
- 9 Polgári László: Pünkösti gondolatok
- 10 Szabó Tamás: Lelkiatya válaszol
- 11 Papp Szabolcs: Szinaxáron – Szent Eutik konstantinápolyi pátriárka
- 12 Deák Csaba: „Miért szól bele mindenbe az egyház?”
- 14 Bruno Ferrero: A jel
- 15 Programajánló

EMBER

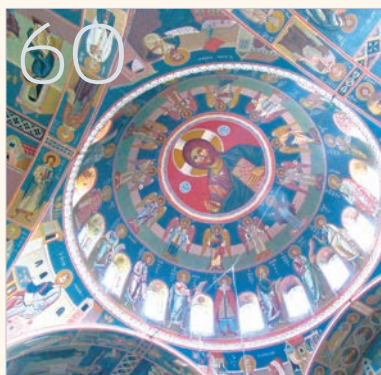
- 18 Obbágy Lacus: A kettétört olimpia története – interjú Radványi Bendekkel
- 21 Erma Bombeck: Amikor Isten az édesanyját teremtette
- 22 Király András: Feketén – fehérben
- 26 Tóth Teodóra: „Egyek közülünk, pont olyanok, mint mi” – gondolatok a Házasság hete kapcsán
- 28 Homolya Dániel: „Mester, hol lakol?” – Gyertek, nézzétek meg!”
- 30 Szabó-Kiss Beáta: Fantázia bajban van
- 32 Cserhátné Vecsei Ildikó: Az internet használata gyermekkorban
- 34 Laskay Anna: Hápi és Hüpi kalandjai
- 35 Laskay Anna: Női kerek Asztal – Húsvétolás
- 36 Szabad Bogárka: Táplálkozás és identitás kapcsolata – avagy a külhonba szakadt magyar teifölt keres
- 38 Programajánló – Görögkatolikus Családtábor 2016
- 39 Severnyák Emese: Sok időt töltök kórházban...
- 40 Ferenc pápa nyolc tanácsa jegyes- és házaspároknak

ÉRTÉK

- 42 Orosz Atanáz püspök: Ferenc pápa és Kirill pátriárka találkozása és közös nyilatkozata
- 45 Keresztes Szilárd püspök: Feltámadás és élet
- 46 Király András: Lásd, őriző angyalt küldött nékem a gondviselő Isten!
- 48 Dobos Klára: Székesegyházzá újjalt piacszéli templom
- 50 Terdik Szilveszter: Szavakban leírhatatlan – Válogatás Magyarország élő bizánci művészetéből
- 53 Dobos Klára: Krisztus-katonák díszőrségben – „Megkövesedett” tradíció Nyíracsaón
- 54 Kanyó Árpád: Liturgikus öltözetek keleten 2.
- 57 Váramány Sándor: A feltámadt Krisztusba vetett hittel Budaörsön
- 58 Ábrám Boróka: Megtisztelő ételek
- 60 Ivancsó Bazil: Görög katolikus Szent Liturgián voltam – Athénban is!
- 62 Rózsahegyiné Juhász Éva: Öt éves a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat

ÉRTELEM

- 64 Beke Péter: 30 éve történt a csernobili atomkatasztrófa
- 67 Legeza József: Könyvespolc mellett – Nyirő József: Biri, a tyúk
- 68 Nagy Attila: Tévhitek a magyarság korai történetéből
- 70 Németh Csaba: Vörös csillag, vérző keresz
- 72 Legeza Kata: Mozivászon előtt – A visszatérő
- 74 Lada Gergely: „Szörnyű katasztrófa fenyegeti a világot” – A háború és béke víziója Babits Mihály szemzőgéből
- 77 Szabó-Kiss Beáta: Richard Wagner: A bolygó hollandi és a modern idők vándorai
- 78 Ez történt... 2016. tavasz
- 80 Programajánló

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A KIADVÁNY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN IS OLVASHATÓ
A digitalstand.hu OLDALON

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS

INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU

TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU

SZÁMLASZÁM:

10702071-19204893-52300002

(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

FŐMUNKATÁRS: TÓTH TEODÓRA

KORREKTÚRA: VÁGÓ-PIVNYIK JUDIT

ARCULAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMIPRINT-NYOMDA, NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2016

FÜLÖP METROPOLITA

NE FÉLJETEK!

A föltámadási szertartás még teljes sötétben kezdődik. Imbolygó fények indulnak el az oltártól, miközben először egyetlen hang, majd ismételve egyre több éneklő: „Jertek, merítsetek fényt...”!

Mideközben a rendre meggyúló gyertyák fénye egészen elárasztja a templomot, szinte teljesen bevilágítva azt. Ekkor azonban újabb sötétséget kell meghódítani. A lángot vivő, éneklő emberek kilépnek a templom kapuján, bele a világ sötétségébe. Még ha az utcai lámpák a maguk rideg fényével erőlködve tompítani is igyekeznek azt, a világ sötétségét csupán villanylámpákkal megvilágítani nem lehet. Ahhoz ezek az apró, látszó, énekek kísért élő lángok kellenek, pontosabban az a nem alkonyodó világosság, amelyről énekelnek a hívek és amelyet a szívükben hordoznak. Egyedül a „nem teremtett fény” képes eloszlatni az Isten nélküli világ vaksötétjét. Ez a fény a világ teremtésétől kezdve ragyog ránk, ez járja át az Édent is, de ettől egy időre el lettünk zárva. Ám „nem őrzi többé lángpallos az Éden kapuját, mert dicsőséges zár van arra helyezve: a szent keresztfa”, mely a nagypéntek sötétségéig még szégyenfa volt, kivégző eszköz, halálfegyver. Krisztus azonban kitárt karjával magához ölelte azt, és egyszeriben eltűnt halált hozó ereje. Az Isten Bárányának vére pedig – amely nem az ajtófélfára, hanem erre a keresztfára lett festve – végérvényesen megmentett minket a halál angyalától. „Halál, hol a te győzelmed, alvilág, hol a te fullánkod?” [1Kor 15,55]. A bitófa életadóvá lett. A lángpallos egy időre elzárta tőlünk, de a dicsőséges szent keresztfa újra megnyitotta nekünk az utat az örök fény felé.

Lépkedünk tehát a világ sötétjében, de teljes szívünkkel énekeljük az angyalokkal együtt a föltámadást meghirdető himnuszt: „A te föltámadásodat, Krisztus, Üdvözítünk”. Éppen arra kérjük a Föltámadottat, méltasson minket, hogy

– miként az angyalok a mennyben –, éppúgy mi is tiszta szívvel énekelhesük Őt e sötét földön.

Körbeérünk a templomon, s a „Föltámadt Krisztus!” első énekléseivel megnyílik a templomajtó, odabent pedig már teljes fényáradat fogad bennünket. Ez az Éden kapuja! Belépve rajta minden emberi képzeletet felülmúló öröm fogad bennünket: a föltámadás semmihez sem fogható boldogsága. A „Föltámadt Krisztus!” szünni nem akaró éneklése is ezt a mindent átható örömet hívatott kifejezni: szétkürtölni a világban, hogy „föltámadt Krisztus”!

Ha a halál többé már nem ellenségünk, akkor van-e még bármi is, amitől féljünk? Van-e sötétség, ahová nem jut el ez a tündöklő fény? A Mennyei Jeruzsálem tündöklök itt, az Úr dicsőfénye az, amely fölötté fölvirradt. Sötétségeink, amelyekhez gyakran mi magunk is ragaszkodtunk, itt elenyésznek.

A bűn okozta bajt, mely nyakunkba szakadt, fölváltotta Krisztus édes igája, amelybe bűnbánattal önként hajtjuk bele a fejünket. A vállunkat súlyosan lefelé húzó, eddig cipelt saját keresztünk kapaszkodóvá lett, amely Krisztushoz, a feltámadotthoz köt, és Vele együtt fölemel. Most már én is átölelem azt, amitől eddig szabadulni akartam. Mert nincs többé ok a félelemre, nincs is többé félelem. Vagy ha igen, a rettenést fölváltotta az édes istenfélelem.

Minden megváltozott. A sír tátongó sötétsége angyal rejt magában. A síri leplek nem holttestet burkolnak, hanem szépen összehajtván nyugszanak a kövön. Ami rendetlenség látható, az csupán a szanaszét heverő üvegcsék és szelencék, melyekben a halotti keneteket hozták, de amelyekre már semmi szükség nincsen. A kenethozók közül hártyák lesznek, a sírókból örvendezők, a félénkekből bátrak, az írástudatlanokból hithirdetők.

Legalább nekünk, kik a föltámadás éjszakáján gyertyáinkat szorongatjuk, tudnunk kell, hogy minden megváltozott. A föltámadás fénye mindent beragyog. Mától nem feledkezhetünk meg erről az Isten akarata szerint mindent megvilágító és átrendező ragyogásról. Éppen akkor kell a föltámadás erejéből merítenünk, amikor már-már elfeledni kezdenénk ezt az ellenállhatatlan erőt. Ezért is ismételve fáradhatatlanul és végeláthatatlanul a föltámadási himnuszt, hogy kitörölhetetlenül a szívünkbe égjen. Ha megtörni látszik a hitem, tudnom kell: föltámadt Krisztus! Ha az élet kilátástalanságaiban kezdek botladozni, látnom kell: föltámadt Krisztus! Ha fájdalmak törnek rám, nyomban rá tudjam felelni: föltámadt Krisztus! Ha szeretetlenséget tapasztalok körülöttem vagy a saját szívemben, föl kell ismernem: föltámadt Krisztus!

Krisztusban szeretett testvéreim!

Meg van oldva az életünk! Meg van oldva a gondjaink! Nem béklyóz bennünket többé sem bűn, sem bánalom, sem fájdalom, sem halál. E pillanattól, a teremtés nyolcadik napjától fogva tudnom kell, tudom, tudni fogom, hogy Krisztus föltámadt, és föltámadása mindent átjár, mindent beragyog. Amen.

LÉLEK

ÁPOLJUK LELKI ÉLETÜNKET, KAPCSOLATUNKAT ISTENNEL, MERT EZ ADJA MINDANNAK A GERINCÉT, AMIT TESZÜNK ÉS AMIK VAGYUNK. AZ A KERESZTÉNY, AKI NEM TÁPLÁLKOZIK AZ IMÁDSÁGBÓL, A SZENTSÉGEKBŐL ÉS ISTEN SZAVÁBÓL, AZ ELKERÜLHETETLENÜL ELFONNYAD ÉS KISZÁRAD.

(FERENC PÁPA)

POLGÁRI LÁSZLÓ GYŐRI PARÓKUS

„Nincs itt, feltámadt!”

A feltámadás ikonja a pokol tornácára leszálló Krisztust ábrázolja, ahol a világ teremtése óta élt igazak váraкоznak rá. Ő kézen fogja Ádámot, és láncot alkotva valamennyiüket felemeli az örök boldogság hazájába. Lába alatt zártöredékek, kulcsok, koponya. Mind-ez jelzi, hogy a pokol zárait összetörte, és valami egészen új élet lehetőségét nyitotta meg minden ember számára.

Zeffirelli **Jézus élete** című filmjében a főtanács tagjai felkeresik az üres sírt. Zéra, aki egyetértett a halálos ítélettel, megáll a sír előtt. Látja a kendőt, a rendet és csak ennyit mond: Most kezdődik! Igen, most kezdődik. Most kezdődik a világ végéig tartó osztása testének. Most lett igazán erős.

A SÍR ÜRES. KÉRDEZŐ, VITÁZÓ EMBEREK VAGYUNK. MENJÜNK HÁT KÖZELEBB! LEGYEN EZ BEJÁRAT SZÁMUNKRA A HÚSVÉTI ÜNNEP ÜZENETÉBE. MIT LÁTUNK?

Ne éhezze soha senki többé
a feltámadás hitét

1. **A sír üres.** Megmondta: ne csodálkozz rajta, barátom! „Harmadnapra feltámadok.” Eddig minden szava beteljesült. Most sem kellett benne csalódnia.

2. **A követ elhengerítették,** pedig az asszonyok egész úton azon tanakodtak, ki fogja elhengeríteni nekik, hogy kötelességüket teljesíthessék. Valahogy így történnek a dolgok a mi életünkben is. A problémák megoldódnak, a feltámadott Krisztus megoldja azokat, ha tudjuk, akarjuk és hittel tesszük kötelességünket.

3. **Bent rend van.** A kendő, mely a halott arcát takarta, külön összehajtva pihen. A feltámadás minden sietség nélkül történt. Az Isten nem kapkod. A hívő ember életében is ez az isteni rend alakul ki. Életünk nem öletszerű, nem függ politikai áramlatoktól, divattól, a szomszédok életmódjától. Tudom, kinek hiszek, tudom, hová megyek. Erre a rendre érdemes ráépíteni nemcsak a magunk, hanem gyermekeink, szeretteink életét is. Erről az isteni rendről érdemes beszélni mindenkinek.

4. **Angyal fogad:** Nincs itt, feltámadt! Nem zavar el. Megmutatja az Úr nyomait. Íme a hely, ahová temették. Előttetek megy Gallileába. Menj te is bátran! Keresd az életedben Istened nyomait! Pecsétjét viseli minden, amit teremtett. Róla beszél az egész világ. Veled van Krisztusod! Azért halt meg, hogy mindenkié lehessen minden korban. Persze csak akkor lesz a tiéd, ha te is akarod.

5. **Azonnal feladatot is ad.** Menj, vidd hírül feltámadásának örömhírét annak, aki megtagadta, aki elfutott, bezárkózott akkor, amikor nem volt szabad hangosan hinni! Ne félj a feladattól! A hit sajátossága, hogy akkor erősödik leginkább, amikor átadják. Minden kimondott szóval, megélt igazsággal te leszel gazdagabb.

6. **És gyere vissza** – újra kenettel, szíved szeretetével és bizonytalanságával, miként az asszonyok tették! Legyen fontos neked ő, a feltámadott! Életed jó illata a szeretet. Ezt hozd, és újra meg újra vidd magaddal a mai nap nagy hírét, a világtörténelem fordulópontjának nagy eseményét: „Feltámadt Krisztus halottaiból, legyőzte halállal a halált, és a sírban lévőeknek életet ajándékozott!”

Ezért olvassuk húsvétkor több nyelven az evangéliumot. Tudja meg mindenki: GAZDAGOK VAGYUNK! Feltámadt Krisztus!

Ne éhezze soha senki többé a feltámadás hitét, az örök élet reményét és az Isten szeretetét!

FEKETE KÁROLY TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS PÜSPÖK

LÁTÁS ÉS HIT

„Ha nem látom a kezén a szegek helyét, és nem érintem meg ujjammal a szegek helyét, és nem teszem a kezemet az oldalába, nem hiszem. [...] Jézus így szólt hozzá: Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak és hisznek.”
[Jn 20,25,29]

Csodaváró korunk számára tanulságos eset a Tamásé. Bár a csodából kimaradt – mert nem volt ott a többi tanítvány között –, de a Feltámadott Krisztus szaván fogja őt.

Elképzelhetetlenül vékony falú hajlék a Teremtettség, ami körülvesz bennünket. Megeshet velünk is az, ami Tamással. Miközben bosszúsán, fennhéjázva, a zavart palástoló göggel beszél – „ha nem látom a kezén a szegek helyét, akkor nem hiszem” –, azt nemcsak a közvetlen környezete hallja, hanem az Úr is szóról szóra megérti. A 139. zsoltár mondata azokra a szavakra is érvényes, amiket szívesen törölnénk, letagadnánk, visszavonnánk, amikhez később nem adnánk a nevünket: „Mikor még nyelvemem sincs a szó, immár egészen érted azt, Uram, messziről érted gondolatomat.” Nem földi lehallgatás történik – ami gyűlöletből, ellenségeskedésből fakad és bizonyítékot keres ellenünk –, hanem mennyei meghallgatás. A Krisztus-csodából eddig kimaradtak reménye a Feltámadott hallótávon belülsége. Krisztus jön, újra és újra rajtakap hitetlenségen, ellene fogalmazott vádakon, mentegetőzéseken, hogy miért nem voltunk ott, ahol találkoztunk volna Vele.

Ahogy Tamás megkapta a maga csodáját, találkozását Krisztussal, úgy mi is megkapjuk. Egyetlen kor embere sincs rosszabb helyzetben, mint amaz első. A Krisztus-felismerés esélyében és esélytelenségében osztozik minden nemzedék. Az evangéliumokban feljegyzett vélemények, „vakságok”, elvétett találkozások és értetlenkedések a Jézus kortársai ré-

széről és a gyarló tizenkettőtől – ebből a szempontból – több mint tanulságosak.

János evangéliuma 20. rész 29. versében nem véletlenül kap hangsúlyt a kijelentés: „Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak és hisznek.” A második keresztyén nemzedék már nem ismerte Jézust test szerint. Már nem láthatták őt és nem találkozhattak vele fizikailag, csak hallottak róla. János tudta, mit jelent a „látni és hinni” feszültségében élni. Evangéliumán végigvonul ennek a két szónak a „vetélkedése”, s mindig a hitre esik a hangsúly, mindig a hit a nyertese ennek a sajátos vetélkedésnek, ahogy itt is.

Hála Istennek, nem Tamás szavain és érintésén múlnak a dolgok, hanem azon, hogy Tamást megszólítja Jézus és megérinti lelke sebhelyeit. A szó és a lehetőség csodája érintette meg őt, amellyel Jézus éppé tette Tamás hitét.

A hit még a látást is pótolhatja! Jézus éppé akarja tenni a mi hitünket is. Azoknak a hitét is, akik alkalmatlanoknak tűnnek, akik őt eddig visszautasították. Ő él, és alkalmasnak lát az Ő követésére. Ő nem utasít vissza. Azt akarja, hogy mienk legyen a Tamás hitvalló szava és vele együtt Jézus boldogmondásának áldásos valósága: „boldogok, akik nem látnak és hisznek”. Ámen.

OROSZ ISTVÁN ÓZDI PARÓKUS

MINDENT ÁTHATÓ ÖRÖM

NEM MONDHATNÁM, HOGY KÖZELI ROKONOM
VOLT, DE KÖZEL ÁLLT HOZZÁM.
EGÉSZ ÉLETÉBEN AZT HAJTOGATTA:
„BÁR HÚSVÉTKOR HALNÉK MEG,
AKKOR A TEMETÉSEMEN NEM KESEREGNÉNEK
AZ EMBEREIK!”

Megadatott neki. Értékes, mindig Isten akaratát kereső, szolgálatban telt földi élete egy tavaszi napon fejeződött be. Fényeshéten temettük. Visszagondoltunk a szavaira, és valóban: áthatotta a szertartást az öröm, a remény, még ha tudtuk is, hiányozni fog népes családjának.

Azt hiszem, azért volt „könnyű” őt elengedni, mert hitelesen tanította nekünk életében: *ne a földi dolgokhoz ragaszkodjunk*. És ezt értette a tárgyaira, amiket szívesen elajándékozott; az idejére, amit ránk szánt; tapasztalataira, amelyeket velünk, fiatalabbakkal megosztott. Még a konyhai fortélyaira is, amikkel a környezetében élő kezdő háziasszonyok munkáját könnyítette meg. És értette az emberi kapcsolatokra. Miközben mindenkiről és mindenkivel szeretettel beszélt, mondandójába újra meg újra beleszötte: *Krisztushoz kötődni a legfontosabb*. És tudtuk az állandó derűjéből, hogy számára valóban ez a kapcsolat az első, s a többi ebből gyökerezik.

Mostanában – különösen Húsvét környékén – gyakran eszembe jut. Mivel és hogyan alakíthatnám én is úgy az életemet, hogy azt a mindennapi tennivalóim és gondjaim közepette egyfajta nyugalom jellemezze? Igen sok dologból meríthetünk, s temperamentumunknak megfelelően ez nagyon különbözhet. Magam részéről ajándéknak tekintem, hogy görögkatolikusnak születtem, mert nagyban segítenek szertartásaink abban, hogy amikor lankadnék, a Krisztusba vetett hitemet és bizalmamat „szinten tartsam”. A Húsvét örömét, Krisztus szeretetét tulajdonképpen az év összes többi vasárnapján is átélhetjük énekeink segítségével. Furcsa lehet, hogy nem a gyönyörű feltámadási szertartásunkból hozok példát, de ezt épp azért teszem, hogy tudatosítsam: az öröm, a remény egész évben és egész életemben ott lehet. Rajtam múlik, engedem-e az ünnep elteltével, hogy a Feltámadott fényét elhomályosítsa munka, gyereknevelés, nehéz emberi kapcsolat, sértettség vagy bármi más. Ameddig rendszeresen felhangzanak a templomban a húsvéti kánon dallamai, még lendületben tart az élmény, az érzélem. De később?

Magam is arra törekszem és másoknak is tanácsolom: figyelemmel vegyünk részt az előesti vecsernyén, az utrenyén. Az octoéch minden dallamán megelevenedik a megváltás. Egyik kedvencem a mindent összefoglaló, 4. hangú sztichira az alkonyati zsolozsmából: *„A te életadó keresztvednek szüntelenül hódolva, Krisztus Istenünk, harmadnapi feltámadásodat dicsőítjük, mert ezáltal újíttad meg, Mindenható, megromlott emberi természetünket, és megnyitottad nekünk a mennyekbe való feljutást, mint egyedül áldott és emberszerető.”*

Tudom, jellemzőbb böjti időre tenni fogadalmat, felajánlást. De ha valóban megújít bennünket Krisztus feltámadása, ha hisszük, hogy új életet ajándékozott nekünk, nem folytatjuk ott, ahol Nagyböjt elején abbahagytuk... akkor változásra, akkor többre kell törekednünk, akkor következhet az újabb elhatározás, amivel közelebb kerülünk a Megváltóhoz!

POLGÁRI LÁSZLÓ GYÖRI PARÓKUS

Pünkösdi gondolatok

A földrengések után mindig túlélő után kutatnak. 4–5 nap után azonban általában abbahagyják a keresést, hiszen folyadék nélkül, szélsőséges időjárási körülmények között nem lehet tovább életben maradni. Romániában néhány évtizeddel ezelőtt pusztító földrengés volt, sokan rekedtek a romok alatt. A hetedik-nyolcadik napon már csak halottakat találtak: majdnem 1600-an veszték oda, egy asszonyt azonban élve mentettek ki. Amikor megkérdezték, mi tartotta életben, így válaszolt: Volt egy kis rádióm, amelyben állandóan hallgattam a híreket. Tudtam, hogy keresnek, és egyre közelebb járnak ahhoz a helyhez, ahol voltam. A remény éltetett, hogy megtalálják!

A pünkösdi Lélek olyan nekünk, mint ez a kis rádió volt az aszszonynak: reményt sugároz a szívünkbe éjjel-nappal. Ő a Vigasztaló. Mivel is vigasztal? Hogy van Istenünk. Hogy milyen az Isten, azt is segít megérteni. Valahogy úgy, mint Tolsztoj elbeszélésében. A királyról ír, aki nagyon öreg már, és nem akar úgy meghalni, hogy még nem látta az Istent. Összes papját, tudósát összehívja. Három napot kapnak, hogy az Istent megmutassák a királynak. Letelik a határidő, de nem tudják teljesíteni a kérést. Haragra gerjed a király. Meghallja ezt egy pásztorember, akinek a papja is a palotába lett hivatalos. Jelentkezik a királynál. „Majd én megmutatom, felség, az Istent!” „Jó – mondja a király –, de ha nem, a fejeddel fizetsz!” A pásztor kivezeti a királyt a napra. „Nézz bele, Uram!” – mondja neki. Azonnal becsukja a szemét. „Nem tudok, mert elvakít!” – válaszolja. „Látod, Uram? A Nap az Istennek csak egy parányi teremtménye, mégsem tudsz belenézni. Hogyan tudnál a hatalmas Istenre nézni?” A király elfogadta a pásztor bölcs választát, de még volt két kérdése. „Mi volt az Isten előtt?” A pásztor almákat rak az asztalra. „Számold meg, Uram!” A király szá-

molni kezd: „1-2-3...” „Nem jó, uram. Ne az elsővel kezd, hanem előtte!” „De hiszen ott nincs semmi!” – válaszolja a király. „Na, látod, Uram, az Isten előtt sem volt semmi. Minden vele kezdődött. Nála nélkül ma sincs semmi.” Ezt a választ is elfogadja a király. Harmadik kérdése ez volt: „Mit csinál Isten?” „Megmondom – válaszolja a pásztor –, de előtte cseréljünk ruhát és sétáljunk egyet a városban.” Amikor a király felvette a pásztor szakadozott gúnyját és leszáll a trónról, hogy a pásztorral sétálni induljon, akkor így felel a pásztor: „Látod? Azt csinálja Isten, amit most Te. Eljött az emberhez, magára öltötte emberségünket. Szóba állt velünk, ahogyan Te tetted velem. Nekünk ilyen Istenünk van.”

Megjutalmazta gazdagon a király bölcs pásztorát, és Istent meglátva halt meg.

A *Szentlélek* tehát – a pásztorhoz hasonlóan – elvezet minket az Isten megismeréséhez. János evangéliumában Jézus közli a *Szentlélek* munkaköri leírását. Azt mondja: Ő majd meggyőzi (*felnyitja a szemét, megvilágosítja*) a világot három dologról. Mert aki lát, ért, az tud jól dönteni. Mit segít jobban látni, érteni a *Szentlélek*?

A bűnt. Hogy nem csak bűneim vannak, hanem bűnös ember vagyok. Indiai misszionáriusról olvastam, hogy kis falucskában a ház fehér falára vetítette esténként Jézus életét. Amikor a keresztre feszítéshez értek, egyik ember felugrott: *Ne őt, hanem engem! Én megérdemlem!* Nos, ezt jelenti, hogy a *Szentlélek* elvezet a bűnös állapot felismeréséhez, ahonnan csak Jézussal van felemelkedés.

Az igazságot. Hogy Jézus Krisztus él, hogy ő az Isten fia, a mi megváltónk. A *Szentlélek* vezeti el erre az igazságra Nikodémust, Arimateai Józsefet, a kereszt alatt a római századost, a latort... Minket is...

Helyes ítélőképességet. Vagyis tudunk különbséget tenni jó és rossz

között. A sakálról írják le, hogy számára a hullabűz kellemes illat. Nem érzi annak utálatosságát, ezért tud józúen falatozni belőle. Ha a szaglása jobb lenne, soha nem enne dögöt. Milyen a lelki szaglásunk? A *Szentlélek* segít azt karbantartani. Ma jellemző, hogy gátlás nélkül tesznek sokan aljas dolgokat, és utána vidáman mosolyognak.

Mi az a többlet, amit a *Szentlélek* hozzáad a hitünkhöz, egyházunkhoz, keresztény életünkhöz? Ő az „Életnek megadója”. Nélküle a vallás nehéznek, unalmasnak, elavultnak tűnhet, lélektelen szenteskedéssé válhat a szentségek vétele. A hittan csak lecke, az erkölcsben csak a gátlást vesszük észre, a hazáról csak szaval az ember, s a körülöttünk lévő világ, mint rosszra való kísértés jelenik meg.

Nézzük meg az apostolokat! *Húsvét* hitével is csak bezárkózva képesek élni, tele félelemmel. Az apostolok közössége – mondhatjuk nyugodtan, hogy az egyház első püspöki kara – *Lélek* nélkül fél, lapul, hallgat. Ezt a csapatot nekiindítani a világnak olyan lenne, mint amilyen volt a II. Magyar Hadseereget papírcsizmákban a Don-kanyarba küldeni. Előbb a *Lélek*, aztán a misszió! *Pünkösdi Lelke* teszi minden nap élővé a hitünket. Vele keresztény életünk nem üres szokásokból áll majd, hanem hiteles tettekből.

SZABÓ TAMÁS NYÍREGYHÁZA-ÖRÖKÖSFÖLDI PARÓKUS

Lelkiatya válaszol

A papunk a múltkor egy, az egyházban zajló vitáról beszélt. Bevallom, nagyon meglepett, hogy az egyházban is vitatkoznak. Miért van ez, kell-e vagy lehet-e tenni ellene? Összefér-e a vita és a keresztény szeretet?

EGY BIZTOS: a keresztény szeretet csak a keresztény vitával, keresztény vitakultúrával fér össze. Ugyanis a vitának, a véleménykülönbségnek helye van egy keresztény közösségben is. Az a tény, hogy az Isten különbözőknek teremtett minket, az egyúttal azt is magában hordozza, hogy a világot egyéni szemszögből látva, egyéni módon értelmezzük és szeretjük. Így nézve a vita egykorú az emberiséggel, s éppen ezért nem kell megijedni tőle, de kezelni, keresztény módon kell megélni mindazt.

Különösen azért fontos ez, mert bizony az ősellenségnek a sok-sok bibliai neve között ott van a diabolosz – megosztó is. A vita csak akkor értelmes, csak akkor krisztusi, ha a megosztó, a széthúzó nem éri el célját, s az egység megmarad. Ezért a keresztény vita egyik legfontosabb ismérve: az egység megtartása a különbözőség ellenére is. S hogy ez hogyan lehet megvalósítani? A válasz – mint mindig – ott van a Szentírásban.

A kereszténység megélésének hogyanja szinte az elsők között jelenik meg a formálódó egyház életében. Az apostolok cselekedetéből ismerjük az első zúgolódást az elhanyagolt görög özvegyek miatt, s bizony komoly vita alakul ki Péter és Pál között is a pogányokból lett keresztények kapcsán.

Amikor mi beszélgetünk, vitatkozunk az egyházban a hitünk jelenkori megélésének hogyanjáról, talán nem is kell annyira megijednünk, mert úgy tűnik, **bibliai, apostoli örökség ez**. Jézus nem egy uniformizált egyházat, hanem nagyon is sokszínű, sokrétű közösséget akart létrehozni. S bizony példaértékű Péter viselkedése, aki bár teljesen nem tud azonosulni a páli úttal, de az Isten jeleire figyelve elfogadja azt. Meri az evangélium missziós parancsát ön-maga világlátása felé helyezni.

De egyúttal megadja az új utak keretét is: a hogyanok különbözősége mellett azonban mindig sokkal fontosabb, hogy mi az, ami összeköt, mi az, amiben elengedhetetlenül azonosnak kell lenni, amiről Péter is beszél e vita kapcsán: a názáreti Jézusról való tanúságtételünk. Úgy tűnik, hogy a péteri gondolat szerint tetteink, ötleteink,

viselkedésünk és vitáink egyedüli mérése, hogy abból megvalósul-e az a tanúságtétel.

Ezért örök feladattá válik Krisztus, az Atya jobb megismerése, a Krisztusba öltözködés örök feladata, s így elkerülhető a tudatlanság, a felesleges harag, a meddő vita értelmetlensége, s oly sok sötétség, mely gátolhat minket abban, hogy felismerjük, hogy részesedjünk az igazi világosságból.

Szent II. János Pál pápa szavai jutnak eszembe, mikor azt mondta, „az egyház **Oratórium és laboratórium**, az imádság és az új utak kísérletezésének a helye”. Amibe belefér a vita is, belefér az érvek ütköztetése, de ott kell lenni az állandó imának, hogy Hozzá közeledve, Krisztusba öltözködve, rajta keresztül lássuk testvéreinket, s akkor a véleménykülönbség, a vita is Isten országának lehet az eszköze.

PAPP SZABOLCS

SZENT EUTIK

konstantinápolyi pátriárka (április 6.)

Szent Eutik konstantinápolyi érsek 512-ben született a frigiai Theion nevű faluban, aminek a magyar jelentése: isteni. Apja, Alexander, katona volt; édesanyja, Synesia, egy Hészühiosz nevű pap lánya. A szent az alapismereteket és a keresztény nevelést pap nagypapjától kapta. Egyszer még gyerekkorában, játszadozás közben leírta a saját nevét a pátriárka titulussal – mintha csak megjósolta volna későbbi szolgálatát.

Tanulmányai folytatására 12 éves korában Konstantinápolyba küldték. Az ifjú szorgalmasan haladt előre a tudományokban, ugyanakkor felismerte, hogy az emberi bölcsesség semmi az isteni kinyilatkoztatáshoz képest. Ezért elhatározta, hogy a szerzetesi életet választja. Eutik Amazea egyik monostorába vonult vissza és megkapta az angyalit öltözetet (*szerzetesi ruhát*). 30 éves korában elkísérte püspökét Konstantinápolyba, és itt szentelték pappá. Hazatérve hamarosan a monostor vezetője (*igumenje*) lett, ami irányítása alatt látványos fejlődésnek indult. Szigorú életvitеле példáját látva az összes amazeai monostor előljárójává (arkhimandritájává) tették, 552-ben pedig a pátriárkai trónra jelölték.

Amikor az V. egyetemes zsinat összehívásának előkészületeit végezték Jusztiniánosz császár (527–565) idejében, az amazeai metropolita beteg volt és Eutiket küldte maga helyett. Konstantinápolyban az idős pátriárka, Szent Ménász amikor meglátta, megjövendölte, hogy ő lesz a következő pátriárka. Ménász halála után Szent Péter apostol látomásban megjelent a császárnak és kezével Eutikra mutatva ezt mondta: „Ő legyen a püspököktök.”

Pátriárkai szolgálata legelején összehívta az V. egyetemes zsinatot (553), amelyen az atyák elítélték a felmerült tévtanításokat. Azonban néhány évvel később egy új eret-

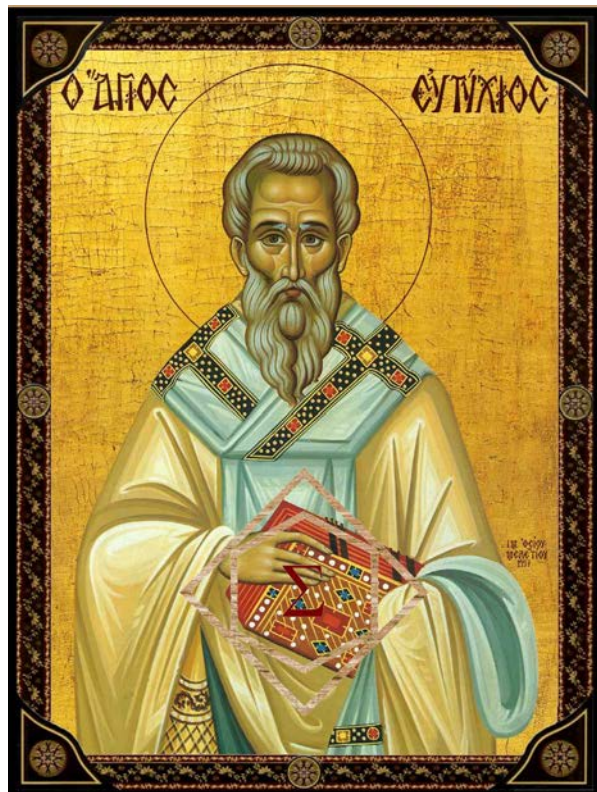
nekség támadt az Egyházban, az *afthartodoketizmus* vagy *'elpusztíthatatlanság'*, mely azt tanította, hogy Krisztus teste, kereszthalála és feltámadása előtt romolhatatlan, elpusztíthatatlan volt és így nem volt képes szenvedni.

Szent Eutik szenvedélyesen támadta ezt a tévtanítást, Jusztiniánosz császár azonban élete végén hajlott felé és haragját a szentre zúdította. Tény, hogy parancsára katonák fogták el a szentet a templomban, megfosztották főpapi ruháitól és egy amazeai monostorba küldték száműzetésbe (565).

A szent szelíden viselte száműzettségét, szigorú böjtölésben és állandó imádságban élt a monostorban. Számos csodat, gyógyítást művelt: imáira egy vallásos férfi, Androgenész felesége – akinek korábban csak halva születtek gyermekei – most két fiúnak adott életet, akik megérték a felnőttkort. Süketnémák kapták meg a beszéd adományát; súlyosan beteg gyermekek nyerték vissza egészségüket. Meggyógyította egy festőművész kezét a rajta levő daganatos fekélyektől. De a szent nemcsak testi, hanem lelki szenvedéseket is gyógyított: gonosz lelkeket űzött ki; meggyógyított egy részeg leprást, aki az ivást is abbahagyta, miután megtisztult a leprájától.

Amazea perzsa inváziója és súlyos pusztítása alatt Eutik parancsára kiosztották a gabonát az éhezőknek a monostor magtárából, és a szent imáira a gabonataralékok nem csökkentek.

Megkapta Istentől a prófétálás adományát: feltárta Jusztiniánosz két utódjának a nevét. Szkolasztikosz János pátriárka elhunytával 577-ben, 12 évi száműzetés után II. Jusztinosz császár visszahívta jog szerinti trónjára, és nyáját bölcsességgel, békében kormányozta. 4 és fél évvel később – április 6-án, Tamás-vasárnapján – Szent Eutik összegyűjtötte papjait, s miután megáldotta őket, békében elhunyt az Űrban.

DEÁK CSABA SZIGETSZENTMIKLÓSI PARÓKUS

„MIÉRT SZÓL BELE MINDENBE AZ EGYHÁZ?”

Nemrégiben egy barátom megkérdezte tőlem, hogy mit mondanék azoknak az embereknek, akik rossz szemmel nézik Krisztus egyházának működését, ténykedését a mai modernnek nevezett világban. Mit lehet mondani a címben idézett rosszindulatú vagy csupán értetlenkedő kérdésre? „Miért szól bele mindenbe az Egyház?” Böjt? Mit kutakodik az Egyház a konyhámban? Nemiséget érintő morális kérdések? Milyen jogon nyomul be a hálószobámba? És sorolhatnánk még...

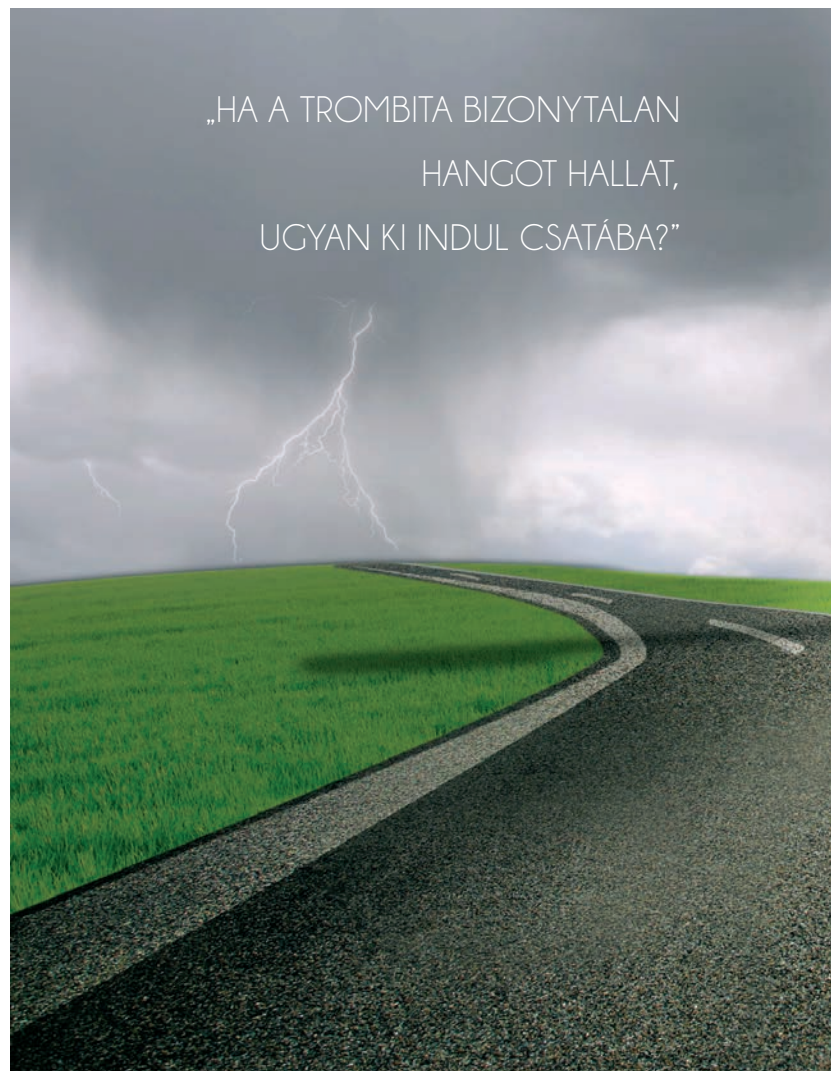
Nekem első körben egy történet jutott az eszembe, ami Narról szól, hogy rablók törtek be egyik éjszaka egy gazdember portájára. A hűséges komondor megláncolva feküdt a ház előtt, majd egyszer csak elkezdett kétségbeesetten, láncát tépve ugatni. A fáradt gazda felébredt és hálószobájából kilépve mérgesen rászólt a kutyára, magában pedig dühösen mérgelődött, hogy a kutya miatt nem tud aludni. A kutya azonban nem hallgatott el, sőt, még dühösebben ugatott, remélve, hogy így jobban felhívhatja szeretett gazdája figyelmét az óriási veszélyre. Erre a gazda lekapta a falról puskáját és az ablakon át lelőtte hűséges házőrzőjét. A gazdát kirabolták és családjával együtt meggyilkolták. Bárcsak odafigyelt volna! Bárcsak adott volna kutyája szavára! Bárcsak bízott volna őrzője jóakarátában! Hogy miért ugatott, miért jelzett ez a hűséges házőrző olyan bőszen? Amiért Krisztus egyháza is teszi. Mert nem hallgathat! Mert egyebek között ez is dolga – vagy ha úgy tetszik, hivatása –, hogy felhívja a reábizott emberiség, a családok figyelmét a rájuk leselkedő veszélyekre, és ilyen módon is próbálja megmenteni őket. Még akkor is, ha ezt sokan nem értik és neheztelnek érte. Még akkor is, ha megharagszanak érte. Nem népszerűsködni, hanem embereket menteni, „embereket halászni” küldött minket Krisztus ebbe a világba.

Na, de milyen szemszögből, milyen perspektívából nézi az ember életét ez a sokszor földi élettől, a modern valóságtól elrugaszkodottnak látszó, a „magasban” lebegő egyház? Hiszen minden relatív. Minden csak nézőpont kérdése, még a jó és a rossz is ebben a világban – folytatta barátom.

Filozófiai és dogmatikai okfejtések helyett úgy gondoltam – az isteni Mestertől tanulva –, talán helyesebb, ha erre a kérdésre is egy példabeszéddel, egy rövid kis történettel válaszolok: Egyszer egy király kedvenc vadászsólymával és szolgálóival hosszú, több napos vadászatra indult. A harmadik

nap végén nagyon kimerült, elfáradt és megszomjazott. Csakhamar egy magas sziklafalhoz ért, melyből a magasból lezúdulva egy forrás patakzott. Az uralkodó fogta ezüst serlegét és a víz alá tartotta. Még mielőtt a szájához emelhette volna a kelyhet, kedvenc vadászsólyma a magasból lecsapva kiütötte kezéből azt. A király értetlenkedve nézett a madár után és mérgelődött, hogy mi üthetett ebbe az oktan állatba.

„HA A TROMBITA BIZONYTALAN
HANGOT HALLAT,
UGYAN KI INDUL CSATÁBA?”

Újra merített a vízből, de a jelenet ismét megismétlődött. Amikor harmadszor is megpróbált inni a forrásból, már szemé sarkából figyelte a sólyom közeledését, s amikor a megháborodottnak vélt állat újra felé repült, elhajította a serleget, elkapta a madarat és teljes erejéből a sziklafalhoz vágta. A madár élettelenül zuhant a földre. A király negyedszer is megpróbált meríteni a forrásból, s mikor poharát a szájá-

hoz emelte, már saját szolgálai kiabáltak rá a szikla tetejéről, melyre időközben felkapaszkodtak: „Felséges királyom! Ne tegye!” A király izgatottan lovagolt fel a fennsíkra és megdöbbenően látta, hogy a forrás vízgyűjtőjének partján tucatjával hevernek elhullott állatok tetemei. A forrásvíz mérgezett volt. Ezt ő nem tudhatta, hiszen ez alulról nem, csak felülről látszik. Krisztus egyháza is ezt teszi. Felülről, az Isten szemével igyekszik nézni az emberi életet és próbál megóvni bennünket a csábító, de mérgező vizektől. Ez pedig csak felülről, a dolgokat teljességükben szemlélve látszik. Gyakran eszembe jut ez a történet, amikor kétéves kislányom durcás, haragos, sértett, nem egyszer vádló tekintetét érzem magamon, miután erős kézzel harmadszor rántom vissza a zebránál, hogy ne lépjen az útestre a piros lámpánál a száguldó autók sűrűjébe; vagy a sokadik próbálkozása után ujjammal a kezére csapok, mikor is a gémkapcsot igyekszik bedugni a konnektorba. Ha nem is köszöni meg, de talán majd egyszer megérti, hogy miért tettem ezt.

Hogyan lehet ezt az értetlenséget, meg nem értést, vagy inkább értetlenkedést hosszútávon kibírni, elviselni? Mi ad ehhez élethosszig tartó erőt, kitartást egy papnak? – így a következő kérdés.

Erre Márai Sándornak egy rövid írásával (*Kivert kutya c.*) tudtam csak válaszolni, melyet újra és újra elolvasok meg nem értett pillanataimban. Az író egy belvárosi bérház erkélyén megpillant egy nagytermetű komondort. „Ez a kutya házőrzőnek született, de ma már senki nem kívánja, hogy őrizze a városi házat, amelynek erkélyén tanyázik nappal és éjszaka. A házat a rendőr őrzi, továbbá tételes törvényeink, aztán a házmaster, s bizonyos ravasz villamos szerkezetek, csengők és zárok, melyekkel védekezünk felebarátaink ellen. A kutya mégis őrzi a házat, mert ez a törvény, mely él szívében. Áll az erkélyen és megugatja az elhaladókat, spontán és fölöslegesen. Minden neszre ügyel, olyan erőpazarlással teljesíti kötelességét, mintha csak igazolnia kellene létezésének jogosultságát a mindenségben, valamilyen felsőbb hatóság előtt, a csillagos ég alatt, ahol kutyák és emberek élnek, ólakban és házakban, bizalmatlanul és reménytelenül. Valahányszor elmegyek az erkély alatt, megugat. Ilyenkor megemelem a kalapom és felszóllok: – Ez a helyes, látod. Ugass az ég alatt, fölöslegesen, mert ez a dolgod. Én is így csinálom.”

AMI A TESTBEN A LÉLEK, az a kereszténység a világban. Vagy ha úgy tetszik, az Egyház bizonyos szempontból nem más, mint a világ lelkiismerete. Nagy-nagy határozottsággal, de még nagyobb szeretettel kell tennie azt, hiszen „ha a trombita bizonytalan hangot hallat, ugyan ki indul csatába?” Akkor is, ha ez néha kellemetlen vagy kényelmetlen. Akkor is, ha ez néha rosszul esik. Nem kell megköszönni. Csupán elfogadni.

MÉG LIMITÁLT PÉLDÁNYSZÁMBAN KAPHATÓ

a máriapócsi kegykép könnyezésének 300. évfordulója alkalmából készült, a Szemlélet magazinnak külön ezt a témakört feldolgozó emlékkiadványa!

Az Erdő Péter bíboros köszöntőjével kezdődő, fényképekkel gazdagon illusztrált lapszám tartalmazza a kegykép országjárásának állomásain elhangzott beszédeket, a Kegykép és a Magyar Görögkatolikus Egyház történelmét, a Görögkatolikus Metropólia megalakulásának állomásait, alapító bulláit, valamint a főpásztorok beiktatásán elhangzott beszédeit.

A különleges, történelmi jelentőségű kiadvány nem hiányozhat görögkatolikus családjaink otthonából!

* * *

MEGÚJULT A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE!

Kívül-belül egyaránt megújult a magyar görögkatolikusok havilapja, a Görögkatolikus Szemle. A gazdagabb tartalom igényes papíron, színes kivitelben, az 1990-től megszokott A/4-es formátumban jelenik meg ezentúl.

A kiadványokat keresse templomainkban, parókusainknál vagy a kiadvanyok@szentatanaz.hu email címen!

BRUNO FERRERO

A JEL

Egy fiatalember egymagában ült az autóbusról. Kitekintett az ablakon. Alig múlt húsz éves, csinos, finom arcvonású fiú volt. Egy nő ült le a mellette lévő ülésre. Miután kicsit kedvesen elbeszélgettek a meleg tavaszias időről, a fiú váratlanul így szólt:

– Két évig börtönben voltam. Ezen a héten szabadultam, éppen úton vagyok hazafelé.

Áradt a szó belőle, miközben mesélte, hogy egy szegény, de becsületes családban nőtt fel, és az a büntetés, amit elkövetett, mekkora szégyent és fájdalmat okozott szeretteinek, akiktől a két év alatt semmi hírt nem kapott. Tudta, hogy szülei túl szegények ahhoz, hogy vállalják az utat és meglátogassák őt a börtönben. És azt is tudta, hogy túl tudattalannak érzik magukat ahhoz, hogy levelet írjanak neki. Mivel választ nem kapott, nem írt nekik többet.

Szabadulása előtt három héttel tett egy utolsó, reménytelen próbálkozást, hogy kapcsolatba lépjen velük. Bocsánatukért könyörgött, amiért csatlódást okozott nekik.

Miután kiengedték, felszállt az első buszra, ami éppen a házuk előtt haladt el... Ott, ahol felnevelkedett és ahol még most is élnek szülei.

Szüleinek megírta, hogy ha megbocsátanak, egy jelet kér tőlük. Olyant, melyet jól lát az autóbusról... Ha még visszafogadná őt, kössenek egy fehér szalagot a kert almafájára. Ha nem látja ezt a jelet, nem száll le az autóbusról és örökre eltávozik életükből.

Az úti célhoz közeledve a fiút egyre nagyobb nyugtalanság töltötte el. Nem mert kinézni az ablakon. Biztos volt benne, hogy az almafán nem fogja meglátni a szalagot.

Útitársa végighallgatta történetét, majd udvariasan megkérte a fiút:

– Cseréljünk helyet! Majd én figyelek az ablakból.

Alig néhány ház előtt haladt el az autóbusz, amikor a nő meglátta az almafát.

Könyeivel küszködve kedvesen megérintette a fiatalember vállát:

– Nézze! Nézze! Az egész fát szalagok borítják.

ÁLLATOKHOZ HASONLÍTUNK, AMIKOR ÖLÜNK.
EMBEREKHEZ HASONLÍTUNK, AMIKOR ÍTÉLÜNK.
ISTENHEZ HASONLÍTUNK, AMIKOR MEGBOCSÁTUNK.

A Szent János Görögkatolikus Diákotthon FELVÉLT HIRDET

a 2016/2017-es tanévre
felsőoktatásban tanuló
nappali tagozatos főiskolai,
egyetemi hallgatók részére.

JELENTKEZÉSHEZ
CSATOLT DOKUMENTUMOK:

- jelentkezési lap
- bemutatkozó levél
(fényképes önéletrajz)
- papi vagy lelkesi ajánlás

A JELENTKEZÉSI LAPOT A
szentjanosdiakotthon@gmail.com

CÍMEN LEHET IGÉNYELNI.
JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ:
2016. július 31.

A JELENTKEZÉSEKET
A KÖVETKEZŐ CÍMRE VÁRJUK:

Szent János
Görögkatolikus Diákotthon
1143 Budapest, Ida u. 2.

A JELENTKEZŐKET TELEFONON
VAGY E-MAIL-BEN ÉRTESÍTJÜK A
FELVÉLT ÉLBESZÉLGETÉS IDŐPONTJÁRÓL.

A NAGY ÉRDEKLŐDÉSRE VALÓ TEKINTETTEL

Budapesten is láthatóak

a **Nálunk járt a pócsi Mária**
című rajz- és művészeti pályázat
legjobb alkotásai.

A kiállítás hétköznaponként
15-18 óra között látható.

Cím: 1143 Budapest, Ida utca 2.
(A kapu csengetés után nyílik.)

EGÉSZ ÉVBEN VÁRJA VENDÉGEIT A SZENT KRISTÓF TURISTA SZÁLLÁSHELY

Debrecen központjától 25 km-re, a létavértesi műemlék görögkatolikus templomtól alig 300 m-re, csendes, nyugodt környezetben várja vendégeit egész évben a Szent Kristóf Görögkatolikus Ifjúsági Turistaszálló.

Az igényesen kialakított és korszerűen felszerelt épületegyüttes 50 vendéget tud egyszerre elszállásolni.

Kiválóan alkalmas felnőtt- vagy gyermekcsoportok, családok és baráti társaságok számára; lelkigyakorlatok, osztálykirándulások, táborok, találkozók, kisebb esküvők és konferenciák megtartására is. A szálló területén kápolna, filagória és tűzrakó hely is található. Az épület

akadálymentesített, így a kerekesszékekkel közlekedőket is szeretettel várjuk.

Mindezek felett napi háromszori étkezést tudunk biztosítani.

Városunk rendelkezik uszodával, sportcsarnokkal, megvilágított sportpályával, kondi- és fitneszteremmel, sóbarlanggal, vízfoci-pályával, valamint lovaglást is biztosító lovasparkkal. A környékben túrázni kívánók számára kijelölt túraútvonalak biztosítják a kikapcsolódást az erdőben gazdag tájon.

Igény szerinti lovastáborok, úszótáborok megtartása is lehetséges, egyeztetés alapján.

**ÁRAINK BARÁTSÁGOSAK, JELENTŐS CSOPORTKEDVEZMÉNYT BIZTOSÍTUNK
EGYHÁZI ISKOLÁK ÉS EGYHÁZKÖZSÉGI CSOPORTOK RÉSZÉRE.**

Cím: 4281 Létavértesi,
Batthyány utca 53.

Kapcsolat:

Szimicsku Ferenc esperes

E-mail: szimicsku56@gmail.com

Telefon: +36/30-2-482-670

EGYETEMISTÁK, FŐISKOLÁSOK GÖRÖGKATOLIKUS HITTANKÖRE

FEBRUÁR 9.

TEST ÉS LÉLEK A BŐJT BEN

Előadó: Kruppa Levente, görögkatolikus
lelkész

MÁRCIUS 8.

EURÓPA ÉS A MUSZLIM BEVÁNDORLÁS

Előadó: Dr. Speidl Bianka,
orientalista, Közel-Kelet szakértő,
Migrációkutató Intézet

ÁPRILIS 12.

**BOLDOGSÁG: HITÜNK TANÍTÁSA ÉS A
MODERN PSZICHOLÓGIA**

Előadó: Somogyi Klára,
pszichológus, család-
és párterapeuta-jelölt

MÁJUS 10.

**MENNYEI DERŰ – A HUMOR FORRÁSAI
LELKIELETÜNK BEN**

Előadó: Deák Csaba,
görögkatolikus lelkész

PANAGIA KÖZPONT

18.00 – Alkonyati istentisztelet

18.30 – Előadások

HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE

Címünk: Panagia Központ, Budapest-1056, Molnár utca 3.

Infó: Dr. Vincze Krisztián (+36 30 7408622), www.gorogkatolikus.hu

EMBER

A KÖNYVEKBEN KERESSÜK ISTENT,
AZ IMÁDSÁGBAN MEGTALÁLJUK ŐT!

(PIO ATYA)

A KETTÉTÖRT OLIMPIA TÖRTÉNETE

Interjú Radványi Bendekkel

1984-ben piaci forgalomba került az első Apple Macintosh számítógép, a Challenger amerikai űrrepülőgép 10. útján sor került az első köldökszínor nélküli űrsétára; Ausztrália beiktatta új himnuszát és nemzeti színeivé a zöldet és az aranysárgát választotta; Olaszországban pedig újra a római katolikus lett az államvallás. Május 8-án a Szovjetunió bejelentette, hogy bojkottálja a Los Angelesben tartandó nyári olimpiát. Látszólag öt, számunkra komoly hírértékkel nem rendelkező eseményt soroltam fel a George Orwell által is megfestett évből, de az utóbbi történetben viszont sajnos érintettek vagyunk: Románia kivételével egyik szovjet tagállam és szocialista ország sem vett részt az ötkarikás játékokon. A fiatalabb generáció tagjai (mint például én is) talán átérezni sem tudják, mekkora tragédia volt ez akkor: életek mentek tönkre, karrieres futottak zátonyra.

Egy ambiciózus fiatalember, Radványi Benedek néhány éve tollat (pontosabban inkább klaviatúrát) ragadott, s utánajárt, mi és miért történt 1984-ben, s hogyan élték meg ezt a csapást a sportolók. Bevallom, még én sem olvastam az 1984 – A kettétört olimpia című könyvet, de ez a beszélgetés, illetve néhány internetes videó felkeltették az érdeklődésemet, s arra ösztönöznek, hogy az idei olimpiára én is múltidézőssel készüljek.

BESZÉLGETÉS A SZERZŐVEL A NAGY SIKERŰ KÖNYVRŐL, CSALÁDRÓL, HITRŐL,
S A MAGYAR FUTBALLVÁLOGATOTT EURÓPA-BAJNOKI ESÉLYEIRŐL.

❖ **2012-ben érintett meg téged a téma, két év múlva könyv lett belőle. Mi motivált 25 évesen, hogy oknyomozásba fogj, s felkutass egy 30 évvel korábbi sporttörténelmi eseményt? Milyen cél vezérelt a könyv megírásakor?**

Nem az történt, hogy már nagyon írni akartam egy könyvet, mert az milyen jól hangzik. Egy akkori kézilabdázóval beszélgetve szembe jött a történet egy szelete, s mivel az igazságtalanságok mindig is zavartak, sokáig motoszkált bennem a téma. Egy évre rá letettem a szinopszist újságíró tanárom, Harle Tamás elé, aki később a könyv szerkesztője lett. Először inkább az vezérelt, hogy hiteles és olvasmányos módon, minden részletre kiterjedően mutassam be a Los Angeles-i olimpia bojkottját és hátterét, ám minél több érintett sportolóval beszéltem, annál jobban alakult át a cél: szerettem volna nekik valamiféle elismerést, gyógyírt, magyarázatot adni. Nemrégiben megtudtam, hogy egyik interjúalanyom hosszú idő után újra eljár horgászni, pontosan azóta, hogy meglátogattam, s kiveséztük a történeteket. Megkaptam a Magyar Sportújságírók Szövetségének nívódíját is. Talán ekkor éreztem igazán, hogy sikerült elérni valamit.

❖ **Hogyan kezdte hozzá, miként zajlott a munka?**

Külföldön megjelent könyveket, a magyar sajtóarchívumot, levéltári dokumentumokat is tanulmányoztam. Ám a legtöbbit azok a beszélgetések tették hozzá, amelyeket az érintett sportolókkal vagy az akkori sportvezetőkkel, netán a döntésben szerepet játszó, a tűzhöz közel álló személyekkel folytattam.

❖ **Melyik volt a legmegrendítőbb, legfájdalmasabb találkozásod, beszélgetésed olyan sportolókkal, akiknek „a kettőtört olimpiával” valóban az álmuk, a karrierjük tört ketté?**

Ahány ember, annyi történet. Több, mint ötven akkori sportolóval beszélgettem, számtalan megrendítő vallomást hallottam: voltak, akik el is sírták magukat, ahogyan visszagondoltak a harminc évvel korábbi emlékekre. Sejtettem, hogy nem lesz minden beszélgetés könnyű, de azt magam sem gondoltam volna, hogy kiderül, volt olyan sportlónő, aki az olimpia előtt megfogant gyermekét elvetette, hogy ott lehessen Los Angeles-ben. Majd aztán nem csak az ötkarikás szereplésről kellett lemondjon: később nem is lett, illetve nem lehetett babája.

❖ **Volt-e olyan interjúalanyod, aki visszautasított téged, aki nem akarta feltépní a régi sebeket?**

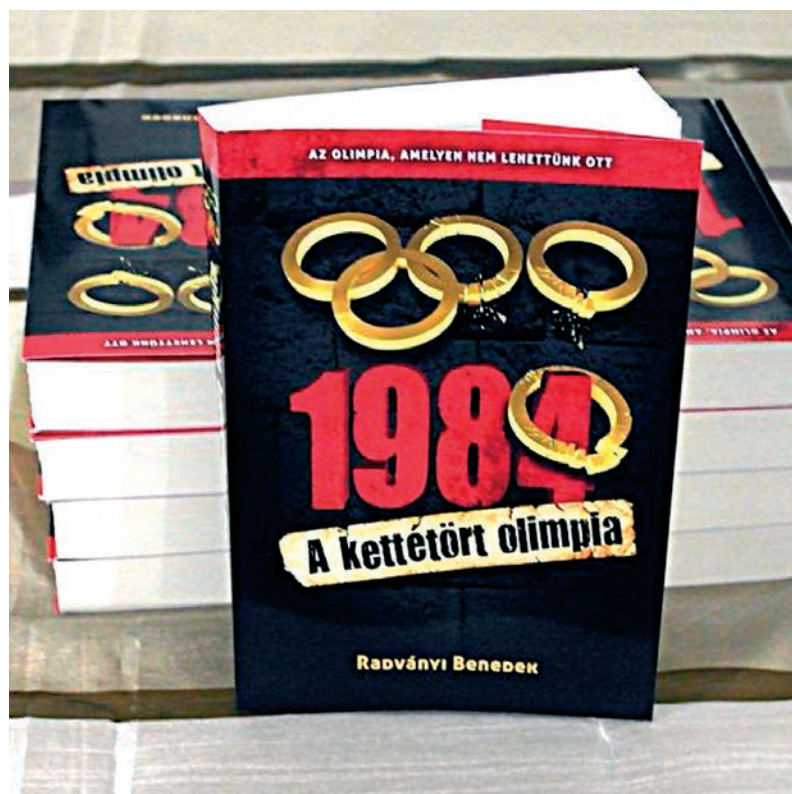
Akadott egy-két ilyen, de úgy érzem, ettől nem lett kevesebb a könyv. Viszont ide tartozik, hogy például egy akkori tornásznő, aki azt mondta, már túl van rajta, beszélgetésünk másnapján felhívott, hogy alig tudott aludni, azóta is ezen jár az esze, s rá kellett jöjjön, annak idején csak eltemette a témát, ám a trauma most is megvan.

❖ **Tulajdonképpen mi is volt ez a bojkott? Mesélnél az előzményekről?**

Leegyszerűsítve így lehetne összefoglalni: a hidegháborús nagyhatalmi csatározások levét itták meg az olimpiai álmukért küzdő sportolók. Miután 1980-ban az amerikaiak és a hozzájuk csatlakozó több, mint félszáz ország nem utazott el Moszkvába, négy évvel később a szovjet vezetés döntött úgy, hogy kihagyják a Los Angeles-i olimpiát. Ehhez a bojkotthoz csatlakozott hazánk is. A pontos okokat, miérteket tartalmazza a könyv.

❖ **A könyv által akarva-akaratlanul közszereplővé váltál, a bemutatás után többek között a DigiSporton és a SportKlubon is láthattunk téged. Mi kell ahhoz, hogy valaki a sikerek, a hírnév után is két lábbal a földön maradjon, s ne szálljon el magától? Neked hogyan sikerült szerénynek maradnod?**

Néhány tévés és rádiós interjú nyomán még messze nem mondanám magam közszereplőnek. Az viszont igaz, hogy máig küzdök azzal, hogy egyszerre legyek szerény és vállalam fel büszkeségemet. Például a tévés megjelenéseket nem posztoltam a Facebook oldalamon, pedig lehet, sokakat érdekelt volna, de nem akartam felvágni, még ha valószínűleg kevesen is érezték volna annak. A példa mentén maradva, bizonyára ez az interjú is csak a könyv oldalára kerül majd ki, bár ki tudja, eddig egész izgalmas...

❖ **Mivel foglalkozol most, hol dolgozol?**

Főállásban a Budapest Sportiroda marketingcsapatát, tehát például a Budapest Maraton vagy a Vivicitá kommunikációját erősítem. Emellett szabadúszó újságírónak mondhatom magam: azaz vagy engem találnak meg projektmunkákkal vagy én jelentkezem valahol egy témaötlettel.

❖ **A történelem más területen is érdekel? Van kedvenc történelmi korszakod, történelmi személyed?**

Bevallom, sosem voltam jó töriből, a könyvhöz gyakorlatilag újra meg kellett tanulnom a hidegháború eseményeit. Azért az érdeklődés megvan, bár elsősorban a sport- és olimpiatörténet terén.

❖ **Nem csak mint újságírót és sportkedvelőt szólaltatlak meg a Görögkatolikus Szemlélet hasábjain, hanem mint hívó katolikus fiatalembert is. A szülő elsődleges feladatai közé tartozik gyermeke értékre nevelése, s édesapád, Radványi Balázs, a Kaláka együttes tagjaként alighanem eleget is tett atyai kötelességének. Mennyire vált mindennapi életed részévé a zenekar?**

Abszolút meghatározó, hogy honnan jövök, s ebben nálam külön szerepet játszik a Kaláka és a zene. Mivel felnőttem, teljesen megszokott, hogy édesapám folyamatosan színpadon szerepel, néha magam is meglepődöm, hogy milyen természetes számomra, hogy egy Kossuth-díjas művész fia vagyok, holott ha valakinek elmondom, rögtön másképp néz rám is.

❖ **Mit jelent számodra a hit, a vallás? Van életmottód, hitvallásod?**

Egyszerre útmutatást és útkeresést. Borzasztóan hálás vagyok, hogy van egy fogódzóm, vezérfonalam, amely mentén haladhatok, még ha sokszor meg is kérdőjelezem, miért is történik ez vagy az. Aztán általában mindennek kiderül az oka. Közben van bennem egy folyamatos kíváncsiság, egyre több ilyesmi témájú könyvet forgatok, ám mindehhez az is kellett, hogy a családi neveltetésen túl gyermekkorom óta tagja vagyok a Regnum Marianumnak. Ez egy sok szempontból a cserkészethez is hasonlítható ifjúságnevelő szervezet, amelytől rengeteget kaptam, s az elmúlt években igyekeztem a nálam fiatalabbaknak vissza is adni ebből valamit.

❖ **Immár tízéves érettségi találkozóra készülsz. Az esztergomi Ferences Gimnázium mennyiben járult hozzá életed alakulásához, életszemléleted, hited és hivatásod kibontakozásához?**

Lehet, hogy meglepő, de nekem az ott töltött hat év ahhoz képest nem adott túl sokat a hit terén, bár ahogy ezt épp kimondtam, egy-két maradandó esemény azért eszembe jut.

Ám inkább a baráti kapcsolatok miatt jelentett sokat, s rögtön hozzá is teszem: a legszorosabb kapcsolatban azokkal maradtam, akiknek a hit máig fontos. Emellett önállóságomhoz, nyitottságomhoz és céltudatosságomhoz járult hozzá sokban a Franka.

❖ **Harminckét évvel ezelőtt nem voltunk ott az olimpián, idén azonban ott leszünk Rióban. Mit vársz az ötkarikás játékoktól, illetve szerinted mire lehetünk képesek a franciaországi foci Európa-bajnokságon?**

Labdarúgóinknak a tisztes helytállásnál nem tenném magasabbra a léceket, még ha én is azon szerencsések közé tartozom, akik a norvégok elleni pótszelejtezős győzelmet a helyszínen élhették át. Rió kicsit nehezebb dió, sokkal bizonytalanabbnak tűnik a helyzet, mint négy éve. Akkor egyébként sikeresen megtippeltem, hogy nyolc aranyunk lesz, de most azt mondanám: remélem, öt összejön.

ERMA BOMBECK (BRUNO FERRERO ÁTDOLGOZÁSÁBAN)

Amikor Isten az édesanyát teremtette

AZ ISTEN ELHATÁROZTA, HOGY MEGTEREMTI AZ ÉDESANYÁT. MÁR EGY EGÉSZ HETE BAJLÓDOTT VELE, AMIKOR MEGJELENT EGY ANGAL ÉS ÍGY SZÓLT:

- **Ezzel vesztegelsz el egy egész hetet?**
- Igen. DE olvastad-e a megrendelő lapot? Mosható legyen, de ne plasztik anyagból... 180 alkatrészből álljon és mind-egyik cserélhető legyen..., kávéból és az előző nap maradékaiból éljen..., olyan legyen a csókja, hogy mindent meggyógyítson, az egyik lába törött legyen egy csalódott szerelem miatt... és legalább hat pár keze legyen.

Az angyal hallgatta és hitetlenkedve rázta a fejét.

- Hat pár?
- Nem a kezek megteremtése a nehéz – mondta az Isten –, hanem az a három pár szem, amellyel rendelkeznie kell.
- Olyan sok?

A jó Isten bólintott.

- Az egyik pár azért kell neki, hogy csukott ajtón keresztül is megláthassa, hogy mi történik, amikor beszél: „Mit csináltok?“, és azt a választ hallja, hogy semmit. Egy másik szempárra a fej hátsó részén azért, hogy észrevegye, amit nem kell látnia. A harmadikra pedig azért, hogy amikor fia valami rosszat tett, szemeivel közölhesse: „Mindent tudok és éppen ezért melletted vagyok!”
- Uram – szólott az angyal, enyhén megérintve a karját –, ma már eleget dolgoztál, térj nyugovóra, holnap is lesz egy nap...

- Sajnos nem tehetem – szólott az Úr –, már majdnem befejeztem. Elkészült egy édesanya, aki magától meggyógyul, ha beteg, aki tud hat ember számára ebédet készíteni egy fél kiló darált húsból, és akinek sikerül a zuhanya alatt egy kilenc éves kisgyereket megmosdatni.

Az angyal kíváncsian körbeprepdesi a minta-anyát és sóhajtván megjegyzi:

- Túl gyengéd!
- De mindennek ellen tud állni. Neked halvány fogalmad sincs, mit tud egy édesanya elviselni – szólott az Úr.
- Tud gondolkodni is?
- Nemcsak hogy gondolkodni tud, hanem annyira ügyesen használja az értelmét, hogy még kompromisszumra is képes – állította az Úr.

Akkor az angyal közelebb hajolt a modell-anyához és egyik ujját végighúzta az arcán.

- Itt van valami, ami felesleges – szólott az angyal.
- Nem felesleges ott semmi – szólott az Úr –, az egy könny-csepp.
- Hát az meg mire jó?
- Azzal lehet kifejezni az örömet, a bánatot, a csalódást, a fájdalmat, a magányt és a büszkeséget.
- Te egy lángész vagy! – kiáltott fel az angyal.

Finom melankóliával válaszolt az Úr:

- Megvallom az igazat, a könnyet nem én teremtettem!

Ha a könnyet nem Isten teremtette, miért erőszakoljuk mi mások szemébe?

**ANYÁK NAPJA ALKALMÁBÓL
SZERETETTEL ÉS MEGBECSÜLÉSSSEL
KÖSZÖNTÜNK MINDEN ÉDESANYÁT!**

KIRÁLY ANDRÁS

FEKETÉN – FEHÉR BEN

A vasvári plébániatemplom zsúfolásig telve van. Még nem kezdődött el a vasárnapi szentmise, de a pap már az oltárnál van, és együtt énekel a hívekkel. Tekintetem az atyán marad, nagy a kontraszt: a hófehér misruhában egy afrikai fekete pap áll. Meglepettségem tovább fokozódik, mikor kiváló magyarsággal kezdi el a szentmisét. A szentbeszéd alatt előrelép. Mindenki rá figyel. Egyszerűen, hétköznapi bölcsességgel beszél, mindenki számára érthetőek a gondolatai.

Az idén 41 éves Tengan Sebastian Ghánában született. Itt lépett be az Isteni Ige Missziós Társaság (verbiták) kötelékébe. Filozófiát tanult: a szemináriumot Budapesten végezte, ahol megtanult magyarul. Erdő Péter bíboros szentelte pappá. Budapest és Diósgyőr után Vasváron lett káplán, ahol kicsit félve fogadták a hírt: afrikai papjuk lesz. Seba atya azonban hamar belopta magát a hívek szívébe. Egész lényéből bölcsesség, alázat, szelídség és őszinte szeretet árad. Mindig mosolyog, mindenkihez őszinte érdeklődéssel fordul. Szelídsége mellett keményen védi hitünk elveit, határozottan képviseli a krisztusi alázatot és szegénységet. Kikéri magának: ő nem tisztelendő úr. Ő Seba atya. „S”-sel, magyarul. Élmény vele beszélni. Mindig megnevetteti az embert, és el is gondolkodtatja. Jó barát, jó pap. S mint ilyen, folytatja tanulmányait: a rend vezetősége Rómába küldte továbbképzésre. A vasváriak szomorúan búcsúztak szeretett Seba atyjuktól, de egyben büszkéek is rá, mert egy napon még a verbiták generálisa is lehet. Sőt, egy másik búcsúénekekben azt jósták, ő lesz az első néger pápa. Seba atya csak mosolygott, megrázta a fejét és annyit mondott:

„NEM LESZEK ÉN NÉGER PÁPA.
ÉN SEBA ATYA LESZEK.”

❖ Meséljen a gyerekkoráról!

Földműves szülők harmadik gyermekeként születtem egy kis ghánai faluban, Sabuliban. Hét lány- és egy fiútestvérem van. Nem sokkal születésem után a megélhetés miatt délre költöztünk. Már egészen kiskoromtól édesapám mellett dolgoztam a földön. Amit megtermeltünk, azt ettük. Amit vadásztunk, azt eladtuk és abból éltünk. Ellestem édesapámtól a vadászat mesterségét és a kerékpárszerelést is, így én is részt tudtam venni ezekben a munkákban. Ezek mellett én gondoztam a háziállatainkat is. Rengeteg volt a kukoricára, rizsre kártékony állat, ezeket a termény védelme miatt kellett kilőni, így lett húsunk is. Amikor meg száraz időszak volt, termelni nem tudtunk, ezért vadásztunk.

Óvodáról és iskoláról nem hallottam egészen 12 éves koromig.

Amikor megkérdeztem a korombeli gyerekektől – akik egyenruhát viseltek –, hogy hova igyekeznek, míg én a mezőre tartottam az állatokkal, azt mondták, az iskolába. Nem is tudtam, hogy van ilyen a közelben. Elhatároztam, hogy szeretnék mást is megtanulni, mint a gazdálkodás, így még szorgalmasabban kezdtem dolgozni, hogy egyáltalán szóba jöhessen a dolog. Amikor előálltam az ötlettel, édesapám is meglepődött, hogy van a környéken iskola, de nem zárkózott el az ötlettől. Vett nekem egyenruhát, és elkezdtem járni a többiekkel.

Az iskola nagyon messze volt. Kilo-méterben nem tudtuk mérni, mi ott földrajzi jelenségekkel mértük az időt és a távolságot. Hat folyón kellett átkelni, míg megérkeztünk abba a faluba, ahol az iskola volt. Az iskola az erdő szélén állt és a következőképpen nézett ki: egy óriási fa árnyékában ültünk, a fa törzsén volt a tábla. Aki a közelből jött, sámlit, széket hozott magával; aki messziről, az a földön ült. A tanár a táblára írt, mi pedig gallyakkal a homokba. Az volt a „füzetünk”. Ahogy ment arrébb a fa árnyéka, úgy követtük mi is táblástul, mindenestül. Ha eleredt az eső, beszaladtunk a faluba, ki melyik házba ért. Megtudtam, hogy még messzebb van egy másik iskola, ahol sátor is van. Egy idő után elkezdtem oda járni. Ott is a földön ültünk, de nádtető volt a

fejünk fölött. Az oktatás angolul folyt. Egy évig a számokat, állatok neveit, alapszavakat tanultunk. Mivel tizenkét évesen kezdtem iskolába járni, a kicsikhez nagy voltam, ezért a tanárok azt mondták, ha valamire jutni akarok, be kell hoznom a lemaradást. Így dupla annyit kellett tanulnom, de egy év alatt behoztam a többéves lemaradást és elvégeztem az általános iskolát. Édesapám látta, hogy javamra válik a tanulás, és úgy gondolta, „rendes” iskolában van a helyem. Ezért beíratott a koncepcionista testvérek (Szeplőtelen Fogantatás Betegápoló Fiai) első ghánai fiúgimnáziumába. A gimnázium északon volt, egy, a szülőfalumhoz közeli városban. Ott éltek nagyszüleim és a nagybátyámék, így náluk lakhattam.

Kisgyermekként csodálattal tekintettem a fehér reverendás papokra (Afrikában ez a papi viselet színe), olyannak láttam őket, mint az angyalok. Szerettem volna olyan szent ember lenni én is.

Ez a gondolat aztán időnként viszatért, ám a gimnázium lelkésze azt javasolta, várjak még a döntéssel. Ez eltántorított, és elhatároztam, hogy orvos leszek.

Adódott egy lehetőség: laboraszisztens legyek egy kórházban. Hátvan jelentkezőből két embert vettek föl. Én voltam az egyik. A továbbképzést követően három-négy évet dolgoztam itt. Kemény munka volt, mert rengetegen voltak. Megállás nélkül jöttek a betegek, akik türelmetlenek voltak, nem értették, miért kell várniuk. Általában ebédelni sem mentem, mert így többüknek tudtam segíteni. Ezután mehettem az egyetemre, melyet a kórház finanszírozott, cserébe tanulmányaim után öt évig újra a kórházban kellett dolgoznom. Ekkor azonban újra motoszkálni kezdett bennem a papi hivatás. Egy apácával beszéltem, aki mesélt a lehetőségekről, és egy listát is adott, ami-ben a szerzetesrendeket mutatták be. Így ismertem meg a verbitákat, akikről azt írta a brosúra: „Szolgáljuk az emberiséget az egész világon”. Megfogott ez a gondolat, és írtam a hivatásgondozóknak, akivel innentől kezdve kapcsolatban maradtam. Közben elkezdtem az egyetemet. Hamarosan egy hétfőjét töltöttem a verbitákkal, és elbeszélgetésen is voltam. Egyszer csak levelet

kaptam: fölvettek a szemináriumba. Borzasztó nehéz helyzetbe kerültem: biztos munka várt a kórházban az egyetem után, ráadásul azt csinálhattam, amit szerettem volna, ugyanakkor nem hagyott nyugodni a gondolat, hogy pap lehetek. Életem során még nem tapasztaltam meg, milyen az, ha döntésem nem kell.

Mindenki azt tanácsolta, hogy válasszam az egyetemet és a karriert. Azal riogattak, hogy a szeminárium olyan kemény, hogy úgylis hamar kiesek, aztán ott találom magam a semmi közepén. A főnököm a laborban szinte könyörgött. Hiába mondta, hogy százak állnak sorban a munkahelyemért, ingyen járhatok az egyetemre, állásom, irodám lesz, egy nap átveszem az ő helyét, valami mélyen belül azt súgta: nem ezt kell választanom. Az igazgató azt mondta, biztosan megütött a guta, mert ekkora hülyeséget még élő embertől nem hallott. Egyedül egy domonkos nővér támogatott. Azt mondta, nagy dolgokat vittem véghez a kórházban, papként azonban még nagyobbakra leszek képes. Mellette még egy pap biztatott: „menj csak nyugodtan papnak, nem fogod megbánni”. Ez a két ember elég volt ahhoz, hogy döntsek. A kórház igazgatója nagyon rendes volt, azt mondta, nem szünteti meg a munkaviszonyomat, úgylis nemsokára kirúgnak a szemináriumról, és akkor visszamehetek.

A szeminárium nagyon szigorú Ghánában, sokan kiesnek időközben. Három év filozófiával kezdtük a tanulmányainkat, amit olyan nehéznek találtam, hogy már-már azt hittem, igazuk lesz az evvel riogatóknak. Aztán egy év alatt belejöttem, következő évre már a logika lett a kedvenc tantárgyam. A nyári szünetben visszamentem a kórházba dolgozni, mert nagy volt rám a szükség. Harmadik év után három országot lehetett megjelölni, ahol a teológiát szeretnénk tanulni. Elsőnek Kenyát jelöltem be. Ott is angolul beszélnek, túl messze sincs, mégis más ország. Második volt saját hazám, Ghána, harmadik pedig Kongó. Ott franciául kellett volna végeznem a szemináriumot, de annyira nem fűlt a fogam a nyelvtanuláshoz. Az első fogadalomtétel előtt a vezető azt mondta, Magyarországra szeretnének küldeni. Csak pislogtam, mert fogalmam sem volt, hol van Magyarország.

Ha nemet mondok, az engedelmeségem megbukik, kirúgnak. Elfogadtam hát a döntést, de továbbra sem tudtam, hol van Magyarország. Internet nem volt a noviciátusban, tévét meg nem néztem. A társaim avval viccelődtek, hogy majd éhezni fogok ott (angolul egy betű eltérés van hazánk és az éhség szó között: Magyarország – Hungary, hungry – éhes. Egyik vasárnap délután az egyik jelölt társam – akit szintén Magyarországra szántak – leszaladt hozzám, hogy siessek a tévé elé, mert egy Ghánában élő magyar asszony arról beszél, hogy kell gulyást készíteni. Ez volt az első dolog, amit megtudtam Magyarországról. De azt is tudtam, hogy éhen halni sem fogok, mert a gulyás csak jó lehet, és azt már úgyis tudok készíteni.

❖ A gulyás után mi volt az első élménye Magyarországról?

Nagyon rossz volt [mosolyog]. 2006. november 29-én érkeztem Magyarországra. Köd volt, mínusz négy fok és hóesés. Ekkor láttam először havat életemben, és itt értettem meg, miért kaptam egy nővértől kabátot indulásom előtt. Azt mondta, hideg lesz. Persze hogy hideg lesz, nálunk is gyakran van hideg, plusz húsz fokban már fázunk, mondtam magamban, ám a repülőről kilépve teljesen elképedtem: ilyen hideg Ghánában csak a mélyhűtőben van. Hát hogy lehet mélyhűtőben élni? Mit keresek én itt?

Nem volt mese, hozzá kellett szoknom a magyar télhez, ráadásul abban az évben – a helyiek szerint – nem volt igazán hideg.

Januárban elkezdtünk nyelviskolába járni. Először autóval vittek minket, majd tömegközlekedéssel, hogy szokjuk a helyet és az élő nyelvet. Mivel nem értettük, mit mondtak be a buszon, trolin, a házak és reklámok segítségével tájékozódunk, csakhogy ezeket gyakran cserélték. Gyakran teljesen eltévedtünk, aztán végül ebbe is belejöttünk.

A magyart nagyon nehéznek találtam. Az első órán az ABC betűit tanultuk. Már attól megijedtem, hogy 44 betűt kell megtanulni, ráadásul kettő van az a-ból, e-ből, i-ből, az o-ból és u-ból meg négy. Ráadásul mindegyiket más-ként kell kiejteni!

Azt hittem, végem van, sosem fogom megtanulni ezt a nyelvet...

Aztán, amikor a buszon már néhány mondatot megértettem az idős nénik párbeszédéből, már elhittem, hogy van remény... Egy idő után, mikor már el-sajátítottuk a magyar nyelv alapjait, a rendi előjáróink szorgalmazták, hogy menjünk emberek közé, mert csak úgy tudjuk megtanulni a nyelvet.

Az irgalmas rendi kórházba jelentkeztem lelki gondozónak, de nem mehettem, mert a sok szenvedő betegnek az én nyelvtudásommal csak még több szenvedést okoztam volna [mosolyog]. Mindenképpen kórházban szerettem volna dolgozni, a labormunkákban nagy tapasztalatom volt, de ott már nem volt szabad hely számomra. A műtőbe kerestek éppen jó fizikumú munkatársat, oda kerültem hát segédműtősnek. Az ott töltött fél év alatt sokat nem fejlődött a magyar tudásom, mert beszélni is alig szabad a műtőben, ráadásul maszkban is van mindenki. De arra azért rájöttem, hogy messze nem megy még a nyelv úgy, ahogy én azt elképzeltem. Az egyik alkalommal egy komikus jelenet játszódott le:

A műtőorvos kiküldött, hogy hozzak be egy kacsát. Le voltam döbbenve! El nem tudtam képzelni, hogy jön a műtőbe a kacska, amiről tudtam, hogy egy madár... Csak álltam ott és zavartam néztem az orvosra, akinek leesett a félreértés, és mosolyogva magyarázta el, melyik fiókban találom meg a műanyag vizelettartót, amit kacsának hívnak az alakja miatt. Kilenc hónap intenzív nyelvtanulás és fél év kórházi gyakorlat után elkezdtük a teológiát a Sapientia szerzetesi főiskolán. Ennek végeztével 2012 áprilisában szentelték diakónussá Kóbányán, majd Gazdagréten teljesítettem diakónusi szolgálatot hét hónapig, ott szentelt pappá Erdő Péter bíboros. Ezután szeptemberig szabadságra mentem Ghánába. Szeptembertől egy évig Diósgyőrben voltam káplán, majd nyolc hónapig Vasváron.

❖ Ha jól tudom, valami szokatlan történt akkor.

Hárman voltunk szentelendő verbita diakónusok. A rendi előjáróink azt mondták, ne hívjunk sok vendéget, mert összesen kétszáz fő megvendégelésére van lehetőség. Az egyházi méltóságok és papok, helyi hívek mellett a három diakónus így alig néhány vendéget tudott volna hívni, holott mindannyiunknak voltak barátai, rokonai, akik el szerettek volna jönni. Számomra elfogadhatatlan volt, hogy a messziről jött barátaimat ne lássam vendégül, vagy csak néhányat, a többinek meg azt mondom, hogy köszönöm, hogy eljöttél, viszontlátásra... Azt javasoltam, hogy akkor kapjon mindenki kevesebb ételt, és így mindenkinek jut egy kevés. Vagy legyen csak pogácsa és ásványvíz. De nem tudtunk megegyezni a rendi előjárókkal, így a vita végén én azt mondtam, ha az összes vendégemet nem tudom egyenlő arányban megvendégtetni, akkor én sem veszek részt az ebéden. Megoldás továbbra sem született, de én hittem, hogy a kenyérszaporítás csodája napjainkban is megismétlődhet. Néhány héttel a szentelés előtt a plébános közölte velem, hogy egy ismeretlen személy kifizeti a szentelési vendéglátás összes költségét, számoljuk össze, hány ismerőst szeretnénk megvendégtetni. Körülbelül száz pap és kilencszáz hívó volt a szentelésen... és volt maradék!

Megtapasztaltam a kenyérszaporítás csodáját.

A szentelés után a plébánosnak szinte könyörögtünk, hogy mondja meg, ki volt az, legalább hadd köszönjük meg neki, de ő hajthatatlan volt. Azt mondta, imádkozzunk neki. Ha esetleg olvasa e sorokat, akkor ezúton is nagyon köszönöm neki, hogy általa megtapasztalhattam a gondviselő Isten jelenlétét!

❖ Hogyan fogadtak a hívek egy afrikai fekete papot?

Jaaaj...! [Mosolyog és szélesen gesztikulál.] Utólag elmondták, hogy mindenhol nagyon kíváncsiak voltak, sőt, féltek is, hogy milyen lesz egy fekete pap, beszél-e egyáltalán a magyarul, de mindenhol akkora szeretettel fogadtak, hogy én még ilyet nem tapasztal-

tam. Ezért is volt nehéz eljönnöm mindenhonnan, de hát ez az élet rendje... Vasváron óriási búcsúestet szerveztek, nem tudtam az egészről semmit. Rábahídvégen olyan hangulat volt, mint egy gyászmisén. Sorba jöttek a gyerekek, felnőttek, verset mondtak, virágot, ajándékokat kaptam. Nagyon meghatódtam. Nagyon hiányoznak ezek az egyházközségek.

❖ **Magyar szólással élve a fekete pap Magyarországon ritka, mint a fehér holló. Voltak félreértett helyzetek a hazánkban töltött évek során?**

Volt néhány érdekes eset. Amikor Benedek pápa szolgálatáért hálaadó szentmisét mutattak be a Szent István Bazilikában a püspöki kar részvételével, én is a bazilikába tartottam. A kapunál nem engedtek be. Angolul közöltél, hogy privát mise van, jöjjenek vissza utána. Angolul válaszoltam vissza, hogy a bazilika mindenkié, mi az, hogy privát mise? Miközben vitakoztunk, az emberek mentek be a templomba. A végén már olyan mérges voltam, hogy magyarul mondtam az őrnék, hogy pap vagyok, és a szentmisére jövök. Az őrnék leesett az álla a csodálkozástól, és bocsánatot kérve beengedett a templomba.

Egy másik alkalommal a Keletinél vártam egy barátomra az autóban, amikor három rendőr angolul igazoltatott. Egyszer elvesztettem az útleveletem, azóta nem hordom magamnál. A száma föl van írva a telefonomba, ha valakinek nagyon kéne. A bérletet nem fogadták el, aztán megmutattam a diákigazolványomat. Csodálkozva kérdezte a rendőr, hogy ide járok iskolába? Mondtam, hogy igen. És milyen nyelven tanulok? – kérdezte. Hát magyarul. Magyarul?? Maga tud magyarul? – csodálkozott. Hát akkor miért nem magyarul beszélünk? Hát mert angolul szólt hozzám – mondtam neki. Ezután már a másik kettő is bekapcsolódott a beszélgetésbe, s miután kiderült, hogy kispap vagyok, békén hagytak és elmentek.

Miskolcon történt, hogy tilosban parkoltam és ötvenezer forintba büntettek. Méltányossági kérvényt akartam benyújtani, ezért bementem a rendőrségre. Ott közölték velem, hogy kézzel kell megírni a kérvényt. Mondtam nekik,

hogy én nem tudok ilyet írni magyarul, oldjuk meg másképp. Fölhívtak valakit telefonon, és közölték, hogy van itt egy úr, aki nem tud magyarul írni. Szakdolgozatot is írtam magyarul, tehát ez így nem volt igaz, de ha már így mondta, legyen így – gondoltam. Fölküldtek egy másik irodába, ahol közölték velem, hogy nem engem várnak, hanem egy papot. Kérdeztem annak a papnak a nevét. Nagy nehezen fölolvasták a nevemet a papírról, mire mondtam, hogy az én vagyok. Maga pap? Kérdezték csodálkozva. Végül eltörölték a büntetést, de írásbeli figyelmeztetésben részesültem.

Mindig barátkozom a rendőrökkel [mondja viccesen]. Az is a Keletinél történt, hogy egy rendtársamat vittem a vonathoz, de késésben voltunk. Már nem volt időnk a parkolóba menni, ezért a buszsávba hajtottam, onnan gyorsabban odaértünk volna a bejáráshoz. Pont piros lett, így nem tudtam továbbmenni. Megállt mellettem egy rendőrautó és félreállított. Beszél magyarul? – kérdezte. Beszélék – mondtam. Nem látja, hogy behajtani tilos? Az nem behajtani tilos – válaszoltam neki –, hanem buszsáv. Be lehet hajtani, csak nem szabad. Uram, azt az én munkám eldönteni – válaszolta erre. Mondtam neki, hogy sietek a misére. Maga pap? – kérdezte. Ugyan még csak kispap voltam, de azt hittem, ettől majd meglágyul a szíve, és azt mondtam: igen. Erre mit mondott? Azt, hogy akkor pont nekem kellene példát mutatnom... És azt is, hogy nem akart megbüntetni, de most már meg fog. Ráadásul a forgalmim is lejárt három hónapja. (A rend autója volt, én csak veztettem.) Elvették a forgalmi és feljelentést tettek ellenem. Ráadásul, mivel a kocsit a kőszegi rendházba volt bejelentve, le kellett utaznom a kőszegi rendőrségre meghallgatásra. Végül nem büntettek meg bennünket.

❖ **Mire fog mindig emlékezni Magyarországról?**

Az emberek szeretetére biztosan. Kivétel nélkül mindenhol olyan szeretettel fogadtak, amit máshol még nem tapasztaltam. A Diósgyőrtől Lillafüredig vezető út gyönyörű. Szép a hegyvidék, szépek az apró vasi falvak is, de mindenhol találtam valami szépet. Ezen kívül itt lettem pap, mindig is különös szeretettel fogok emlékezni erre az országra. Rám nézve az is látszik, hogy kiváló a magyar konyha is [nevet]! Sosem fogom elfelejteni Papp Miklós görögkatolikus paptanárnkat a főiskolán. Nem tudom szavakba önteni, milyen nagy hatással volt rám: életre szóló tudást, óriási lelki táplálékot kaptunk tőle. Sosem volt még ilyen jó tanárom. Rajta keresztül ismertem meg a bizánci liturgia szépségét is.

Tetszik az a magyar szokás, hogy pénteken nem eszünk húst. A rendházban az egyik rendtársam kacsa-húst rakott a mikróba pénteken. Nem, nem azt a kacsát... A mikró nagy durranással kigyulladt, poroltóval kellett eloltani. Mondtam neki viccesen, hogy lám-lám, ezért nem kell pénteken húst enni... Egyszer elmeséltem ezt a történetet egy prédikáció közben, amikor Isten irgalmáról beszéltem. Azt akartam érzékeltetni ezzel, hogy ez nem Isten haragja volt. Ha rossz dolog történik velünk, az nem Isten büntetése. Nem rendőr ő, hogy megbüntessen. Mi lenne velünk, ha minden bűnünkért megbüntetett volna bennünket itt a földön? És a visszaeső bűnözőket miért nem bünteti meg? Azért, mert az embernek személyes szabadsága van. Nem lehet minden rosszért elővenni és számon kérni az Istent...!

A szentmise végén búcsúznak a hívek. Gyermek, felnőttek. Nehéz elfogadni, hogy elmegy, nehéz elengedni. Azt a kedves Seba atyát, aki Ghánából érkezve a vasváriak hitéletének új lendületet adott. Aki mindenütt boldog, mert papi jelmondata szerint elég neki Krisztus kegyelme. Lehajtott fejjel áll az oltár mögött fehér misruhában ez a fekete ember, és tényleg olyan, mintha angyal lenne. **Isten óvja utadat, Seba atya! Visszavárunk!**

„EGYEK KÖZÜLÜNK, PONT OLYANOK, MINT MI” – GONDOLATOK A HÁZASSÁG HETE KAPCSÁN

TÓTH TEODÓRA

„A mai világban sajnos szeretteinknek okozzuk a legnagyobb fájdalmat.” Ábel atya gondolata keményen hangzik – sajnos igaz is –, mégis sokszor tagadjuk, hogy családtagjainknak fájdalmat vagy szenvedést okoznánk. Ábel atya azt kérte, hogy kezdjük a Házasság hetét bocsánatkéréssel: kérjünk bocsánatot házastársunktól, gyermekeinktől és a környezetünkben lévőktől is. Amikor hallgattam ezeket a szavakat, azon gondolkoztam, hogy miért ne lehetne mindennapi rutin vagy állandó gesztus a bocsánatkérés, ha a „köszönöm” napjában százszor is elhangzik egy családban!

*„A házasságnak az öröm forrásának kell,
hogy legyen, nem a szenvedése.”*

Sándor (közel negyven éve él házasságban feleségével)

Úgy indultunk, hogy összetűzés nélkül nincsen családi együttlét: ez a velejárója. És tényleg volt, hogy úgy jöttünk el otthonról – a szülőknél laktunk –, hogy nem is tudták, mi van velünk. Beértünk a munkahelyre; ott sem tudták, mi van köztünk. – Pedig az úton külön mentünk, olyan összetűzésben voltunk egymással. Nem akartuk, hogy ezt a világ megtudja. Ránk tartozott, nekünk kellett megoldani. Amikor 30 év után anyósomnak elmondtam, akkor csak úgy nézett: „nálatok ilyen volt?” Hát, igen! Volt, amikor egy egész héten át külön jártunk dolgozni. Egyszerre indultunk és egyszerre érkeztünk, de közben külön mentünk.

A Házasság hetének eseményei arra ösztönöztek, hogy elmélkedjek azon, vajon mi a különleges egy házasságban! Hiszen magam még nem élek házasságban – bár egyre tudatosabban készülök rá –, de sok-sok házasságot látok magam körül, melyeket úgyszólván tanulmányozhatok. Ismereteket szerezhetek egy olyan dologról, melyről egytől egyik mindenki azt mondja, hogy az élet legnagyobb ajándéka a maga örömeivel és nehézségeivel együtt.

A házasság a házasságkötéssel kezdődik, de a nő és a férfi kapcsolatának kezdete sokkal korábban. Amikor meglátják egymást. Ezt nem csak úgy kell érteni, hogy a szemünkkel, mint érzékszervünkkel észleljük a másikat. Meg lehet látni a másikban azt a szépet, ami miatt megtetszik nekünk. A hangszíne, a mozgása, a gesztusai, a mosolya, a szeme, az öltözködése, a viselkedése, a kiállása, az életvittele, a gondoskodó énje vagy bármilyen más benne, amire kimondjuk azt, hogy „Ő az”! Ő az, akivel meg szeretnék ismerkedni. A sok-sok beszélgetés által jön el az a pont, amikor majd ki tudjuk mondani azt: igen, ővele szeretném leélni az életemet, csak ő lehet a házastársam, senki más.

A 19 ÉVES NAGYLÁNYOM AZT KÉRDEZTE:
„ANYA, HONNAN FOGOM TUDNI, HOGY Ő
AZ IGAZI?” HÁT, ERRE VÁLASZOLJON VALAKI!
(ÁGOTA)

A Házasság hete tanúságtevő házaspárjai is meséltek a megismerkedésük körülményeiről. Ezek a történetek mind csodálatosak, mind filmbe illőek, megismételhetetlenek és egyediek. Ezek azok, melyek évek múltán családi legendárává válnak, melyek különlegesek és számomra könny-fakasztóak.

Gyula és Ágota 20 éve házasok

Gyula: Együtt jártunk egyetemre. Öt éven keresztül úgy jártunk egymás mellett egy egyetemre, hogy – hogy is mondjam – nem igazán szimpatizáltunk egymással. Konkrétan: én nagyon nem szerettem őt. Az utolsó évben, ötödév legvégén volt egy bál az egyetemen, ott „melegedtünk össze”, olyannyira, hogy a vizsgaidőszakot úgy tudtuk csak végigcsinálni, hogy szerződést kellett kötnünk: nem keressük egymást, mert másképp nem tudtunk volna tanulni.

Ágota: Konkrétan leírtuk: 12 órakor lent a menzán találkozunk – de addig nem –, és ez 12.30-ig fog tartani, mert délután megint tanulni kell. Tehát elég gyorsan, robanásszerűen történt a változás.

Gyula: Szóval jött az egyetem legvége, és az utolsó fél év volt csak az, amit együtt töltöttünk, holott öt éven keresztül egy iskolába, egy évfolyamba jártunk, egy kollégiumban laktunk, de csak odáig jutott a kapcsolatunk, hogy köszöntünk egymásnak. S lám, ez lett belőle.

Attila és Márta 10 éve házassok

Márta: Az egyetemen első éves korunk óta ismertük egymást. Két év után realizálódott a szimpátiánk, de én mindig úgy éreztem, hogy tudom, mit csinál, merre jár. Első pillanattól kezdve úgy éreztem, hogy része az életemnek, függetlenül attól, hogy nem volt ott, nem volt benne. Szinte sziklaszilárdan bennem volt ez.

Attila: Be kell vallanom, hogy én az a hezitálós típus vagyok. Az egyetemen megismerkedtünk és jóban voltunk, természetesen. Akkor jöttem rá, hogy ő az igazi, amikor fizikailag eltávolodtunk egymástól. Akkor éreztem azt, hogy hiányzik. Amikor ott volt, az olyan természetes volt. A házasság gondolata addig fel se merült bennem, azt gondolom, hogy a távolság kellett hozzá.

A házasság különleges. Ezt én is tudom, de csak elgondolásom van arról, hogy miért van így. Megélni és tapasztalni, igaz, később fogom, de várom már, hogy eljőjön az életemben az az időszak, amikor majd házasságban élhetek. Lesznek örömteli percek és lesznek nehezebb időszakok, ezekre fel lehet készülni! Ezeknek tudatában kell lenni!

Tóth András görögkatolikus atya így fogalmazott egyik beszédében a Házasság hetén: „A feleségemmel arról beszélgettünk, hogy a házasság, a család mennyi böjttel jár, mennyi lemondással, mennyi áldozatot kell vállalnunk egymásért, gyermekeinkért. Ezt mindannyian tudjuk. A házasságban ne csak azt nézzük, hogy mi az áldozat, mi az, amiben lemondást gyakorolunk. Hanem próbáljunk még jobban odafigyelni arra, hogy jót tegyünk a másikkal, szeressük a másikat, hogy meghallgassuk a házaspárunkat. Ne csak meghallgassuk, hanem meg is halljuk, hogy odafigyeljünk rá, hogy tudjunk őszinték lenni vele, bocsánatot kérni tőle vagy tudjunk megbocsátani neki.”

A házasságról nem lehet eleget beszélni. A témérdek téma és szakirodalom, a sok tudnivaló, az önismeret és számtalan összetevő az, ami miatt azt mondhatjuk, hogy a házasságban élés megtanulása egy életen át tartó gyakorló munka. Az odafigyelés, a megújulás, a naprakészség sok-sok energiát kivesz, kreatívvá tesz és éltet, de talán ettől szép a házasság: mindig a szeretetet keresni. Keresni azt, amit a másíknak tudunk adni, és megtalálni azt, amit a másíktól kapunk.

„NEM AZ SZÁMÍT, HOGY HÁNY ÓRÁT, NAPOT TÖLTÜNK EL KONKRÉTAN EGYÜTT, HANEM AZ AZ IDŐ, AMIT EGYMÁSRA SZÁNUNK: AMIKOR TÉNYLEGESEN EGYMÁSRA TUDUNK FIGYELNI, TÉNYLEGESEN MEGHALLGATJUK A MÁSIKAT ÉS TUDUNK VÁLASZOLNI AZOKRA A PROBLÉMÁKRA, AMIK A TÁRSUNKBAN FELMERÜLNEK.” (MÁRTA)

2016. július végén az Ifjúsági Világtalálkozót Krakóban rendezik meg. Bár már éppen túl vagyok az általában ifjúsági kor határának tekintett 35. éven, de amikor meglátom e találkozók hirdetését, mindig megdobb a szívem. Egyúttal ilyenkor nekem szinte automatikusan a címben szereplő igeszakasz jut eszembe, ami az 1997-es Párizsban rendezett Világtalálkozó jelmondata volt: „Ott állt János két tanítványával, s mihelyt meglátta Jézust, amint közeledett, így szólt: »Nézzétek, az Isten Báránya!« E szavak hallatára a két tanítvány Jézus nyomába szegődött. Amikor Jézus megfordult, s látta, hogy követik, megkérdezte: »Mit akartok?« Így feleltek: »Rabbi – ami annyit jelent, mint Mester –, hol lakol?« »Gyertek, nézzétek meg!« – mondta nekik. Elmentek vele, megnézték, hol lakik, s aznap nála is maradtak.” [Jn 1,35-39] Bár sajnos én már csak irigykedve tekinthetek a résztvevőkre, de azt gondoltam, hogy billentyűzetet ragadok: egy kis buzdítást írok azoknak, akiknek megadatik a lehetőség, hogy részt vegyenek; azoknak pedig, akik elmulasztották a jelentkezést, egy kedvcsinálót arra, hogy legközelebb jelentkezzenek.

HOMOLYA DÁNIEL KÖZGAZDÁSZ

„Mester, hol lakol? –

Az ifjúsági világtalálkozó a Katolikus Egyház által szervezett nemzetközi esemény, amelyre a világ minden tájáról érkeznek a fiatalok. A két-, illetve háromévente megrendezett rendezvény középpontjában a Szentatyával való találkozás áll. Az ifjúsági világtalálkozók története 1984 virágvasárnapjáig nyúlik vissza, amikor II. János Pál pápa Rómába hívta a fiatalokat, hogy együtt ünnepeljék a megváltás évének lezárását. A világtalálkozó során következő helyszínét a Szentatya mindig a záró szentmisében hirdeti ki. Általában egy távoli földrész nagyvárosát mindig egy európai helyszín követi. Így Rio de Janeiro után Krakóra esett a választás. Az idei találkozó jelmondata az, hogy „boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak”. [Mt 5,7]

Nem tudok eléggé hálás lenni, hogy nekem kétszer is sikerült részt vennem Ifjúsági Világtalálkozón (a Gondviselésnek, Egyházunk támogatásának, szüleim segítségének és persze azért az én kitartásomnak is hála): 1997-ben Párizsban, illetve a burgundiai Louhansban; 2000-ben pedig Rómában, illetve Perugiában. Az 1997-es találkozó volt az első olyan alkalom, ahol tömegesen tudtak részt venni magyarok, a jubileumi 2000-es esztendő pedig kivételesen determinálta az újabb európai, pontosabban a római helyszínt, így akkor sem kellett nekünk, magyaroknak, távoli földrészre utazni.

Az 1997-ben Franciaországban tartott Ifjúsági Világtalálkozóra 17 évesen érkeztem. A franciákról gyakran emlegetett magukba zárkózottsággal ellentétben mi csupa kedves, nyitott emberrel, fogadócsaládokkal, katolikus közösséggel találkoztunk. Otthonomtól több ezer kilométerre sikerült igazán megéreznem azt, hogy mit jelent: „Uram, jó nekünk itt lenni”. Az ifjúsági találkozó két szakaszból állt: az első hét vidéken telt különböző egyházmegyékből (minket, magyar görögkatolikusokat, az autuni egyházmegye látott vendégül), majd a

második hét Párizsban. A bresse-i csirkéről híres Louhansban csodálatos hetet töltöttünk: megéreztek Taizé közelségét, a francia spirituális megújulást, egyúttal tanúságot tehattunk mi is hitünkről, magyarságunkból, görögkatolikuságunkból villanthatunk fel számos dolgot. A fogadócsaládunkkal sikerült máig a kapcsolatot fenntartani, immáron a saját családommal is meglátogattuk kölcsönösen egymást.

Párizsban azért teljesen más volt a hangulat: ott azt volt fantasztikus megérezni, ahogy a több millió fiatal együtt van és a világ minden tájáról hasonlóképpen gondolkodunk és keressük, hogy hol lakik a Mester. A barátságok szerzése mellett egy fontos lelki élményt is kaptam e találkozó során: az

Gyertek, nézzétek meg!”

első hét zárásaként a különböző kisebb városok lakói és a fiatal vendégek a mi egyházmegyéinkben, az autuni katedrálisban gyűltek össze. Attól kezdve, hogy beléptünk a sok-sok fiatal közé, megérintett, hogy milyen nagy az Isten szeretete: itt vagyok a távoli Magyarországról és mindenki szeret engem, pedig senki nem ismer. Ez az egész érzés annyira megérintett, hogy elkezdtem sírni, és csak sírtam, és csak sírtam, és áthatott tetőtől talpig: „Uram jó nekünk itt lenni!”. Akkor még nem tudtam hová tenni ezt az egészet, csak annyit éreztem, hogy áthatott az Isten szeretete, találkozhattam Vele személyesen a „könnyek adományán” keresztül.

A franciaországi találkozót fentebb felidézett élményei alapján egyértelmű volt, hogy ha tudok, akkor a 2000-es római találkozéhoz is csatlakozom. Sikeres volt a jelentkezésem, így újból nekivágtam – emlékeim szerint – két busznyí görögkatolikus fiatal között a „világnak”. A francia spirituális megújulás egy fontos kapcsot jelentett számomra az előző találkozóval, hiszen a római programot megelőző első hetet Perugiában, az igazi olasz középkori városok egyikében töltöttük, ahol a

Chemin Neuf (Új út) nevű lelkeségi mozgalom táborában vettünk részt. Sátorokban laktunk, az istentiszteleti alkalmak mellett közösségi programok, kulturális bemutatók is voltak. A Chemin Neuf ökumenikus elhivatottságú katolikus közösség, amely egy imacsoportból

született 1973-ban, Lyonban. Ma közel 2000 tagja van mintegy harminc országból. A közösségben házaspárok, családok, szerzetes férfiak és nők döntöttek úgy, hogy a szegény és alázatos Krisztust követve a közösségi élet kalandját választják, hogy szolgálják az Egyházat és a világot. A táborban leginkább a kanadai fiatalokkal barátkoztunk. Jó volt megérezni, hogy mennyire színes a kanadai társadalom és mennyire büszké a különböző hátterükre. Ezen a találkozón is adódott meghatározó lelki élmény. A Rómába indulás előtt egy gyalogos zarándoklatra került sor: az umbriai dombokat róva egyszercsak a napraforgó mezőből feltűnt Assissi látképe. Óriási élmény volt! Rómában ismét jó volt látni a sok fiatal együtt, mosolyogni egymásra, barátkozni. A vonaton, metróon tapasztalt tömegjelenetek közepette is meg-

találni a jó szót, a barátságot. II. János Pál pápát személyesen hallgatni igazi élmény volt, és máig fülemben cseng a római találkozó címdala: *Emmanuel! Emmanuel!*

Végezetül egy apró gondolat: úgy emlékszem (remélem, hogy jól), hogy Szokira János atya, a találkozók lelki vezetője többször mondta, hogy: „két dolog nagyon nehéz: szívből imádkozni és találkozni”. (Ha emlékezetem téved, akkor is jó gondolat.) Ezek a találkozók minden adott, hogy tudjunk *imádkozni*, ráadásul nagy közösségben is, de testvéreinkkel is *találkozni*.

Kíváncsi vagyok a mostani krakkói vagy bármelyik későbbi találkozón résztvevőkre, hogy megérezzék a barátságokban, találkozásokban a Tábor hegyének érzését („Uram, jó nekünk itt lenni! Ha akarod, csinállok itt három sátrat, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” [Máté 17.1. 4.]), és persze abban való kitartást is kívánok, hogy ezt az érzést hozzák haza magukkal közösségeikbe. Hiszen ahogy a tanítványok is elmentek megnézni, hogy a Mester hol lakik és Vele maradtak, de aztán hirdették is Őt.

SZABÓ-KISS BEÁTA

Hosszú évek halogatása után végre elolvastam a könyvet, amely film változatában már régóta az egyik kedvencem: Michael Ende **A VÉGTELEN TÖRTÉNET** című regényét. Be kellett látnom azonban, hogy a továbbiakban a filmet soha többé nem fogom szeretni, hiszen a mozgóképek csupán gyenge másolata az eredeti történetnek.

A legtöbb könyv esetében, amit megfilmesítenek, hasonló megrázkódtatást érek. Aki szeret olvasni, tudja, hogy egy történet mozivásznon való megjelenésekor legtöbbször úgy tűnik, mintha csak silány összefoglaló peregre le a szemünk előtt, amelyben nem lehet elutazni a szereplők lelkébe, kívülről, vizuálisan látjuk az eseményeket, és kizárólag azt a világot jeleníti meg, amit valaki más képzelt el. Nyilvánvaló, hogy egy filmbe nem lehet belesűríteni az egész világ lakosságának összes megálmodott főhősét, a *Végtelen történet*től azonban joggal remélhattünk többet, hiszen a szerző éppen arról ír, hogy *Fantázia* (a történet helyszínét Fantáziának nevezik) bajban van: az emberek elfelejtettek álmodni, olvasni, minden információt készen kapnak. Ellenben a filmvásznon a főszereplő, Bux Barnabás Boldizsár történetét egy habkönnyű meseként tálalják a néző elé, nem kell beindítani a *fantázia* nevű gépezetet, hanem egyszerűen befogadni a stáb tagjai által *kreált* (így a befogadónak nem szükséges kreatívvá válnia), kész terméket. Az elmondottak alapján érthetlenné válik, amit az író át szeretett volna adni; csupán akkor derül fény a mondanivalóra, amikor kezünkbe vesszük a könyvet. A szerző gondolatainak a hallgatókhoz való eljutását pedig még jobban ellehetetleníti az a tény, hogy az eredeti mesének csupán a felét filmesítették meg.

FANTÁZIA

B A J B A N V A N

Miért kell álmodnunk? Ha nincsenek álmaink, fantáziánk sincs: képtelenné válunk az alkotásra. Némelyeknél azonban az álmok rögeszmékké, téveszmékké, beteges képzelgésekkel is válhatnak; esetleg odáig sülyedhetnek, hogy már nem tudják, hol a valóság és fikció közti különbség és álmokból építenek fellegvárat maguknak. A végtelen történet ezért is csodálatos, mert a szerző végigvezeti a főhőst a képzelet rögzös útjain, rámutat arra az egyensúlyra, amelyet minden embernek meg kellene találnia az életében, kitalált és létező világok között. Részletesen leírja, mi történik az elme kiüresedése után, miből lesznek a lidérces gondolatok, és azt is, hogyan találhatunk vissza Fantáziából a valódi világba.

Modern társadalmunkban a kreativitás felesleges és felesleges idegesítő tulajdonság. Nemhogy nem tartanak rá igényt, de egyenesen ránk erőltetik az elmét elkábító szereket, eszközöket, reklámokat, filmeket. Mondhatni, a *csapból* is nép-

butítás folyik. Készen vásároljuk a ruháinkat, az ételeinket, felépítik helyettünk a házainkat. Kínában már kitalálták, hogy néhány óra építkezés után akár be is költözhetünk új otthonunkba. Gépek készítenek tárgyakat; a gyárakban, sőt már bizonyos tömegközlekedési eszközökön is az embereket csupán *kiegészítő tartozékként* tartják számon. Az ember munkájára többé nincsen szükség: az egész világon tombol a munkanélküliség. Örülünk kellene, hiszen az emberiség mindig arról álmodott, hogy egyszer majd eljön az idő, amikor nem kell dolgozni és életünk legnagyobb részét átadhatjuk a világ által nyújtott egyéb élvezeteknek. Miért érzi magát tehát a mai ember kellemetlenül? (Itt nem csak a munkanélküliségből adódó anyagi gondokra utalok.) A válasz igen egyszerű: azért, mert Isten a maga képére teremtett bennünket, és mint ilyen lényeknek lételemlünk az alkotás. Ha nem bontakozhat ki tehetőségünk, szomorúak, szürkék és irányíthatóak leszünk.

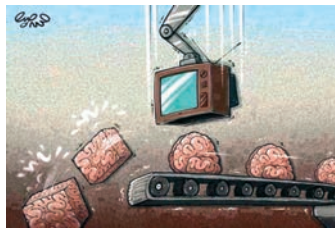
„A ló néhányszor belesüllyedt a mocsárba, de mindannyiszor ki tudott kecmeregni belőle. De minél mélyebbre hatoltak a Szomorúság Ingoványába, mozgása annál nehezkesebbé vált. Lógó fejjel vonszolta magát előre.

– Artax – szólalt meg Atráskó –, mi van veled?

– Nem tudom, uram – mondta az állat –, azt hiszem, viszsza kellene fordulnunk. Céltalan az egész. Olyasmi után futunk, amiről csak álmodtál. De nem fogjuk megtalálni. Hiszen talán már úgys késő. Talán már meg is halt a Kislány Királynő, és semminek sincs értelme, amit teszünk. Forduljunk vissza, uram.

– Még soha nem beszéltél így, Artax – bámult rá Atráskó –, mi bajod? Beteg vagy?

– Talán – válaszolta Artax –, hisz minden lépéssel nő a szomorúság a szívemben. Elvesztettem a reményemet, uram. És nagyon-nagyon elesettnek érzem magam. Úgy érzem, nem bírok tovább menni.”

Artax és Atráskó párbeszéde csodálatos példa a reményvesztettség érzésére. A XXI. század embere valami hasonló Ingoványba érkezett; racionális, mindent megmagyarázni akaró, tudományos agyába nehezen fér bele a mocsárból elrugaskodott, megfoghatatlan világ. A média és sajnos számtalan felnőtt átmosott tudata által közvetítve már kicsi gyermekkortól elkezdődik az értékek torz rangsorolása, amely olyan mélyen belevésődik az elmékbe, hogy már az általános iskolás diákok nagy része is gyakorlatilag képtelen változtatni, vagy legalábbis nagyon nehezen mozdítható más irányba. Hogyan is várhatjuk el tehát, hogy a materializmus fellelőgvarában az emberek elképzeljék Isten létezését? Hiszen soha nem látták, nem foghatták meg, tehát nem is létezhet. Ha pedig nem létezik, nincs remény az ember számára csak akkor, ha ebben a világban minél többet harácsol, kiépíti a maga földi biztonságát természetesen a mások által megálmodott kész termékekkel, amelyben azonnal, várakozás nélkül tapasztalhatja a jólétet. Mivel azonban nem mindenki lehet milliomos, és a valóság sokszor nehezebb és kevésbé csillogó, mint a képernyőkön megjelenő ideák, a halandók az örök sopánkodás ingoványos talaján élhetik mindennapjaikat.

Tökéletesen irányítható embertípus a reményvesztett, materialista, kreativitás teljes hiányában vergődő egyén, aki folyton várja, hogy valaki más vagy valami más oldja meg a problémáját: a kormány, Superman, a plasztikai sebész, egy méregdrága kozmetikum. Nem hiszi el, hogy ő maga is képes és tud kitalálni új ötleteket bizonyos szorult helyzetekben. Általában olyan vágyakat szeretne megvalósítani, amelyekre valójában nincs szüksége, és ha megkapja, többnyire akkor sem lesz boldogabb. Azt pedig el sem tudja képzelni, hogy Isten segíthet vagy adhat olyan ötletet, amellyel jobba teheti

az életét; nem képes más dimenziókban gondolkodni, felfelé nézni, alkotni.

Elődeinknek természetes volt, hogy használati tárgyaikat, ruháikat, otthonukat maguk készítették el, kedvenc dalaikat nem rádióból hallgatták, hanem énekelték és hangszereiken kísérték; a világ, amiben éltek, kezük munkáját dicsérte. Állaik a földi léttel összeegyeztethetőek voltak, és meg is valószínűsítették, amit elterveztek. Kreáltak a legfőbb Kéltörrel egyetértésben. Nem érezték, hogy földi létük értelmetlen, hiszen képességeiket tényleges alkotásra fordíthatták. Azért használtam a tényleges alkotás kifejezést, mert nem arra szeretnék célozni, hogy a mai kor embere lustább lenne elődeinél, hiszen dolgozik napkeltétől napnyugtáig, sőt, még éjjel is. Inkább úgy fogalmaznám meg, hogy a mi munkánk sokszor vagy a tömeggyártás része, vagy virtuálisan gyártunk: nem tudjuk a kész terméket kezünkbe venni, gyönyörködni benne. Itt nem valami hiú tárgyakhoz való ragaszkodásra gondolok, hanem a katarzusra, amit a munka végeztével éreznünk kellene, mint amikor egy aprólékosan hímzett terítő felkerül az asztalra. Maga Isten is gyönyörködött a munkájában, amikor megteremtette a Földet, tehát érthető, hogy a halandó ember természetéből adódóan vágyik erre a túlcsonduló, csodálatos érzésre. Kevés olyan szakma létezik manapság, ahol valóban ki tud teljesedni az emberi kreativitás.

„– Mi ez, Holdgyermek?

– Egy homokszem – hangzott a válasz. – Ez az egész, amit hátártalan birodalmamból megmaradt. Neked ajándékozom.

– Köszönöm – mondta Barnabás ámulva. Valójában nem tudta, mit kezdjen ezzel az ajándékkal. Ha legalább valami eleven dolog lenne!

Miközben azon gondolkozott, hogy mit vár tőle Holdgyermek, egyszer csak gyengéd bizsergést érzett a tenyerében. Jól megnézte, mi az.

– Nézd csak, Holdgyermek! – suttogta – Hisz ez parázslani és villogni kezd! És itt, látod, picurka lángnyelv csap ki belőle. Ó, hiszen ez egy csíra! Holdgyermek, ez nem homokszem! Ez egy fénylő magszemecske, mely hajtani kezd!”

Minden ember, aki a világon valaha élt, kapott ajándékba Egy homokszemet. Képesek vagyunk ma is a nekünk adományozott magokat kikeltetni, virágoztatni. Nem kell mást tenni, csak elutazni Fantáziába és megmenteni, mert komoly bajban van. Ha meghal, az ember reménye is örökre elveszik.

A mai világban szinte már elképzelhetetlen létezni az internet világa nélkül.

Felnőttként megtapasztaljuk, hogy mindennapjainkban, a szolgáltatásokban, a munkahelyünkön és a szórakozási lehetőségekben is jelentős szerepet tölt be az internet.

De hogy vannak ezzel a fiatalok és a még kisebbek? Biztos számtalan példa van mindenkinek a családjában, hogy mennyire megváltozott a gyermekkor, a hozzá köthető szokások köre. Az én gyermekkoromban még nem volt számítógép, szabadidőnket a játszótéren töltöttük; én személy szerint, amikor tudtam, sokat olvastam; a nyári szünetekben a falun élő nagyszülőket boldogítottuk hangos futkározással, tiltott patakpartra járással, fára mászással és más kreatív foglalkozással. Ehhez mindig megvolt a megfelelő rokon, baráti társaság, akik velünk tartottak. Ezek a lehetőségek persze most is adóttak, de a mai gyerekek már kicsi koruktól kezdve előszeretettel használják a számítógépet,

CSERHÁTINÉ VECSEI ILDIKÓ

AZ INTERNET HASZNÁLATA GYERMEK**KOR**BAN

a különböző mobil eszközöket, otthonosan mozognak az interneten. Többet ülnek otthon, egyszerű számítógépes játékokat játszanak, mesefilmeket keresnek maguknak, majd később az interneten keresztül teremtenek kapcsolatot, kommunikálnak, csevegnek, keresik meg a számukra fontos információkat.

A mai gyerekek beleszülettek az új technológiai elveken működő világba, nekik természetes, hogy egy táblagép érintőképernyős, hogy néhány kattintással új világ nyílik meg előttük. Életük természetes részévé válik az internet. A hálózaton a legkülönbézetesebb virtuális közösségeket tudják kialakítani a gyerekek. Lehetőségük van ún. beszélgető-szobákban, fórumokon, hirdetőtáblákon kommunikálni moderátor megfigyelésével vagy teljesen szabadon, de a netikett szabályainak szigorú betartásával. Bárki bármikor beléphet vagy távozhat, közzéteheti a véleményét, kezdeményezhet újabb témát. A felnőtt segítsége nélkül könnyen előfordulhat, hogy gyermekünk olyan dolgokkal tölti az idejét, ami egészségkárosító hatású, fizikai és pszichikai szempontból egyaránt.

Nézzünk néhány gyakorlati példát, hogy az egyes életkori szakaszokban milyen alkalmazásokkal találkozik a gyerek, és annak milyen előnyei és hátrányai lehetnek. Vizsgálódásom nem teljes körű, hanem inkább fel-felillantok egy-egy konkrét példát.

A legtöbb családban, ahol van pl. tablet, a pici gyerek (3 éves kor alatt) hamar észreveszi, hogy kicsinyke érintésre egy érdekes világ tárul fel előtte. Persze lehet izolálni, de ezzel a módszerrel csak azt érjük el, hogy furcsának, idegennek érzi magát a külvilágban, nehezen alkalmazkodik és érvényesül. A másik dolog: az emberiség egy megállíthatatlan fejlődési folyamatának, trendjének útjában állni

teljesen értelmetlen. Éppen ezért az ellenállás helyet sokkal jobb stratégia az alkalmazkodás és a tudatosság.

Digitális bennszülöttek – így nevezik azokat a gyerekeket, akik nem életük egy későbbi szakaszában találkoznak a számítógépekkel, hanem beleszületnek a technikai vívmányok világába. Ők a többiekétől eltérően kezelik és látják a digitális világot. Az asztali számítógépek után megjelenő laptopok, notebookok, okostelefonok és tabletek ráadásul a korábbi-nál is közelebb hozták azt a világot.

Ma már egyre több olyan szoftver jelenik meg, amely a gyerekekre specializálódik, de azt kijelenthetjük, hogy az egyik legfontosabb elv az, hogy a tartalomfogyasztás ne passzív, hanem aktív legyen. Azaz a mese és videónézegetés mellett/helyett oktató és készségfejlesztő programok, játékok használata ajánlott, de szigorú szülői felügyelet mellett.

Természetesen megoszlanak a vélemények, hogy hány éves kortól lehet a gyerek kezébe adni a tabletet, de nagyon sokan kétéves kor előtt nem ajánlják a használatot, ahogy a tévézést sem.

A géphasználtnál a minőség mellett nagyon oda kell figyelni a mennyiségre, azaz arra, hogy ne szűkítse be a teret, ne menjen a mozgás, a kinti programok, az emberi kapcsol-

latok rovására. Naponta több óráról például semmiképpen sem lehet szó.

A neten számos olyan oldalt találunk, amely segít a szülőnek a gyerekbiztos tartalmakat kiválogatni, játékos oldalakat ajánl, valamint vannak olyan oldalak, amelyek kifejezetten a szülőknél szóló tanácsokat jelenítik meg az internethasználati szokások és veszélyek tekintetében.

Például az okosdigitalis.hu oldalon a gyermekeink biztonságos, tudatos internethasználatához kaphatunk kapaszkodókat, amelyek segítségével jobban észrevehetjük, ha gyermekünk bajba kerül a digitális világban.

A kisiskoláskor esetén a Nemzeti Alaptantervben (NAT) is rögzítésre kerültek azok a kulcskompetenciák, amelyek megalapozása és fejlesztése tantárgyi keretek között, valamint az egyes műveltségterületek elsajátítása során is megjelennek. Külön említi a NAT a digitális kompetenciát, amely magában foglalja az ún. IKT (infokommunikációs technológiák) kompetenciáját, és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát. Fontos szerepet kap a tantárgyi tartalmak elektronikus

elérhetősége, a számítógéppel segített oktatás, interaktív tábla alkalmazási lehetőségei (kész tananyagok érhetők el a neten).

Az iskolában eltöltött első négy év meghatározó egy kisgyermek életében. Itt alakítható ki a tanuláshoz való viszonya, készségei, képességei, jártassága, szokásai; ekkor tanítjuk meg tanulni, alkalmazni az elsajátított ismereteket.

Több, mint 20 évig tanítottam informatikai tárgyakat a tanító szakos hallgatóknak a felsőoktatásban. Fontosnak tartottam, hogy a hallgatók új módszereket alkalmazzanak az órákon, nyitottak legyenek a változásra, az új eszközök helyes használatára. Alsó tagozaton főleg a multimédiás programok, az interaktív táblák bevezetése és az internet használata segíti az oktatást. Több lehetőséget nyújt a tanítási órákhoz, mint a hagyományos tankönyvek. Játékosabbá, érdekesebbé lehet tenni az órákat. A tanulók sokszor észre sem veszik, hogy éppen tanulnak: a játszva tanulás remek eszköz, ha okosan tudunk élni vele. Régen például a programozás tanítása egy rendkívül száraz tananyagnak tűnt. Manapság a vizuális programozás lehetőségei keretet adnak arra, hogy pl. lego robotokat irányítsanak a gyerekek, miközben algoritmust alkotnak, ciklusokat és feltételes utasításokat alkalmaznak, és mindezt a tudást játszva, néhány óra alatt elsajátíthatják.

Összességében elmondhatjuk, hogy ma, a XXI. században, akinek valamilyen okból nincs internet-hozzáférése vagy a tudása hiányzik ahhoz, hogy használja az internetet, az lemarad. Gyermekeink esetében – azt gondolom – a teljes tiltás sosem megoldás. Az internet része az életünknek és nem megkerülhető. Használjuk hasznosan, legyünk figyelmesek, aknázzuk ki a benne rejlő lehetőségeket, az adatbázisokat, szolgáltatásait. De sose legyünk rabjai, megszállottjai.

HASZNOS WEBOLDALAK (válogatás)

www.biztonsagosinternet.hu
www.okosdigitalis.hu
www.mesekonyv.hu
<http://egyszervolt.hu>
www.gyakorolj.hu
<http://tudasbazis.sulinet.hu>

LASKAY ANNA

Hápi és Hüpi kalandjai

Kirándulás a mezőn

A mezei egérke ígéretéhez híven bőséges reggelivel látta vendégül a két kóborló hiskacsát. Mire felébredtek, már ott sorakoztak a levelekből készített asztalon a legváltózatossabb magvak. Hápi és Hüpi örömmel lakmározott, de hamarosan szomjasak lettek.

A baromfiudvarban mindig ott állt az itató, így evés közben is gyakran szűrcsölgettek. Mi tagadás, az evés közbeni ivás szokásukká vált. Most azonban a faluvégi határban már nem tudtak olyan könnyen vízhez jutni. A kiséger először nem értette, miért olyan sürgős inniuk, hiszen ő megvolt folyadék nélkül. De látva izgatottságukat, ráállt, hogy elvezeti őket egy közeli itatóhoz. Uzsgyi, rögtön futásnak eredt, a két kiskacsa viszont csak bámult értetlenül. Korábban is láttak már egeret a baromfiudvarban az ólaknál elsuhanni, de azt gondolták, az ijedtében rohan olyan nagyon, hogy csak egy kis szürke csíkot lehet látni. Hogy a mezei egérkének miért olyan sietős, azt el sem tudták képzelni. Hiszen ők a szomjasak, nekik hiányzik a víz.

– Biztos azért igyekszik, hogy mihamarabb ihassunk – feltételezte meghatódva a mindig jószándékú Hüpi.

– Szerintem versenyezni akar! – élénkül fel azonnal a tettekre kész Hápi.

Hamar belátták azonban, hogyha követni akarják az egérkét, érdemes beszélgetés helyett utána indulni. De hiába szedték szaporán a lábaikat, hamar szem elől tévesztették fürge lábú vezetőjüket.

– Jól itt hagyott! – dohogott Hápi, mert nagyon zavarta, hogy nem tud gyorsabban futni.

– Most aztán jól egyedül maradtunk! Mi lesz, ha végképp eltévedünk? – esett kétségbe azonnal Hüpi.

De a kiséger hamar észrevette, hogy lassítania kell, így mire ezt megbeszélték, már ott is termett előttük.

– Na, jó, kitaláltam – kezdett bele derűsen. – Én eliramodok, aztán megállok és bevárlak benneteket. Mindig a nagy lapulevelek alatt keressetek! – mondta, s azzal iszkolt is.

Így haladtak hát, lapulevéltől lapulevélig, a falu melletti határban, folyamatosan távolodva az otthonuktól, de legalább közeledve az itató felé. Nemsokára feltűnt a nagy vályú, ahová igyekeztek. Hápi nem bírta tovább magával. Annyira igyekezett, hogy közben még az apró szárnyaival is verdesni kezdett, hátha jobban haladhat. A nagy víz annyira vonzotta, hogy gondolkodás nélkül az itatóba ugrott. A kiséger nagyon megijedt! Hüpi nem győzte megnyugtatóni, hogy nem esik bajuk, hiszen ők tudnak úszni. Hamarosan ő is bent termett a vályúban, hogy kedvére úszkálva teleigya magát. A kiséger, felocsúdva a kacsák úszótudománya miatti meglepetéséből, jócskán megbotránkozott.

– Hát, nekem fura, hogy megisszátok azt a vizet, amiben fürdöttök. Brrr! – berzenkedett.

A kiskacsák azonban boldogan lubickoltak a bőséges vízben. Nem bánták, hogy furcsállják a szokásukat. Addig fürdöztek, míg a csorda is odaért a déli itatásra. Annyira elmerültek a víz adta örömeiben, hogy már csak a tehenek szűrcsölésére figyeltek fel. Hüpi riadtan menekült, Hápi azonban nagyon örült a kihívásnak, s igazi vadvízi evezősként lavírozni kezdett a szomjas szájak között.

– Mindig ezt csinálja – fordult az egérkéhez Hüpi. – Csak tudnám, hogy bír ki ennyi izgalmat! És te miért rohansz állandóan? – kérdezte aztán, mert nem hagyta nyugodni az idefelé vezető úton tapasztalt bűjőcskázás.

– Tudod, nekem nem annyira biztonságos kinn járnom a szabadban nappal. Bármikor észrevehet a héja, s akkor végem van – forgatta szemeit az egérke.

– Tőle minket is óvott a mama, amikor még egészen kicsik voltunk – érzett vele együtt Hüpi.

– Szóval ezért igyekszem, s bújok el a nagy fűben vagy valami jókora levél alá – adta meg végül a választ a kiséger.

– Visszafelé mi is mehetnénk így! – lelkesedett Hápi, aki végre elunta a tehenekkel való játszadozást és már ott szárítottak mellettük.

– Jobb is, ha megyünk, mert a végén a csorda tapos agyon – idegeskedett az egérke, s aggodalmát Hüpi is helyben hagyta.

Így, amíg a tehenek békésen ittak, egy kis szürke és két sárga folt tűnt fel időről-időre a fűben, mint valami kis mozgolódó réti virág.

LASKAY ANNA

NŐI KEREKASZTAL

– Húsvétolás

Hárman ülünk körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek kö-zénk”.

Anna: Időről-időre változik, hogy mi ragad magával leginkább a húsvéti örömben. Egészen más volt gyerekként megélni, s más mostanság, családayaként, amikor a húsvét ünneplésekor a legfontosabb a gyerekek öröme. Leginkább azt szeretném, hogy elérje, megérintse őket a feltámadás hite! Nektek mi a legfontosabb a húsvétban?

Andi: Nekem a készülődés. Természetesen nem egyedül, hanem a családdal együtt. Ilyenkor mindenkinek megvan a maga szerepe. A fiúk elvonulnak verset írni, én a lánnyal pedig sorra készítjük a meglepetéseket. Ebben benne van a lakásdekoráció, a locsolkodásért járó tojás, a szépen megterített asztal, s persze az ételek is.

Anna: Én azt látom, hogy a férfiak nagyon értékelik a gondos előkészületet, ami látszik a szépen terített asztalon, a saját magunk készítette tojáson vagy akár azon, hogy igyekszünk szépen, csinosan várni őket. Én is örülök, hogy mind a fiaink, mind a lányaink tőlünk tanulhatják, mik a hagyományos női és férfi szerepek.

Ildi: Pontosan így érzem én is! Nekem épp ezért a húsvét ünneplésében a legfontosabb a tradíció. Hogy minden a megszokott rendben legyen. A gyerekekkel minden évben a korábban megszokott fázisokat éljük végig a készülődéskor. S igen, ehhez kell az is, hogy a fiunk az édesapjával a férfias dolgokat, én a lánnyal a nőieseket éljük meg.

Andi: Ezt én is így gondolom! S ráadásul azt látom, hogy hiába felnőtt korúak a gyermekeink, szükségük van ezekben a dolgokban a szülői iránymutatásra és igénylik a közös készülődést, ünnepet. Nekem édesanyaként külön jó, hogy van egy lányom, akivel mindenben osztozhatok.

Ildi: A mi családunk legkedvesebb húsvéti eseménye a hajnali körmenet. Már akkorra visszük a szentelnivalót is, így megvan a készülődés jóleső izgalma: az, hogy odaérjünk időre, hogy minden készen legyen akkorra, s szépen el legyen rendezve.

Anna: Azt gondolom, minden családnak megvan a maga hagyománya, de a vallásos családoknál sok szempontból megegyezik a húsvét ünneplése. A nagyböjti, majd a nagyheti, végül a húsvéti szertartások segítenek végigélni mindazt, amiért ez a legnagyobb ünnepünk. A sírbatételkor valóban megrendülök, a feltámadáskor átjár az igazi öröm.

Ildi: A templomi szertartásokon való részvétel sokat hozzáad az ünnephez. Számomra ez is egy – jó értelemben vett – szokás. Enélkül nem lenne teljes a Húsvétunk!

Andi: Én magáért a feltámadás csodájáért megyek templomba. Mivel én ezt felnőtt fejjel éltem meg először, így talán még nagyobb a hatása. Az igazi ünnepléshez nekem nagyon hozzátartozik a szertartásainkat végigkísérő ének is. Alig várom, hogy újra átéljem!

KÉRDÉSEK A TOVÁBBGONDOLÁSHOZ:

Mi a legfontosabb Önnek a húsvét ünneplésében? Melyek azok a hagyományok, amelyre épül a családjuk húsvétja? Miért őrzik meg ezeket?

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg weboldalunkon: <http://női-kerekasztal.hu>

Ha mi magunk nem is éltünk huzamosabb ideig külföldön, bizonyára mindnyájunknak van olyan rokona, ismerőse vagy barátja, aki hosszabb vagy rövidebb időre külhoni magyarrá vált. S legyen a munka, a tanulás vagy akár egy életre szóló kapcsolat a „kintlét” oka, az egyik legbiztosabb dolog, hogy az illető életmódja, helyzete, környezete megváltozik, s a feltételekkel együtt megváltoznak a szóban forgó külhoni magyar hősünk mindennapi szokásai is.

SZABAD BOGÁRKA NÉPRAJZKUTATÓ

TÁPLÁLKOZÁS ÉS IDENTITÁS KAPCSOLATA

– avagy a külhonba szakadt magyar tejfölt keres

Egy, a vidékről a fővárosba költöző személy identitásának fontos eleme lehet a mikroközösség, ahonnan származik, a megye vagy a település, ahonnan a fővárosba érkezett, míg ugyanez a személy emigráns/külföldi magyarként pozicionálva magát már másképp viszonyulhat környezetéhez. Aki eddig például „szabolcsi” volt Budapesten vagy „az Ady utcai fiúkhöz” tartozott a faluban, annak ebben az új helyzetben valószínűleg a magyarságtudat – egy nagyobb, makro alapon szerveződő lokalizációs viszonyrendszer – kezdhet nagyobb szerepet betölteni identitásában. A származási hely során megszokott otthonosság érzete (s az erre való folyamatos törekvés) sokszor az egyetlen stabil pont lehet a külhoni élet során.

MELYEK AZOK A TÉNYEZŐK, AMELYEK A MINDENNAPI ÉLETBEN FOKOZOTTAN VANNAK JELEN, S AMELYEKNEK AZ OTTHONI KÖZEGBEN MEGSZOKOTT FORMÁI LÉTEZHETNEK KÜLFÖLDÖN IS?

Az elsődleges ilyen tényező a nyelv, kommunikációnk legfőbb formája. Számos olyan vegyes házasságban élő, Bulgáriába emigrált magyarral készítettem interjút, akiknek házastársa bolgár vagy más nemzet szülötte, s ily módon a családban történő kommunikáció a társ nyelvén vagy egy közvetítőnyelven – gyakran angol nyelven – történik. A nyelvi kommunikációs forma használatához társ kell: egy másik személy, aki ismeri e kódot. Ilyenformán ez nem minden esetben számíthat olyan – a hazára emlékeztető, az identitás részének tekintett és aktívan a gyakorlatban is alkalmazható – tényezőnek, amely az emigráció során mindennap alkalmazható lehet.

A táplálkozás azonban létfontosságú cselekvés, biológiai szempontból is nélkülözhetetlen a túléléshez és az étkezéssel együtt mindig kulturálisan meghatározott. Az, hogy egy adott közösségben milyen étkezési, illetve táplálkozási szokásokról beszélhetünk, számos jelenség függvénye. A földrajzi tényezők (pl. az éghajlati sajátosságokból adódóan az alapanyagok megléte vagy meg nem léte), a vizsgált időszak (pl. a középkor táplálkozáskultúrája merőben más, mint jelenünké), az adott társadalmi státusz (pl. a sok hasonlóság ellenére más étkezési szokások voltak egy főúrnál és egy parasztnál) és sok minden más meghatározza azt, hogy hogyan, mit és milyen módon fogyasztunk el.

Kisbán Eszter így ír az emigrációban élők táplálkozásáról:

„A regionális táplálkozáskultúrák sajátosságai a mindennapi emberben akkor tudatosulnak, amikor találkozik egy másik változattal. Ez a helyzet feltétlenül előáll kivándorlásnál, ahol a különbségek általában annál nagyobbak, minél távolabbi te-

rületre kerülnek a kivándorlók. Ha ennek során más etnikum körében telepednek le, a regionális különbség etnikus különbségként fogalmazódik meg...”.

A területi alapokon nyugvó táplálkozáskultúra-beli különbség tehát sokszor nemzeti különbségként kerül értelmezésre. A magyar konyha külföldre került hazánkfíának ilyenformán „ilyenebb és olyanabb” lesz, mint a szerb, az angol vagy a francia, s egyféle összehasonlítás, egy indirekt összehasonlító szemlélet alakul ki, mely a nemzeti sajátosságok eme formájában, a táplálkozásban is megnyilvánul.

Kovács Nóra *Szállítható örökség* című könyvében az argentinai emigráns magyarok életmódját és a benne rejlő identitásteremtést vizsgálta. Szerinte az identitás megteremtésének és megtartásának a táplálkozás is eszköze lehet. A könyv *Magyar konyha* című fejezetében azt vizsgálja, hogy hogyan jelent meg a magyar konyha és a magyar étkezési szokások a Buenos Aires-i Magyar Centrum közösségi étkezési alkalmain. Rajta kívül az ételek, valamint az étkezés és a bevándorló közösségek identitásának összefüggéseit számos más kutató is vizsgálta.

A MÁRKÁK ÉS MAGYAR JELEK

Érdekes szempont lehet a külföldre költözött magyarok táplálkozáskultúráján keresztül való identitásteremtésének vizsgálatában a magyar termékek és a magyar márkák bolti polcokon keresése, illetve az ezekről való folyamatos tájékozódás is. A legtöbb kint élő magyar igen jól informált az olyan tényekkel kapcsolatban, mint például: hol lehet túrót, Pick szalámit vagy tokaji bort kapni jelenlegi külföldi lakóhelyén. A bevásárlóközpontok polcain talált magyar gyártmányú (pl. Detki keksz) vagy magyarnak vélt (pl. Kotányi) ételek és alapanyagok szinte minden esetben – különösen a haza elhagyása utáni első pár hónapban – kitüntetett figyelmet

országokon kívül sajnos elég nehezen felkelhető. Különböző szalámikat és kolbászokat külföldön is lehet kapni, ám – ha nincs a közelben magyar bolt vagy nem vagyunk épp egy óriás bevásárlóközpontban – igen nehéz azt a magyaros, paprikás fűszerezést megtalálni, amihez itthon hozzászoktunk.

Egy szó mint száz: a magyar konyha fentebb említett klasszikus alapanyagai nem kaphatóak minden német, olasz vagy kanadai sarki éjjel-nappaliban. Egy Bulgáriába költözött magyar így nyilatkozott a témáról: „Nagy bajban voltam itt a tipikus magyar ételek elkészítésével. A paprikás csirke például azért volt gond, mert nem volt tejföl. Probléma volt eleinte a mákos bejgli is, mert a mák tiltott anyag Bulgáriá-

kapnak. Az „új élet”, a friss külhoni lét velejárója az új környezetben talált magyar vonatkozású vagy a hazai légkörre emlékeztető jelenségek ha nem is keresése, de észrevételezése mindenképp. Ez a közösségi oldalakon is megjelenhet. Egy ismerősöm például mindig megosztotta fényképen, ha talált egy-egy magyar terméket a szupermarketben.

MÁK, A TEJFÖL ÉS A MAGYAR KOLBÁSZ

Egy argentinai magyar barátom a tejföl hiánya miatt tejszínből és citromléből szokott gyors műtejfölt alkotni. A máknak sok országban egyáltalán nincs akkora szerepe a tradicionális konyhában, mint nálunk, ezért Magyar-

ban. Hiányzik még a pereg, a rendes, normális kenyér: a sima, rendes, jó kis magyar kenyér és a kedvencünk, a Túró Rudi... A túrónak nincs hagyománya Bulgáriában...”.

Tény, hogy bizonyos magyar alapanyagok és ételek szerepe felértékelődik, és a külföldre költözött honfitársainkban egyféle hiány alakul ki. Ennek a hiánynak a folyamatos kitöltése – vagy a konkrét cselekvések (hozatni valakivel, keresni a városban stb.) vagy legalább a párbeszéd szintjén („de hiányzik a tejföl” típusú beszélgetések) – mindenképpen jelentős.

De nehogy azt gondoljuk, hogy csak mi, magyarok sírunk odakint a Túró Rudi után. A hollandok a sajtjukkal álmodnak Budapesten, míg az olaszok képesek sonkát küldetni maguknak postán. A gyomrunk, a hagyományaink és a szívünk igencsak szoros összeköttetésben állnak egymással. Vicces vagy inkább szomorú tény ez, döntse el mindenki maga. Itthonról, mákos-tésztát eszegetve úgy gondolom, én tudom a választ!

Görögkatolikus Családtábor 2016

AZ ELMÚLT ESZTENDŐKHÖZ HASONLÓAN
A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA IDÉN IS SZERVEZ TÁBORT
GÖRÖGKATOLIKUS CSALÁDJAINK RÉSZÉRE

2016. JÚLIUS 18–23. KÖZÖTT SIÓFOKON.

Jelentkezni a parókusokon keresztül lehetséges. Ötszáz fős a szállásunk, így **A RÉSZVÉTELI SZÁNDÉKOT, KÉRJÜK, MINÉL HAMARABB JELEZZÉK.** Az utazást mindenki egyénileg oldja meg. Akik személygépkocsival érkeznek, hétfőn lehetőleg 15–17 óra között érkezzenek. A tábor területén van térítés nélküli parkolási lehetőség. Vacsorát már kapunk a táborban. Az érkezést követően a főbejáratnál lesz az eligazítás, s ezt követően keresi meg mindenki a helyét a táborban. A szálláshelyek elfoglalását a segítők koordinálják, de a létszám miatt nyilván türelemre és belátásra lesz szükségünk, hiszen időbe telik, míg mindnyájan a helyünkre kerülünk.

A tábor szobabeosztását június 20-án véglegesítjük. Ezt követően sem a csoportok létszámát, sem összetételét illetően nem áll módunkban változtatást (lemondást) elfogadni, illetve a beosztással kapcsolatos kérdéseket, esetleges kéréseket is csak eddig a napig tudjuk fogadni.

AZ ANYAGIAK RENDEZÉSE

A díjak:

- **4 éves kor alatt ingyenes,** de kérjük a létszámban az ilyen kicsi gyermekeket is jelezni, és ha lehet, számukra hozható kiságyat hozni (ezt tavaly több család is megtette).
- 4–6 éves kor: **15.000 Ft/fő**
- 7–14 éves kor: **24.000 Ft/fő**
- 14 éves kor felett: **32.000 Ft/fő**

Ezek a költségek – ahogy már fentebb említettük – az utazást nem tartalmazzák: azt mindenki egyénileg oldja meg, esetleg ismerőseivel egyeztetve.

A TÁBOR KEZDETÉIG FOHÁSZAINKBAN IS GONDOLJUNK EGYMÁSRA, KÉSZÜLVE ARRA, HOGY IGAZÁN ÉRTÉKES NAPOKAT TÖLTHESSÜNK EGYÜTT. A TALÁLKOZÁST VÁRVA, EGY ÉLMÉNYEKBEN GAZDAG HÉT (ÉS PERSZE A JÓ IDŐ) REMÉNYÉBEN A HÁROM EGYHÁZMEGYE VALAMENNYI MUNKATÁRSA NEVÉBEN IS SZERETETTEL KÖSZÖNTÜNK MINDEN RÉSZTVEVŐT.

A jelentkezésekkel együtt **előlegként** a költségek felét kérjük befizetni **május 15-ig,** a jelentkezés ezzel válik biztosá. Munkatársunk a biztos jelentkezés tényéről vissza fog jelezni a családnak az általuk megadott e-mail címre.

Az összegeket személyesen Rakaczkíné Vadász Viktóriánál (Görögkatolikus Metropólia, 4024 Debrecen, Szent Anna u. 57. sz. alatt) lehet befizetni a parókus atyákon vagy a kerületi családfelelős papokon keresztül.

A tábor részvételi díjának **teljes összegét** legkésőbb **június 20-ig,** kérjük, mindenki készpénzben fizesse be.

A táborban ágyneműt és napi háromszori bőséges svédasztalos étkezést kapunk. A fogkefénken és egyéb mindennapi szükségletünkön túl ne felejtjük otthon a fürdőruhát, a naptejet, napszúrás ellen viseljünk sapkát és legyen sportfelszerelésünk!

Hozzunk estére, illetve rossz idő esérére melegebb holmit és esőkabátot, sportcipőt, esetleg társasjátékot, labdát is. Szúnyogriasztó sem árt. A diákigazolvány mellett legyen nálunk a **TAJ kártya** vagy annak másolata is. Aki valamilyen gyógyszert szed, ne felejtse otthon. Ha valaki lisztérzékeny és az étrendjét ennek megfelelően kell összeállítani, kérjük, előre jelezze, hogy erről időben tájékoztathassuk a konyhát.

Konkrét ügyekben a Hajdúdorogi Főegyházmegyei **Pasztorációs Iroda** munkatársánál, Rakaczkíné Vadász Viktóriánál a **hepi@hd.gorogkatolikus.hu** e-mail címen, vagy a **+36/30-768-7821-es** telefonszámon lehet érdeklődni, illetve segítséget vagy eligazítást kérni.

SEVERNYÁK EMESE

Sok időt töltök kórházban...

SOK IDŐT TÖLTÖK KÓRHÁZBAN. SZERENCSÉRE NEM BETEGSÉG VAGY EGYÉB ROSSZ DOLOG AZ OKA, CSUPÁN A TANULMÁNYAIM MIATT.

Az egyik gyakorlatom alkalmával az intenzív osztályra osztottak be. Be kell valljam, egy kicsit mérges voltam, hogy szülész nő hallgatóként mi értelme van ennek a gyakorlatnak. Mit is fogok én ott majd csinálni? Hogyan válik az itt eltöltött időszak majd a javamra, szakmailag hogyan visz ez engem előre? Ettől hogyan leszek jobb szülész nő majd a későbbiekben? Hiszen majdnem mindenki gépekre van kötve és a legtöbb ember nincs is magánál.

Akkor még nem is sejtettem, hogy ott, azon az osztályon tanulok meg egy életre szóló dolgot, amit soha nem fogok elfelejteni, nem is szabad elfelejtenem!

Reggel hét órakor beléptem a kórterembe és rögtön az ajtóval szemben feküdt egy néni. Magánál volt. Nem sokat foglalkoztam vele, a munka beindult és pörögtek az események. Majd a délután folyamán lett egy kis időm, odamentem hozzá és feltettem neki a világ egyszerűbb és legtermészetesebb kérdését: „Hogy’ tetszik lenni?” Hamar jött is a válasz egy hatalmas mosoly kíséretében:

„KÖSZÖNÖM, CSILLAGOM,
NAGYON JÓL VAGYOK.”

Én erre rámosolyogtam és azonnal kijöttem. Ki kellett jönnöm, mert nem akartam előtte elsírni magam. Annyira sokolt ezzel a mondattal.

Elgondolkodtam, hogy ez a néni, aki itt fekszik már hónapok óta, akire rá kell szólítani, hogy vegyen már levegőt – mert néha elfelejti –, azt mondja nekem, hogy ő nagyon jól van. Én meg néha annyit panaszkodom, feleslegesen.

Nagyon elszégyelltem magam. Hiszen nem vagyok egy kórházi ágyhoz kötve, nem kell rám szólítani, hogy vegyek levegőt, nem én kapok fájdalmas kezeléseket minden egyes nap... Ezek után nem nekem kell mondanom, hogy köszönöm szépen, jól vagyok?!

Elgondolkodtató.

Nem tudom, hogy végül mi lett a nénivel. Viszont azt igen, hogy végtelenül hálás vagyok azért, hogy találkozhattam vele.

Köszönöm neki, hogy rám szólt, vegyek levegőt!

HELYREIGAZÍTÁS (PONTOSABBAN HIÁNPÓTLÁS)

Előző számunkban visszaemlékezést közöltünk *A Görögkatolikus Szemle 25 éve* címmel. Legnagyobb igyekezetünk ellenére is kihagytunk néhány nevet a történetből, akik pedig említést érdemelnek:

A lap indulásakor Orosz Árpád mellett *Fedor Péter is* rengeteget dolgozott a technikai kivitelezésen. A Szemle betűtípusait és fejlécét pedig *Fedor István* találta ki, mert az ortodox mintaszövegben nem szerepeltek bizonyos betűk (l, ö, r, s, z,). Noha utóbbi epizód szerepnek tűnik, az internet előtti korszakban nem volt ez olyan egyszerű dolog, mint amilyen ma lenne.

2008 szeptemberétől 2009 augusztusáig pedig *Kerékgyártó Anikó* látta el nagy gonddal a Szemle főszerkesztői teendőit.

TŐLÜK – ÉS MINDAZOKTÓL, AKIK KIMARADTAK A FELSOROLÁSBÓL – EZÜTON KÉRÜNK ELNÉZÉST.

Szerkesztőség

FERENC PÁPA NYOLC TANÁCSA JEGYES- ÉS HÁZASPÁROKNAK

1. A házasságon nap mint nap dolgozni kell. Azt is mondhatnánk, hogy olyan, mint egy mesterember, mint pl. az aranyműves munkája; hisz a férj feladata, hogy még inkább nővé tegye a feleségét, a feleség feladata pedig, hogy még inkább férfivá tegye a férjét. Emberségükben is együtt növekednek, férfiként és nőként.
2. A szeretet kapcsolat. Olyan, amely napról napra növekszik. Ha példával szeretnénk illusztrálni, azt mondhatnánk: úgy épül, mint egy ház. Együtt építitek a házat, nem egyedül!
3. A házasságot ne az érzelmek homokjára építsétek, melyek jönnek-mennek. Építsétek a valódi szeretet sziklájára! Arra a szeretetre, amely Istentől való.
4. Nem csak az a fontos, hogy sokáig tartson a házasság. A házasság minősége is számít.
5. Amikor a Miatyánkot imádkozzuk, azt kérjük: mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. A házastársak megtanulhatnak így imádkozni: Urunk, mindennapi szeretetünket add meg nekünk ma.
6. Szabad? Így kérhetjük kedvesen, hogy beléphessünk a másik ember életébe, tisztelettel és figyelemmel. Tudjuk, hogyan kell köszönetet mondani? Jegyesként, hamarosan házaspárként fontos éltetni magatokban annak tudatát: házastársatok Isten ajándéka. És amikor az ember ajándékot kap Istentől, azt mondja: Köszönöm.
7. Mindannyian jól tudjuk, nem létezik tökéletes család, tökéletes férj, tökéletes feleség. A tökéletes anyós-ról nem is szólván... Mi léteünk, mi, bűnösök. Jézus jól ismer minket, és elárul nekünk egy titkot: soha ne fejezzük be úgy a napot, hogy ne kérnénk bocsánatot, ne bocsátanánk meg egymásnak.
8. Tegyetek róla, hogy az esküvő valóban ünnep legyen, mert a házasság ünnep. Keresztény ünnep, nem világi. Arra gondoltok, teát iszogattok majd? Semmi esetre se, bor nélkül nem ünnep az ünnep. [...] Ami kétezer évvel ezelőtt Kánában történt, valójában minden esküvőn megtörténik: az Úr jelenléte lesz az, ami teljessé, mélyen igazzá teszi a házasságokat. [...] És az Ő jelenléte az, ami megadja a jó bort.

Forrás: Magyar Kurír, 2014 november 14.

ÉRTÉK

„AMIT ITT A CSILLAGOK ALATT ISTENBŐL LÁTOK,
ELÉG NEKEM, HOGY HIGGYEK ABBAN AZ ISTENBEN,
AKI A CSILLAGOK FÖLÖTT VAN, S AKIT NEM LÁTOK.”

(NEWTON)

ATANÁZ PÜSPÖK

Ferenc pápa és Kirill pátriárka találkozása és közös nyilatkozata

Immár több, mint fél évszázada, 1965. december 7-én VI. Pál pápa és Athenagorasz pátriárka visszavonta a 911 évvel korábban Humbertus bíboros és Kerullariosz Mihály részéről kölcsönösen elhangzott „sértő szavakat, alaptalan vádak és az azt követő kiközösítéseket”. Nyilatkozatukban célként határozták meg, hogy ortodoxok és katolikusok eljussanak „a hit, a testvéri összhang és a szentségi élet teljes közösségére, amely fennállt közöttük az Egyház életének első ezer évében”. Ez a prófétai gesztus egyszerre valósult meg Rómában és Isztambulban, az Ökumenikus Pátriárkátus központjában. A Szent Péter téren jelen volt akkor a Konstantinápolyi pátriárka delegációja. Este ezt a római eseményt Tisserant bíborosnál egy ünnepi fogadással ünnepelték meg a II. Vatikáni Zsinaton részt vett ortodox megfigyelők jelenlétében, s eljött az eseményre Nyikogyim leningrádi metropolita is. Állítása szerint a Moszkvai Pátriárkátus a kiengesztelődés rítusában még nem vett részt, mert az csak a római pápa és egyháza, illetve Athenagorasz pátriárka (tehát az általa képviselt Konstantinápolyi pátriárkátus) között valósult meg.

Rómában tett látogatást 1988-ban I. Dimitriosz ökumenikus pátriárka, amelynek magam is szemtanúja lehettem. Ennek során közösen mondták el a görög hitvallást, és II. János Pál pápa a Szent Péter bazilikában tartott hivatalos beszédében többek között sóvárogva emlékeztetett arra a korra, amelyben Kelet és Nyugat még együtt élt a teljes közösségben.

1995. június 29-én Bertalan ökumenikus pátriárka úgyszintén II. János Pál pápával egyetemben nyilatkozatot adtak ki a testvéregyházak kölcsönös kapcsolatairól és a hitvallásról. Ez alkalommal a pátriárka és a pápa felhívták híveik figyelmét arra, hogy „juttassák kifejezésre azt a szilárd elszántságukat, hogy a testvériség és gyakorlati együttműködés új kapcsolatába lépnek”.

Mindezen előrelépések ellenére a legtöbb ortodox hívó fölött rendelkező moszkvai pátriárka továbbra sem találkozott a később szentté avatott II. János Pál pápával, aki többször is kifejezte, hogy szeretne találkozni vele. A „csúcstalálkozót” hol Pannónhalmára, hol az ausztriai Heiligenkreuzba tervezték, de diplomáciai nehézségek miatt nem valósulhatott meg.

Ezért is **történelmi jelentőségű az a találkozó**, amelynek előkészületeiről csak idén január végén értesült a világ. A február 12-én mexikói apostoli útjára igyekvő Ferenc pápának váratlanul épp Kubában, a havannai repülőtéren sikerült találkoznia Kirill moszkvai pátriárkával. A két óras zárt ajtók mögött zajló megbeszélés végén a felek közös nyilatkozatot írtak alá. Ebben a két egyházfő elsősorban a súlyos, cselekvést igénylő problémákra összpontosít: a háborús övezetekre, a szekularizmusra, a globalizáció jelenségében egymással összefüggő féktelen fogyasztásra és szegénységre, az elvándorlásra, a családdal kapcsolatos és bioetikai kérdésekre.

Az ünnepélyes aláírás után az egyházfők megölelték egymást, majd röviden beszámoltak tanácskozásuk eredményeiről. Ferenc pápa örömmel állapította meg, hogy megismerheték egymás álláspontját és fél szavakból is értették egymást. A világ helyzetét és számos kezdeményezést vitattak meg, amelyeket idővel meg lehet valósítani. Egyben köszönetet mondott a kubai népnek és fölvetette, hogy fővárosuk az egység sajátos helyszínévé válhat. Kirill pátriárka szerint a beszélgetés során bizonyossá vált, hogy a két egyház képes együttműködni a kereszténység védelmében, a háború elkerüléséért, azért, hogy az emberi életet megbecsüljék az egész világon.

Ferenc pápa és Kirill pátriárka kubai találkozója után egy 30 pontból álló közös nyilatkozatot írtak alá, amelynek 25. pontja különösen is érdekelt, sőt, kifejezetten érint bennünket.

Ez a pont, amelyet az előző mondatokban az áttérítések (prozelitizmus) tilalma vezet be, így hangzik: „Reméljük, hogy találkozásunk segítheti a kiengesztelődést ott is, ahol feszültségek uralkodnak a görögkatolikusok és az ortodoxok között. Ma már világos, hogy az »uniatizmus« múltban alkalmazott módszerét – melynek lényege egy közösségnek egy másikba való beolvasztása, elszakítva saját egyházától – már nem lehet az egység helyreállítására alkalmazni. Mindezenre az ilyesféle történelmi körülmények között megjelent egyházi közösségeknek joguk van a létezéshez, illetve joguk van felhasználni minden szükséges eszközt, hogy híveik lelki igényeit kielégítsék, törekedve ugyanakkor arra, hogy szomszédaikkal békében éljenek. Az ortodoxoknak és görögkatolikusoknak szükségük van a kiengesztelődésre, valamint arra, hogy megtalálják az együttélés kölcsönösen elfogadható formáit.”

„HOGY MINDNYÁJAN EGY LEGYENEK”

Bár a testvéri találkozás híre világszerte pozitív fogadtatásra talált, az itt idézett sorok főként az ukrainai görögkatolikus egyházi körökben visszatetszést is keltettek. Szvjatoszlav Sevcuk kijevi nagyérsek juttatta kifejezésre azt a megdöbbenést és nem kis vitát, amelyet a két egyházfő váratlan találkozásakor kiadott közös nyilatkozat váltott ki Ukrajna görögkatolikus papjaiban és híveiben. Nemcsak az imént idézett 25. pont, amely a hivatalos katolikus-ortodox teológiai párbeszéd nagy jelentőségű 1993-as bamandai nyilatkozatával összhangban ítélte el ismételten „az »uniatizmus« múltban alkalmazott módszerét”, hanem az ukrán–orosz határ közelében folyó háborúra való utalás is. Mindenesetre Sevcuk nagyérsek egy-két hét múlva már pozitív eseményként emlegette a nagy találkozást, amely „nyilván kiindulópont volt, nem pedig lezárás”. Azt azért Rómában is szóvá tette, hogy létezési jogunk elismerése a Gondviselő Isten részéről már hamarabb megtörtént, így nekünk „nem kell senkitől kérni a görögkatolikus egyházi létezéshez való jogot”. Az igazság megértését azonban szerinte nehezíti a kevésbé világos fogalmazás az uniáizmus kérdése kapcsán és az „egyházi közösség” kifejezés általános értelmű használata. „A modern ökumenikus teológia terminológiájában ugyanis ezt a kifejezést azokra a keresztény közösségekre használják, amelyek nem őrizték meg az apostoli folytonosság teljességét – fogalmazott a nagyérsek. – Mi viszont integráns részei vagyunk a katolikus szeretetközösségnek.”

Az „uniatizmus” lényegeként a közös nyilatkozat „egy közösségnek egy másikba való beolvasztását” jelöli meg, „elszakítva azt saját egyházától”. Valóban ma ezt a módszert már nem lehet az egység helyreállítására alkalmazni. Több, mint fél évszázada a II. Vatikáni Zsinat nyilvánvalóvá tette, hogy katolikus egyházunkban az ortodox egyházakat teljes jogú helyi egyházaknak ismerjük el. Isteni szent liturgiájuk kapcsán a zsinati ökumenikus dekrétum azt állítja, hogy „ezzel járulnak a hívek püspökükkel egységben az Atyaistenhez a Fiú, az Ige által, aki megtestesült, kínhalt szenvedett és megdicsőült a Szentlélek kiáradásában. És ezáltal érik el a közösséget a Szentháromsággal.” Vagyis az ortodox hívők, akik a liturgikus hálaadást végző püspökükkel egységben vannak, eljutnak a közösségre a Szentháromsággal, s így válnak „az isteni természet részeseivé”. A katolikus és ortodox egyház „miközben minden erőfeszítést megtesz az egység helyreállításáért, nem egyes személyeknek az egyik egyházból egy másikba való áttérítésére törekszik, mintha csak ezzel biztosíthatná azok üdvösségét”, ahogy ezt a már említett nagy jelentőségű 1993-as bamandai nyilatkozat elővételezte.

„Együtt kell megvalósítaniuk Krisztusnak az övéire vonatkozó akaratát és Istennek az egyházára vonatkozó tervét azzal, hogy ezek az egyházak közösen törekedjenek a teljes egységre a hitben és mindabban, ami annak tartalmát és következményeit illeti.” [12-14. §]

A magam részéről február 26-án délből a püspöki karok képviselőivel közös pápai audiencián megköszöntem Ferenc pápának, hogy vette magának a fáradságot és találkozott Kirill pátriárkával. Ő ugyanazt válaszolta nekem, mint a találkozás utáni útja során az újságíróknak:

„KEGYELMI ESEMÉNY (»GRAZIA«) VOLT”.

Bízunk benne, hogy ezt a kegyelmi eseményt további hasonló lépések követik majd, ahogyan erre utalhat a Szentatyja ajánlása Kirill pátriárkáknak: a kehely. Imádkozzunk érte Ferenc pápa szándéka szerint az Istenszülő közbenjárását is kérve, „hogy mindnyájan egy legyenek”, és így valaha megvalósulhasson a közös kehely álma is!

KERESZTES SZILÁRD ÉRDEMES PÜSPÖK

Feltámadás és élet

Húsvét öröméhez, a feltámadás és az élet ünnepéhez is kapcsolódik az Isten mindent megújító szeretetének a februári csodája, Ferenc pápa és Kirill moszkvai pátriárka találkozója. A régen várt találkozó nekünk, görögkatolikusoknak is a feltámadás és az élet ajándéka, ahogy a közös nyilatkozat 25. pontjában olvassuk:

„Reméljük, hogy találkozónk hozzájárulhat a kiengesztelődéshez ott, ahol feszültségek vannak, az ortodoxok és görögkatolikusok között. Ma nyilvánvaló, hogy a múlt „uniatizmusa” – úgy érte, hogy az egyik közösség a másikkal úgy egyesül, hogy elszakad a saját egyházától – nem olyan mód, ami lehetővé teszi az egység helyreállítását. Mindazonáltal azoknak az egyházi közösségeknek, amelyek ilyen történelmi körülmények között jöttek létre, joguk van a létezéshez és ahhoz, hogy megtegyenek mindent a saját híveik lelki igényének kielégítésére, keresve ezzel egy időben azt, hogy békében éljenek a felebarátjaikkal. Az ortodoxoknak és a görögkatolikusoknak egyaránt szükségük van arra, hogy kiengesztelődjenek egymással, és hogy az együttélés kölcsönösen elfogadható formáit megtalálják.”

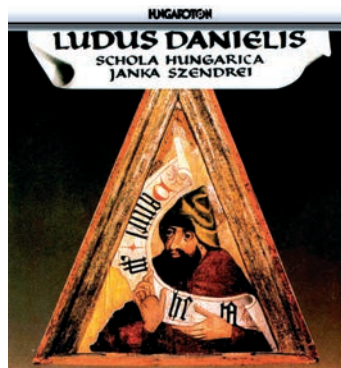
Egyházaink a keleti és nyugati egyház találkozási területen születtek, amikor az egységre való törekvés évszázados sikertelensége arra indított egyes közösségeket, hogy térjenek vissza a katolikus egyház közösségébe. Ma már tudjuk – ahogy a nyilatkozat is megállapítja –, hogy ez történelmi hiba volt, mi azonban hálásak vagyunk a Gondviselésnek, hogy évszázadok óta egységben vagyunk a katolikus egyházzal, és a nyugati világ keretei között alakíthatjuk az életünket, gazdagíthatjuk a hagyományainkat. Történelmünknek vannak olyan mozzanatai, amelyek aggodalomra adtak okot. Nem tagadhatjuk, sokáig úgy tartottuk, hogy mi vagyunk a híd, amelyen az ortodox egyházak visszatérhetnek a katolikus egységbe, vagy mi vagyunk a minta, amely nekik is például szolgál, hogyan lehet keleti hagyományokkal a katolikus egyházban élni. Már régen tudjuk, hogy ez tévedés volt, ami – különösen, ha önérzettel párosult – nem kedvezett az egységtörekvéseknek. Az elmúlt évszázadban komoly veszélyhelyzetet teremtett az a nézet, hogy az ortodoxok és a katolikusok között az egység legfőbb akadálya a keleti katolikus egyházak létezése, ezért az érdemi párbeszéd előtt fel kell számolni ezeket az egyházakat. 1979-ben Rómában volt alkalmam hosszabban beszélni Johannes Willebrands bíboros úrral, a Keresztény Egységtörekvés Pápai Tanácsának az elnökével, aki határozottan állította, hogy az Apostoli Szentszék soha nem fog a görögkatolikus egyházak „kárára” megállapodást kötni az ortodoxokkal. Ez az állásfoglalás hivatalosan is megismétlődött 1991-ben a Püspöki Szinódus Európáért tartott ülésén. Az előző években szabadultak fel a szovjet elnyomás alól egyhá-

zaink, ami ellen az ortodoxok úgy tiltakoztak, hogy nem vettek részt a Szinóduson, ahogy ez korábban szokásban volt. A szinódusi püspökök is föl-tették a kérdést, érdemes-e olyan nagy ügyet csinálni a görögkatolikusokból, amikor az egyház egységéről van szó. A témában felszólalt Edward Cassidy bíboros, az Egységtörekvés Tanácsának elnöke, majd Achille Silvestrini bíboros, a Keleti Egyházak Kongregációjának prefektusa, végül Angelo Sodano bíboros államtitkár, és kijelentették, hogy a görögkatolikus egyházak hozzátartoznak a katolikus egyház egészéhez, az ő létezésüket és működésüket senki nem vonhatja kétségbe. A történelmi találkozón a moszkvai pátriárka is elismerte ezt, mint korábban más ortodox pátriárkák.

Alattomosabb az a veszély, amit úgy fogalmaztak meg, hogy a görögkatolikus egyházaknak alapvetően meg kell változtatniuk a liturgikus és egyéb hagyományait, mert ez a feltétele a két egyház közeledésének. Én úgy látom, hogy a közös nyilatkozat ez alól is kihúzta a szőnyeget. A két nagy testvér már egymásra talált, és úgy tűnik, elég biztos alapot raktak le a további közeledéshez. Mi, kicsinyek is nyugodtabbak lehetünk: már nem nekünk kell másokhoz idomulni, hogy a történelem ura helyrehozza, amit a történelemben élő emberek elrontottak. Ezt segítse a Szentlélek leleményes bölcsessége és mindnyájunk imádsága! Ez nem jelenti azt, hogy nekünk nem kell átgondolnunk az életünket. De ezt most már külső egyházi vagy ideológiai nyomás nélkül tehetjük, „hogy megtegyünk mindent saját híveink lelki igényének kielégítésére”.

A kommentárok arról beszéltek, hogy a találkozóknak a legfőbb indítéka a Közel-Keleten és Észak-Afrikában folyó keresztényüldözés volt. Úgy látszik, a Gondviselés ilyen tragikus eseményekkel bontotta le a korlátokat a két nagy egyház között. Én hiszem, hogy Isten végtelen jósága és bölcsessége azért engedte meg a múlt században a görögkatolikus egyházak eltiprását, hogy a vértanúk véréből fakadjon új élet, és a várva várt kiengesztelődés – ahogy a nyilatkozat óhajtja – valóban kölcsönös legyen.

KIRÁLY ANDRÁS

LÁSD, ŐRIZŐ ANGYALT KÜLDÖTT NÉKEM A GONDVISELŐ ISTEN!

NYOLCSZÁZ ÉVES LITURGIKUS DRÁMA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA SZÍNPADÁN

A Szent Efrém Napok záróakordjaként az egyik legrégebbi, szövegében és dallamában teljes egészében fennmaradt liturgikus drámát adták elő a Szent Atanáz kórus, a kántorképző, a Szent Piroška Szaknépző Iskola és a Szent Miklós Általános Iskola diákjai Bubnó Tamás vezetésével. Az előadás nem csak azért volt érdekes, mert egy több mint 800 éves darabot mutattak be, hanem azért is, mert annak magyar verses szövegét a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola kántorszakának és egyben a Szent Efrém férfikar vezetője, Bubnó Tamás írta.

A liturgikus dráma a 10. század körül keletkező, bibliai történeteket feldolgozó, latin nyelvű, általában megtérést és bűnbánatot hirdető párbeszédes műfaj, melyen keresztül az egyszerű emberek is jobban megérthették a vallás misztériumait. Kezdetben a Biblia szövegén alapultak az elbeszélések és párbeszédok, de az évtizedek, évszázadok alatt egyre több prózai szöveg került bele. Az egyik legrégebbi, szövegében és dallamában teljes egészében épségben fennmaradt ilyen darab a Dániel-játék (*Ludus Danielis*), melyet az éjféli szentmise előtt adtak elő.

A darab rendezőjével és zenei vezetőjével, Bubnó Tamással beszélgettünk.

✚ Meséljen a Dániel-játékról!

A darabot a Párizstól 80 km-re lévő Beauvais városában írták 1200 körül. A szöveg teljes egészében eredeti formájában maradt fenn, és egykorú ábrázolásokról, valamint néhány fennmaradt zenei utasításból azt is tudjuk, hogy nagyjából milyen zenei kísérete volt. Hogy végig-e vagy csak alkalmanként, azt már nem lehet tudni. Mivel Dániel próféta egy ószövetségi Krisztus-előkép, a darabot mindig az éjféli mise előtti órában játszották, mégpedig úgy, hogy az angyalok darab végén felhangzó csengetése a szentmise kezdő csengője volt egyben. A darab tehát mintegy felvezette az éjféli szentmisét. Elsősorban a gyermekeket megcélzó liturgikus játék volt ez, mert a résztvevők nagy része gyermek volt.

A darab két különböző zenei anyagból áll: a történetet elbeszélő és kommentáló conductusok a korabeli zenéből átkerülő, ritmikus bevezető énekek; a párbeszédok pedig gregorián jellegű áriák, szólóbetétek. A conductusok időnként anakronisztikus módon beszövik a karácsonyi örömhírt, hiszen Dániel már megörvendölte a Megváltó születését. A mai modern regények több idősíkon játszódó története tehát nem mai találmány... A több idősík megjele-

nítése azt is hivatott közvetíteni, hogy a bibliai idő nem a földi időnek felel meg: időtlen, örök játék, mely mindig az adott korban zajlik le.

✚ Miről szól a dráma?

A babiloni fogság idején játszódik. Baltazár király az apja által a zsidók templomából elrabolt szent edényeket készül megszenteltetni, amikor hirtelen egy kéz jelenik meg és egy rejtélyes, három szóból álló üzenetet ír a falra: *mené, teké, fáesz*. A király írástudókat és bölcseket hív, hogy fejtsék meg, de mind kudarcot vallanak. Ekkor a királyné megemlíti urának az udvarban nevelkedő, jóstehetséggel bíró zsidó férfit, Dánielt. A király elküld érte és gazdagságot ajánl neki, ha megfejti az írást. Dániel pedig nem fél kimondani a titkos üzenet jelentését: a király uralmának vége, őt magát megölik és birodalmát bekebelezzik. Baltazár király megjutalmazza Dánielt és elrendeli, hogy a szent edényeket adják vissza a zsidóknak, azt remélve ezzel, hogy megváltoztathatja a jövőt. A sorsát azonban nem kerülhette el: Dárius megöleti és helyére lép a trónon, Dánielt pedig az ország harmadik emberévé teszi. A főemberek irigyek lesznek rá és csejt szőnek ellene: Dáriusnak elültetik a

bogarat a fülébe, hogy Dániel más Istent imád, holott mindenkinek őt és az ő isteneit kellene csak imádnia. Dárius végül enged a hiúságának és oroszlánok közé veti Dánielt, akinek azonban nem esik baja, mert az éhes oroszlánok hozzá sem érnek. Egy angyal Habakuk prófétát küldi Dánielhez étellel, hogy ne éhezzen a veremben. Mikor Dárius megtudja, hogy Dánielnek nem esett baja, örömeiben kiengedi és dicsérni kezdi az Urat, a gonosz főembereket pedig szét-tépeti az oroszlánokkal.

✚ Hogyan került kapcsolatba a darabbal?

A hatvanas években kezdtek el mélyebben foglalkozni ezekkel a liturgikus drámákkal. Tizennyolc éves voltam, amikor Dobszay László megkért, hogy énekeljem el az egyik főembert. 1982 szeptemberében az általa vezetett *Schola Hungaricával* az ócsai temp-

lomban lemezfelvételre került sor, ami 1983-ban bakelit lemezen jelent meg. A lemezben szerepelt Déri Balázs nyers szövegfordítása is.

A *Mesélő Muzsika* szervezői 1997-ben műsorukra kívánták tűzni a *Dániel-játékot*, de mivel ez a műsor gyerekeknek szólt, az eredetihez hasonló verses formába öntöttem magyarul, Déri Balázs 1983-as szövege alapján. Ebben az évben 13-szor adtuk elő a *Zeneakadémia* nagytermében; a következő évben vidékre is elvittük a darabot, egyre többször hívtak bennünket – valóságos turnékra került sor.

A magyar fordítás még nagyobb elismerést hozott a *Dániel-játéknak*. Már több, mint 150 alkalommal mutatták be, de nem csak mi, hanem számos iskola is önállóan. A gödöllői premontrei gimnázium például minden évben műsorra tűzi a darabot. Azért is jó ez, mert

nincs két egyforma előadás. Egyrészt, mert ad egyfajta színészi (és rendezői) szabadságot, másrészt gyakorlatilag teljesen ismeretlen a zenei kíséret, így ez a korabeli zenei és hangszeres ismereteink alapján a fantáziánkra van bízva. Harmadrészt, mindig alkalmazkodni kell az adott hely adottságaihoz, ami egyszer az egri vár templomromja, máskor egy főiskola díszterme, megint máskor a gödöllői kastély lovardája vagy egy templombelső. Mindegyiknek más az elrendezése, más az akusztikája, ezekhez mind alkalmazkodni kell minden egyes darab tanulásakor.

✚ **Hogyhogy pont ez a darab maradt fenn majd' ezer éven át?**

Merem azt remélni, hogy a remekművek élnek túl az évszázadokat, évezredek. Több száz, talán több ezer liturgikus dráma, misztériumjáték és iskoladráma született az elmúlt századok alatt, és bizony sok olyan is fennmaradt, amit kár lenne bemutatni, már megírni is kár volt. De ma is készülnek színdarabok, íródnak könyvek, zenék – az értékesek fennmaradnak az utókornak, a rosszakat pedig elfelejtik. A *Dániel-játék* mind zeneileg, mind prózáilag, mind liturgikus kerete és mondanivalója miatt ízig-vérig remekmű. A darab születése a hangszeres zene templomba lépésének idejére esik. A gótika korába lépünk, sorra épülnek a szebbnél szebb katedrálisok, melyeknek sokkal nagyobb az akusztikai csengése, mint az azokat megelőző román stílusúaknak. Egy ilyen többszólamú zenés remekmű már csak ezért is mélyen az emberek emlékezetébe vésődött. (*Beauvais* egyébként is erősen átkatolizált, virágzó kulturális fellekvár volt, nem volt nehéz egy ilyen közegben megszeretni és továbbadni egy ilyen darabot.)

✚ **Dániel prófétát idén Obbágy László tanulmányvégzett papnövendék és harmadéves kántorszakos hallgató alakította. Őt kérdeztük a darabbal kapcsolatos élményeiről.**

Már akkor is élveztem a próbákat és az előadást, de az igazi katarzist idén élttem, éltük át. Büszke vagyok arra, hogy külső segítség nélkül, „házon belül” oldottunk meg minden szerepet: kispapok, kántorképzősök és a Szent Piroska Szakképző Iskola hallgatói. Nagy megtiszteltetést, egyben komoly kihívást is jelentett számomra, hogy idén én játszhattam Dániel próféta szerepét.

Október óta minden hétfőn közösen készültünk a darabra. Először a gyerekek által énekelt conductusokat tanultuk meg, majd miután Bubnó tanár úr kiosztotta a szerepeket, mindenki egyenként elkezdte a saját szövegeit és dallamát megtanulni magánének-tanárunk, Kazár Irén segítségével. A januári vizsgaidőszak abból a szempontból okozott némi nehézséget, hogy keveset találkoztunk, de megoldottuk. Volt, hogy a tanár úr nélkül próbáltunk. Az iskolásokkal egyetlen egyszer sem tudtunk közö-

sen próbálni, csak az előadás előtt két órával. Ez az ő felkészültségüket is dicséri. Úgy láttam, hogy nagyon élvezték a darabban való részvételt. Ők játszották például az örömhírt hozó angyalt, a csillagjósokat és az oroszánokat is, és olyan élethűen vetették magukat Dárius király gonosz főembereire, hogy az még Fülöp metropolita atya arcára is mosolyt csalt.

✚ **A Dániel-játék egyszerre színjáték és liturgikus esemény. Te hogyan élted meg?**

Nem lehet véletlen a címben a játék szó, hiszen egy misztériumjátékról, egy színdarabról van szó. Voltak próbák, sok nevetés, kellékek, az előadáson pedig lámpaláz. Innen nézve színjátékként élttem meg. Ugyanakkor legalább annyira imádságnak is. Az egész darab talán legszebb áriája Dániel imája az oroszánok vermében, melyben Istent kéri, hogy mentse meg a rűt haláltól. Az én élményeimnél is fontosabb azonban az a hála, amit a többi szereplő és Tamás bácsi felé szeretnék kifejezni, hiszen ők azok, akik hozzásegítettek ehhez a nagyszerű élményhez. A zenei kíséretet is tanár úrnak köszönhetjük; nem volt két próba, ahol ugyanazt játszotta volna a zongorán, ezzel az éberségünket és koncentrációnkat tesztelte. A többiek nevében is mondhatom: remélem, nem állunk meg egyetlen előadásnál, s lesz még alkalmunk előadni ezt a csodálatos darabot.

DOBOS KLÁRA

Székesegyházzá újult piacszéli templom

„...ÜLNI ISTEN GLÓRIÁJÁNAK ÖLELÉSÉBEN.”

Beszélgetés közben el is felejtettük pontosítani Papp András parókus atyával, hogyan nevezzük hivatalosan a miskolci székesegyház köré emelt, fallal – szó (és forma) szerint is – körbe zárt teret: templomtér, -udvar, -kert? Az udvar a ridegebb kifejezés talán, így, „saját hatáskörben”, maradnék a kertenél, még ha igazából – virágok híján – nem is az. (Az első tervekben igazi kert szerepelt. Hogy miért nem így valósult meg, annak is megvan az oka: például, hogy a körmenetek során valaki biztosan fennakadna egy-egy rózsabokron.)

Maradjunk tehát a templomkert szóhasználatnál, s akkor jobban él az a hasonlat is, miszerint *felülről a fehér ívek olyanok, mintha pillangószárnyak lennének*. Vagyis inkább *szenderszárnyak*, melyek szemmel szinte követhetelen sebességgel csapkodnak, hogy tömzsi törzsüket képesek legyenek az „Egekhez” emelni. A „törzs”, a templom 104 évvel ezelőtt épült...

– Több terv készült akkor a várostól ingyen kapott telkekre, de végül, valószínűleg az anyagi lehetőségek miatt, a legegyszerűbb és legolcsóbb változatot fogadták el – mondja András atya.

– Nagyon szép, egy fő- és két oldaltornyos tervet készítettek, klasszicista stílusban, ami monumentálisabb lett volna méretében és külsejében is, mint a megvalósult premodern/neogótikus stílusú.

Pedig akkor még senki nem gondolhatott arra, hogy egyszer ez a piacszéli kis görögkatolikus istenhajléka majd székesegyház lesz.

Régi képeslapokon jól látszik, amint a lovas kocsikkal érkező vásárlók veszik körbe Miskolc e jellegzetes templomát. A „jellegzetesség” a fentiekből adódóan nem az építészeti különlegességére utal, hanem inkább arra a miskolci lelkekbe íródott tartalomra, mely nem tudná ezt a helyet elképzelni Isten itteni háza nélkül. Üres lenne a tér. Annak ellenére, hogy igencsak „tele” van. Óriási a kontraszt, ha az ember kilép a templomajtón: piaci-pályaudvari hangzavar váltja a lelket átjáró csöndet.

– Meglepődtem azon, hogy naponta a buszpályaudvaron 2000 autóbusz fordul meg; a gyalogos forgalom pedig több, mint 100 ezer fő. Itt van mellettünk a meteorológiai állomás, Miskolcnak ez a legrosszabb levegőjű pontja. És ebből a forgalomból, ebből a zajból, a plázás, McDonald's-os terepről

Hanák Tibor – HelloMiskolc

beesni a templomajtón nem teremt egy pillanat alatt lelki megnyugvást. Kell egyfajta átvezetés a külvilágból a lelki világba – mondja András atya.

A centenáriumi évben a százéves templom már „reménykedhetett”, hogy megoldódik vele egyidős gondja. Két év kellett még, s kívülről-belülről megszépült, mára pedig teljesen méltó újonnan (2011-ben) kapott titulushoz, a székesegyházi ranghoz. Azóta pedig egy „átjáró” is nyílt a profán és a szakrális, a forgatag és a béke között: kizárhatjuk a zajt, hogy megszólaljon a csönd. Érdekes, milyen sokat jelent az a pár lépés is.

Régi vágy volt annak idején, hogy elkeríthessenek a templom körül egy „körmenetnyi” területet. A templomfelújítással együtt, azzal teljesen összhangban készült el a kerítés és a kert terve is.

A rézsűfallal szó szerint körbezárt tér nem csak jelképezi a mandorlát, de meg is valósítja azt: dicsfényként övezi a templomot – amint a Krisztus-ábrázolásokon szokás. Funkcióit így sorolja a parókus atya:

– Először is nagyon hasznos az átvezetésre, bevezetésre... Alkalmas körmenetek megtartására. Hangszigetelő szerepe is van: megtapasztaltuk, hogy a 26-os út nagy forgalma, túlkölése már nem zavarja annyira az Evangélium olvasását, méltóan meg tudjuk tartani a szertartásokat. Kialakult egy szakrális közösségi tér, amit föl tudunk használni különféle egyházközségi programjainkhoz. Már tervezem az *Udvari esték* kulturális programsorozatát: kis felolvasóesteket, hangversenyt, játszódudvart lehet – jó idő esetén – szervezni. Végső soron pedig lelki utazást tehet majd az, aki körbesétál a fal mellett, ugyanis ülőfülkéket alakítottunk ki, melyeket ikonokkal díszítünk. Egyházunk nagyobb ünnepeinek – az ún. Iltiás ünnepeknek – az ikonjait készíti el *Maklár Zsolt* festőművész. Ez az ikonsorozat 14 képet jelent, melyből jelenleg hat látható. A munka az időjáráshoz igazodik, de remélhetőleg pünkösdre elkészül az összes. A mi egyházi évünk szeptember 1-jén kezdődik, az első kép a szeptember 8-i Kisboldogasszony, azaz Istenszülő születése; a 14. kép pedig Nagyboldogasszony, augusztus 15-e, Szűz Mária elszenderülése. Ez művészi kivitelezésben teljesen más elgondolás, mint amit korábban alkalmaztak a templomban: nem színes képekről van szó, a művész egy színt és annak

árnyalatait használja. Első látásra kicsit furcsa és meglepő lehet, de szerintem nagyon illik a kerítés és a tér egyszerűségéhez, eleganciájához ez a festési technika.

Több fülke van, mint amennyi Iltiás ünnep, így a szentély mögötti hármass fülke díszítésén még gondolkodnak. Jelenleg a legvalószínűbb lehetőség, hogy a keleti egyházhoz kötődő három magyar szentet jelenítenek meg: Hierotheosz püspököt, aki kevésbé ismert Magyarországon, pedig ő volt a magyarok első fölszentelt püspöke. Bizáncban szentelték, onnan küldte ide, ő és segítői kezdték a magyarok térítését.

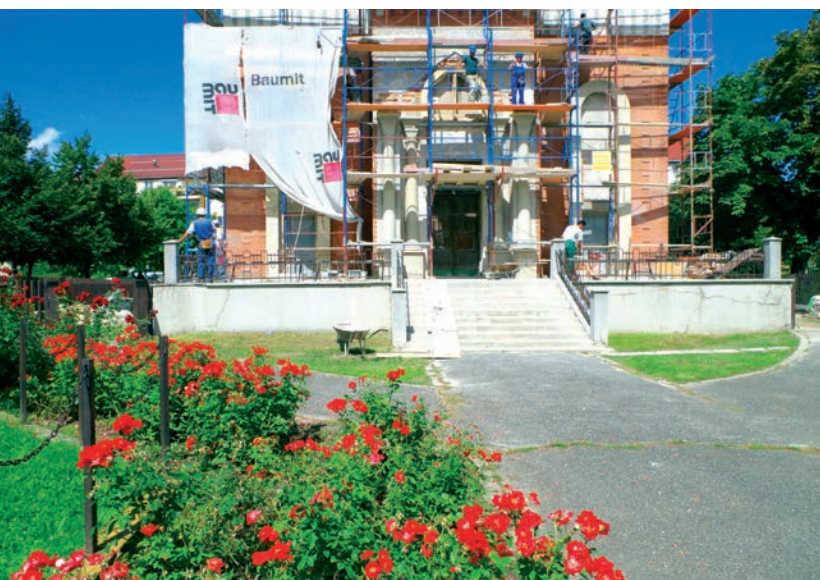

Mellette Szent István király és Szent Piroška (*Szent László leánya, bizánci császárné*) jelenhetnének meg, de ez még nem a végső elhatározás.

Csak „odaóvatoskodom” a kérdést András atya elé, hogy végül is miért nem amolyan kolostorkertre hasonlító, „igazi” kert alakul: felfuttatott kerítéssel, rózsabokrokkal, esetleg kis ágyásokban bibliai növényekkel – pl. a szentelésekhez használt izsóppal stb. Jelenleg fű (melyre rá szabad lépni) ad némi zöld színt a fehér betonívek között. Elegáns így is, de a természet harmóniájának megjelenése még tovább segíthetné a lelki elmélyülést.

– Az eredeti elképzelés tényleg rózsakert volt. Nagyon szép kint, a bejárat előtt a piros és a fehér rózsaujtetvény. Mégis azt kértük, hogy az udvar területén csak füvesítés legyen, hogy az évi többszöri körmenetnél ne legyen akadály a rózsakert. Viszont dézsás növényekkel, például leanderekkel lehet majd még színesíteni. Kívülről a rézsű füvesítésének a tetején van bokorsor, az, ha megnő, szép egybefüggő zöldövezetet alkot majd. A kivágott korhadt és beteg fák helyett újakat fogunk ültetni.

A tervek szerint áprilistól nyitva lesz a kapu és a templom, betérhetnek az elcsendesedésre, elmélkedésre, imádságra vágyók. A Szent Liturgiák után már most is lassabban ürül ki a tér, sokan megállnak beszélgetni, szép időben pedig minden bizonnyal egyre többen le is ülnek a falfülkékből, az ikonok elé, s maradnak még egy kicsit az Isten „glóriájának” ölelésében...

TERDIK SZILVESZTER MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

SZAVAKBAN LEÍRHHATATLAN

Válogatás Magyarország élő bizánci művészetéből

A kiállítás fő- és alcímének tömör boncolgatásával igyekszem körüljárni, értelmezni azt, ami most itt körülvesz bennünket. Ha egy ikonkiállítás címében olvassuk a „Szavakban leírhatatlan” szókapcsolatot, alapvetően a szent ikonok, a kultuszképek kontextusában próbáljuk meg továbbgondolni, mit is jelent ez. Én először a képekre vonatkoztatható paralel szókapcsolatot hívom elő magamban: ha valami szavakban leírhatatlan, akkor „képekben ábrázolhatatlan” is. Ugyanakkor rögtön megalkotom az ellentétét: ha „szavakban leírhatatlan” valami, akkor viszont „képekben ábrázolható”, jelentem ki, illetve teszem fel hirtelen ugyanezt kérdés formájában.

Melyik állítás igaz a szent ikonokra? Összességében mindegyik. Az, hogy van, létezik olyan, ami leírhatatlan és ábrázolhatatlan, a zsidó-keresztény hagyomány egyik legősibb vallási tapasztalata. Aranyszájú Szent János így fogalmazza meg ezt a Szent Liturgia anaforájában: „Te vagy a kifejezhetetlen, kifürkészhetetlen, láthatatlan, felfoghatatlan, örökkévaló és változhatatlan Isten.” Mégis az Istenről beszélni kell, hiszen a hit átadásának, az isteniről szerzett tapasztalat áthagyományozásának kiemelt eszköze a szó, a beszéd, s ennek írott formája: az írott szöveg, vagyis a Szentírás. Az Istenről szóló szövegek hitelét a sugalmazás biztosítja – hitünk szerint –, ami által az emberi szerzők gyöngeségei ellenére összességében mégis a Lélek szándéka szerint való az, amit leírtak. A szó hitkövetítő szerepét még ma is többé-kevésbé egységes konszenzus övezi nyugati világunkban. Tehát ami szavakban leírhatatlan, valahogy mégis elbeszélhető, körülírható.

Mi a helyzet a képekkel? Ábrázolhatnak-e olyat, ami szóban kifejezhető vagy éppen szóval el nem mondható? A II. isteni parancs tiltja, hogy Isten ábrázolásával kísérletezzünk. Mégis a keresztény hit szerint az üdvtörténetben Jézus születésével olyan esemény zajlott le, amelynek következménye, hogy Isten az ő egyszülött Fiában, Jézus Krisztusban egy lett közülünk, vagyis emberré lett, teljesen hasonlóvá lett hozzánk, a bűnt kivéve. Emberként láthatóvá, tapinthatóvá, körülírhatóvá, vagyis ábrázolhatóvá, megfesthetővé vált. A megtestesült Fiúról szóló tudásunkat így foglalja össze a másik egyházatyánk, Nagy Szent Bazil liturgiájának anaforája az Atyához intézett imában: „a Te jószágodnak képe, azonos pecsétje, aki önmagában mutat meg Téged, az Atyát, élő Ige, igaz Isten, öröktől fogva való Bölcsesség, Élet, Megszentelés, Hatalom, igazi Világosság.” Ez mind Jézus Krisztus, aki emberi születése által a Szót, az Igét beöltöztette a testbe, az anyagba, abba a testbe, amelyet a világ kezdetén saját képmására és hasonlatosságára teremtett, megtestesülvén megszentelte azt, és a megszentelődés lehetőségét az anyagra is kiterjesztette. Tehát Isten megtestesülésének hittitka az a misztérium, amely a kereszténységet följosítja arra, hogy a II. isteni parancs ellenére a kultuszban kiemelt helyet biztosítson a képeknek.

Természetesen a kereszténységnek voltak és vannak is olyan irányzatai, amelyek a képek kultikus használatát teljesen vagy részben elvetik. Bizáncban több, mint 100 évig dúlt a képromboló vita, amely csak 843-ban ért véget a képtisztelet elismerésével. Erre minden nagyböjt első vasárnapján, az ortodoxia, az igazhitűség ünnepén emlékezik az egyház.

A 787-es II. nikaiai és egyben a VII. utolsó egyetemes zsinat kimondja, hogy az ige, a szó mellett a kép is hitkövetítő médium. Ha a kép hitkövetítő médium, akkor nem csupán dekoratív, másodlagos eszköz, hanem a Szentíráshoz hasonlóan sugalmazottnak kell lennie, ezért tisztaságának megőrzéséért az egyház közössége felelős.

A képromboló bizánciakkal szemben éppen a római pápák voltak azok abban az időben, akik folyamatosan érveltek a képtisztelet jogosságáért. Mégis a nyugati kereszténységen nagyon érződik, hogy nem harcolta meg olyan erővel ezt a küzdelmet, mint Bizánc, hiszen hiába közös teológia örökségünk a VII. egyetemes zsinat tanítása, a nyugati kereszténység a képek iránti túlzott tisztelet és a túlzott bizalmatlanság között csapong a különböző történelmi korokban és még napjainkban is.

VÁLOGATÁS MAGYARORSZÁG ÉLŐ BIZÁNCI MŰVÉSZETÉBŐL

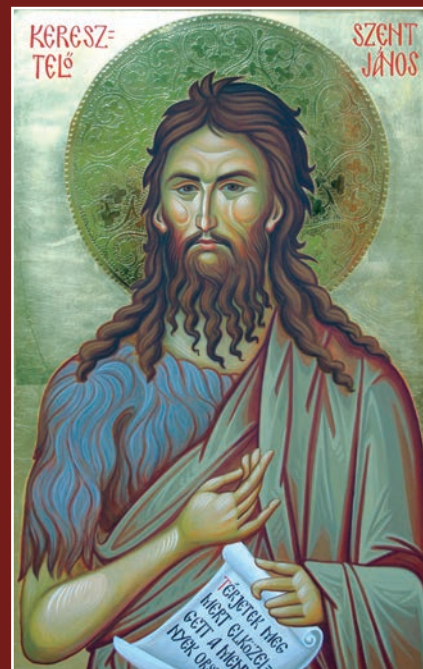
Egy kiállítás ritkán törekedhet teljességre, talán csak egyes művészek esetében engedhetjük meg magunknak, hogy mindent bemutassunk. A jelen válogatás széles spektrumot ölel föl: az alkotók között vannak férfiak és nők; vannak ortodoxok, görögkatolikusok, római katolikusok (s félve jegyzem meg: talán még kétkedők is); vannak hivatásos művészek (festők, szobrászok, grafikusok, restaurátorok, iparművészek) és tehetséges autodidakták. A műfaji sokféleség is elmondható: láthatunk itt fatáblákat, freskómásolatokat, textilképeket, bronzikonokat és terrakotta szobrokat. Ebben a sokféleségben akkor mégis mi a közös? Az,

hogy az alkotók művészetében meghatározó, kiemelkedő fontosságú a bizánci keresztény művészeti hagyományhoz való kötődés. Ez a kapcsolódás minden egyes művön megfigyelhető, mértéke mégis nagyon különböző.

Napjainkban már az átlagembernek is nagyon határozott elképzelése van arról, hogy milyen a bizánci művészet. Ha megkérdeznénk az utca emberét, ilyen válaszokat kapnánk: nagyon szigorú, merev, sok az arany stb. Pedig a bizánci hagyományból táplálkozó művészet nagyon sokféle. A képekre vonatkozó egyházi előírásokban nagyon ritkán vagy egyáltalán nem szerepelnek esztétikai kritériumok. A hagyomány kontinuitásában csak az tűnik egyértelműnek, hogy az ikonfestészet formailag és technikailag a hellenista festészet, s így igazából Krisztus korának festészeti hagyományait őrzi, illetve esztétikai szempontból sokszor szabadon variálja még napjainkban is. Az alkotói szabadság és a hagyományhoz való viszony igazából a reneszánsztól kezdve létező, nyugati eredetű problémafelvetés. A reneszánszban változott meg radikálisan a művészetről való gondolkodás: az alkotó személye sokkal fontosabbá vált, mint korábban volt. Az alkotás folyamatában olyan szempontok kerültek előtérbe, mint pl. az invenció, a fejlődés, az indi-

vidualizmus, amelyek korábban nem voltak központi kérdések. Oda jutottunk, hogy a művészettörténészek és esztéták az itt látható művek többségével ma nem tudnának mit kezdeni. A mai nyugati művészett fogalmon kívül eső tárgyként tudnák őket meghatározni: másolatok, amelyekből hiányzik a művészet alkotó ereje. Ezen a ponton jogosnak tűnhet az egyik kiállító művész ellenvetése, aki azt mondja: az ikonok nem kiállításra való műtárgyak, hanem a kultuszban, a templomban, a hívők otthonaiban van a helyük, s ha onnan kiszakadnak, sérül a valódi közegük. Van ebben némi igazság. Ne felejtjük viszont, hogy a művészetről alkotott felfogás koronként változik. Szerintem közel van az az idő, amikor az ikonokat is visszaveszik a „clubba”. Száz éve már a *szemetet* és a *semmit* is művészetnek lehet tekinteni. Akkor miért is kellene kizárnunk a *valamit*?

Igenis van értelme az ikonokat eredeti kontextusukból, a kultusz teréből kimozdítva műalkotásokként is szemlélni. Esélyt kell adni a találkozásra azoknak is, akik nem jönnek el templomainkba, viszont egy kiállítótérbe igen: semleges terület, ahol mégis nyugodtan beszélgethetnek. Jó lehetőség arra, hogy a művészet bűvőpatákként rejtőző értékei felszínre törjenek. Ez a közeg alkalmas arra is, hogy olyan műalkotásokat is megmutassunk, amelyek nem szoros értelemben vett kultusztárgyak. Ortodox közegben az itt kiállított két terrakotta szoborral most nem igen találkozhatnánk. A képrombolási vita eredményeként ugyanis a szobrok használata a keleti kereszténységben radikálisan visszaszorult, pedig eredetileg több kiemelkedő kultuszsztatua is létezett, napjainkban az ortodox templomokban inkább csak a szabályt erősítő kivételként találkozhatunk velük.

Itt szeretném föl hívni a figyelmet egy másik kiállításra, amely nem oly régen a Ludwig Múzeumban nyílt. Érmezei Zoltán konceptuális művész életmű kiállításáról van szó. Ő az ige, a szó keresése során valósította meg korpuszszobrait, amelyek az ikontól radikálisan eltérő formáknak tűnnek, mégis nagyon mély hittapasztalatról tanúskodnak. Azért is említem ezt, mert az itt kiállító alkotók között is van olyan, aki számára éppen Érmezei Zoltán művészete nyitotta meg az ikonok felé is vezető utat.

Már csak egy kérdést kellene megválaszolni: Milyen az igazi „élő bizánci” művészet? Nem tudnám megmondani: minden kor más választ próbál adni, hogy milyen művészet is felel meg az adott kor kultuszának, a liturgiáról alkotott fogalmának. A probléma esztétikai természetének megvilágítására kiragadott példaként idézem Szécsényi József nagykirályi festő 1790-es levelét, amelyben a munkácsi görögkatolikus püspöknek panaszkodik, miszerint némelyeknek nem tetszik az egyik ikonosztáza, „mivel azt állítják, hogy a szentek sanyarúságban élvén, azok képjeinek fekete, sovány, és szomorkásnak kellett lenni, nem pedig vidám és világos ábrázatuaknak”.

Ha itt körülnézünk, látunk szomorkás és pirospozsgás szenteket is. Melyik az igazi, melyik a hiteles? Valószínűleg mindkettő. Végleges választ nem tudok adni, a töprengésben csatlakozunk az itt kiállító művészekhez, akiknek nevét annak ellenére most felsorolom, hogy – amint jól tudjuk – az ikonfestés anonim művészet: Bajzik Anna, Dudás Jelena, Fehér Márta, Kacsoh Cecília, Kárpáti László, Kisléghy Nagy Ádám, Korényi János, Maklár Zsolt, Mátyássy László, Németh Tamás, Puskás László, Seres Tamás.

Végezetül szeretném megköszönni a Párbeszéd Házának, különösen Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetesnek, hogy a kiállítás ötletével előállt és meg is valósította. Ez a tárlat ugyanakkor nem jöhetett volna létre a Hajdúdorogi Görögkatolikus Metropólia, a Hajdúdorogi főegyházmegye, a Miskolci és a Nyíregyházi egyházmegyék főpásztorainak támogatása és aktív közreműködése nélkül. Köszönet illeti a bakonybéli és a tihanyi bencés monastorokat, magánszemélyeket és alkotókat, hogy ikonjaikat a kiállítás idejére nélkülözni nem haboztak, így a bőjti időben gyakorolják – Nacsinak Gergely után szabadon fogalmazva – a szem bőjtjét. Külön köszönet illeti a Hajdúdorogi főegyházmegyet, hogy az egyházmegyei gyűjtemény munkatársát, Seres Tamás festőrestaurátor-művészt kurátorként és installátorként kikölcsönözte a kiállítás rendezés nem könnyű feladatára.

NEM MARAD MÁS HÁTRA, MINT HOGY GYÖNYÖRKÖDJÜNK ÉS SZEMLÉLŐDJÜNK.

Forrás: Terdik Szilveszter (művészettörténész, az Iparművészeti Múzeum munkatársa) 2016. február 11-én elhangzott kiállítás-megnyitó beszéde; szerkesztett változat • Kiállítás címe: Szavakban leírhatatlan – Válogatás Magyarország élő bizánci művészetéből • Helyszín: Párbeszéd Háza, 1085 Budapest, Horánszky u. 20. • A kiállítás 2016. március 24-ig volt látogatható.

Krisztus-katonák díszőrségben

DOBOS KLÁRA

„Megkövesedett” tradíció Nyíracsaádon

Van annak már öt éve is, hogy húsvétkor Nyíracsaádra látogattunk, s megismerkedtünk a Krisztus-katonaság hagyományával. Hajdúdorog mellett csak itt szokás, hogy katonás fiatalok őrzik a szentsírt. Ők a Krisztus-katonák. 18-20-an vannak, nagypéntektől feltámadásig „laktanyaként” használják a régi paróchiát, s ellátásukba a hívek is besegítenek. Ketten közülük katonaruhában állnak a sírnál. Félóránként komoly, látványos őrsváltással cserélnek helyet. Hadnagyuk szigorú rendet tart: aki elmosolyodik vagy megmoccan az őrségben, az „bőrbajuszt” kap („azt nem pödrí, hanem csípi az ember” – Móricz Zsigmond).

Tóth Elek paróchus atyát megkérdeztük, változtattak-e esetleg az öt év alatt valamit a hagyományon, de azt mondta, olyan régi, „megkövesedett” – és működő – ez a tradíció, hogy igazából nem is gondolkodnak a megújításán. A szentsír újult meg azóta, átfestették. Illetve lecserélték a díszőrségben használt puskákat, mert már összetörögték, s cserére várnak a ruhák is. Az a szintén öt évvel ezelőtti parókusi gondolat viszont megvalósult, hogy jó lenne jobban bevonni őket az egyházközség életébe.

Mikor húsvétkor összejönnek a fiatalok, abban a három napban közösséget alkotnak, jó társaság, kicsit „buli”. Ám kiindulópont lehet az öntudatos felnőtt vallásosság felé. Hiszen mégiscsak szolgálat, áldozatvállalás, ami ma egyáltalán nem jellemző. Aki nem rendszeres templomba járó köztük, az talán ilyenkor magába is száll, hogy gyakrabban kellene járnia – aztán vagy kitart elhatározása mellett, vagy nem. Ezért gondoltam arra, hogy több lehetőséget keresek egyházközségi közreműködésükre, hogy jobban megmaradjanak közösségnek. Sajnos nehéz őket összefogni, rendszeres találkozókat szervezni, mert sokan máshol tanulnak, máshol dolgoznak. De a templombúcsúkon azóta minden évben ott vannak a rendezők között is, sorfalat állnak, a körmeneteken pedig viszik a zászlókat.

KANYÓ ÁRPÁD HODÁSZI PARÓKUS

LITURGIKUS ÖLTÖZETEK

KELETEN

2. rész

AZ ALSZERPAPI REND ÉS RUHÁZATA

Az alszerpap (Υποδιάκονος, hypodiakónus) a szentélyben és azon kívül is végzi szolgálatát, szentelése pedig – a felolvasóéhoz hasonlóan – a szentélyen kívül történik. E fokozat egyfajta 'speciális elköteleződést' jelent, s manapság többnyire átmeneti funkció a felolvasói rend és a diakonátus között. (A Nagy Templom hivatali rendjében [a konstantinápolyi Hagia Sophia templom hivatalainak rendjét, az egyes szolgálattevők és hivatalnokok ügykörét leíró dokumentum] ezt olvashatjuk: „A két előénekes megelőzi az alszerpapokat és együtt énekel a főzsoltározóval.”)

Az **alszerpap a püspök körüli szolgálattevő**: ha a főpap a szentélyen kívül tartózkodik, akkor körülötte mozognak e szolgálattevők, a papok mint az apostolok ikonjai, **a diakónusok és az alszerpapok** pedig mint **az Urat körülvevő angyali seregek**.

Sokan megfogalmazták már, hogy „az Egyház a liturgiájában él”, s mivel minden istenszolgálat az erre felhatalmazott férfiak szolgálata által hivatalos és hiteles, szükséges, hogy ismereteinket mindig frissítve áttekintsük rendi ruházatukat, azok főbb jelképiségét.

Új sorozatunk néhány része – többek kérésére – áttekintést nyújt az „alsópapság”, más néven „kisebb rendek” (felolvasói rend és alszerpapság) ruházatától kezdve a „szakrális hierarchia”, vagyis az egyházi rend szentsége hármasságának (diakónus, pap, püspök) szent öltözkészéről és azok – híveink számára olykor sok újdonságot magába rejtő – mondanivalójáról.

Mivel sajátjogú metropolitai egyházunkban dicséretes módon egyre több felolvasó és alszerpap szolgál, ruházatuk pedig a többi fokozathoz képest még igen csekély, ezért e két kisebb rendről – a tisztánlátás kedvéért – külön-külön bővebb, feladataikról is szóló ismertetést olvashatunk, hogy híveink előtt minél szélesebb körben ismert és megbecsült legyen szolgálatuk.

Segítsék eme töredékes gondolatok imádkozó testvéreink nagyobb elmélyülését szent egyházunk ősi liturgikus szolgálattevőinek feladataiban és ruházatuk megismerésében!

A hypodiakónus **orácionját** (hosszú, keskeny, szalagszerű, többnyire keresztekkel ékesített, vállon átvetve viselt ruhadarab) magán **kereszt alakban viseli, utalva a prófétai látomásra**, mely beszámol arról, miként földik be arcukat szárnyaikkal a kerubok és a szeráfok. Megjegyezzük, hogy a megfelelő pillanatban az isteni Liturgián a diakónus is hasonlóan átköti orácionját azért, hogy a szentáldozásnál az ne akadályozza őt. Itt ő is „a kerubok példáját követi, akik elföldik arcukat”.

Az orosz liturgikus hagyományban a Szent Liturgia első antifónája alatt is van egy kézmosás: a püspök a hívek előtt mos kezét, s előtte áll középen a (diakónussá szentelendő) alszerpap a tányérral és a kancsóval, vállán a törülközővel. Ha diakónussá szentelik, a kis bemenet után ő már nem megy be a szentélybe, hanem az ikonosztázion Krisztus ikonja előtt áll a szentelés kezdő pillanatáig.

A MI RUBRIKÁNK SZERINT A KÖVETKEZŐ A SZERTARTÁS MENETE:

„Az alszerpapi szentelésre várót a püspök elé vezetik. A püspöknek eközben oráriumot hoznak, melyet ő megáld. A szentelendő megcsókolja az oráriumot és a püspök kezét, majd felövezik az oráriummal.

A püspök háromszor keresztet vet a szentelődő fejére, s kezét fejére tévén, az alábbi imát mondja.

Diakónus: Könyörögjünk az Úrhoz!

Püspök: Úristenünk, aki Egyszülötted és az Ő Szentlelke által kegyelemajándékokat osztottál azoknak, akiket magadnak kiválasztottál, aki Anyaszentegyháznak különféle egyházi rendeket ajándékoztál, s benne a szent szolgálat fokozatait rendelt szent és szeplőtelen titkaid kiszolgálására, aki kifejezhetetlen előrelátással N.N. szolgádról is úgy határozottál, hogy Anyaszentegyházad szolgálatára méltatod, Te, Uralkodónk, őrizd meg őt mindenben feddhetetlennek, add, hogy szeresse házad ékességét, ott álljon szentélyed ajtaja előtt, meggyújtsa dicsőséged sátrának mécsesét, viruljon Anyaszentegyházadban, mint bőven termő olajfa s teremje meg az igazság gyümölcsét, tökéletes szolgád legyen eljöveteled idején és élvezhesse az előtted kedvesek jutalmát.

Mert tied az ország, a hatalom, és a dicsőség, Atya és Fiú és Szentlélek, most és mindenkor és örökkön-örökké.”

„A fennhang után a püspök fogja a kéztörölt, s a felszentelésben részesülő vállára teszi, s kezébe adja a kézmosó edényt, az meg átveszi, és megcsókolja a püspök kezét, vizet önt rá, megmossa.

Áldást kap, eltávozik, a királyi ajtón kívül áll, s elmondja a Háromszorszentet, – Szentháromság, – Miatyánk, – Uram irgalmazz (12-szer), – Hiszekegy, – Engedd el, oldozd föl, ne tekintsd, – és még más imádságok, amit csak csendesen el akar mondani.”

A keleti gyakorlatban, amennyiben a két kisebb rend együttes feladására kerül sor, a püspök leveszi a „kis felont” vagy az egyszerűbb szticháriumot (földig érő, ujjakkal ellátott, bokáig érő ing), és **díszesebb** – a diakónusával megegyező – **sztycháriumot** ad rá. Ennek jelképisége **a nagyobb rendek felé való ’lépcsőfok’-ot** is kifejezi. (Az örmény egyházban a diakonátusról vallott felfogás hasonló: ’lépcsőfok’ a papság felé.) Régebbi tanulmányok azt is megállapítják, hogy görög és román szokás szerint derekát övvel is körülövezik, mely **a szolgálatra való készség** jele. Néhol a szentelő ima előtt kezébe kapja a kézmosó edényt, tálat és a kéztörölt, s eután következik a szentelési imádság főpap általi elmondása.

A **szentelési imádság** – az önmegtartóztatásban, a feddhetetlen életben való megőrzés kérését követően – **három feladatot nevesít** a hypodiakónus számára: „add, hogy szeresse házad ékességét, ott álljon szentélyed ajtaja előtt, meggyújtsa dicsőséged sátrának mécsesét”. A szentély ajtaja előtti állás utalás lehet az alszerpapság fejlődési szakaszára: egyes vizsgálódások szerint kezdetben az **’ajtónálló’** feladatkörét látta el, s később bővültek feladatköréi. Némely értelmezések szerint az ajtók őrzése még ma is feladata: **a szentély kapuit (ajtajait) ’védi’, hogy a méltatlanok ne léphessenek be oda!** (Megjegyzés: a 2008-ban elhunyt Krisztofulosz érsek, a görög ortodox egyház érseke egy régebbi írása szerint „nem lenne céltalan visszaállítani a templomi rendfenntartók csoportját. Ezeknek igen tapintatosan kell segítséget nyújtani a rászorulóknak és eligazítani a hívet különösen áldozáskor és a proszfora-osztásnál. A rend-

fenntartók – a félreértések elkerülése végett – esetleg karzalagot vagy más megkülönböztető jelvényt viselhetnének.”)

A szentelési imádság után első liturgikus cselekedete **a víz püspök kezére való öntése** és a kéztörítés, s ez jelzi alszerpapságának legfontosabb liturgikus feladatát. A szertartás kézmosás-rítusában egyes leírások szerint az alszerpap, miközben a püspök kezére vizet önt, a következőt mondja: *„Hívek, mindnyájan.”*

LITURGIKUS FELADATAI:

- A liturgikus kézmosásoknál minden alkalommal ő járul a püspök elé, kézmosó edénnyel és törülközővel, mint tisztsége fő megjelenítőivel.
- Tartja a liturgikus könyvet a főpap számára.
- Előkészíti a liturgikus tárgyakat, segít a püspök – de a pap és diakónus – felöltözésében is.

(A Nagy Templom hivatali rendje szerint: „A főkamrás öltözteti a pátriárkát, tartja a tömjénezőt, a Szentháromságot magasztaló ének alatt a nagy kehelytakarót, meghinti a népet szenteltvízzel, őrzi a pátriárka jelvényeit.”)

- Meggyújtja a templomi mécseseket, gyertyákat, de felel azok – és más liturgikus tárgyak – tisztaságáért is.

(A Nagy Templom hivatali rendje szerint: „A tisztasági felügyelők arról gondoskodnak, hogy takarítsanak és megtisztítsák a gyertyatartókat. [...] A fáklyások tisztítják a templomi világító eszközöket.”)

Az „Oktató Ismeret” szerint az előkészületi és a szent oltárasztal tisztántartását is elvégezheti: „Az oltárasztalt pedig és az előkészületi asztalt csak a papnak és a diakónusnak vagy a hypodiakónusnak kell tisztítani és törölgetni, hogy semmiképp ne legyen rajtuk található por vagy valami szemét, hogy bűn alatt ne érintse a szent dolgokat fel nem szentelt kéz.” Az előkészületi asztal és a szent oltár tisztítására mai „modern” tippeket, javaslatokat is megfogalmaznak az alszerpapoknak: hogyan, és mibe gyűjtsék a proszfora-morzsaától kezdve a többi szennyeződést, mivel törölgessenek, miként porszívózzanak, gyertyatartókat mivel fényesítsenek, viaszt hogyan távolítsanak el stb.

- A **dikérior** (a püspök kétágú gyertyatartója, mely Krisztus isteni és emberi természetét jelképezi) és **trikérior** (a püspök háromágú gyertyatartója, mely a Szentháromságot jelképezi) fogja, s a püspöknek kézcsókkal átadja és az áldás után azokat visszaveszi.
- A **ripidion** (hatszárnyú kerubot vagy szeráfot ábrázoló, kör alakú, nyéllel ellátott legyező, mely a láthatatlanul jelen lévő szent angyalokat jelképezi) fogja a bemenetek során.
- Ha nincs felolvasó, az apostoli szakaszt ő olvassa a Szent Liturgián.
- A „Jelöltek mindnyájan távozzatok” felszólításnál a keresztségre készülöket kivezeti a templomból.
- Keresztet (ha többen vannak, ripidionokat) visz a körmenetekre.

(A Nagy Templom hivatali rendje szerint: „A kamarás viszi a pátriárka pásztorbotját a körmenetben.”)

- A **sast** a püspök lába alá teríti. (A sas, más néven *orlec*, a püspök kör vagy négyzet alakú, város fölött repülő sas ábrázoló szőnyege. A sas jelképezi a püspököt, aki felügyeli és oltalmazza a várost.)
- Segédkezik a hívek áldozásánál.
- A diakónussá szentelés előtt két alszerpap vezeti oda a szentelendőt a „szép kapu” elé, azaz a királyi ajtóig. (A Nagy Templom hivatali rendje szerint a szerzetesházak főfelügyelőjének egyik feladata: „Szentelésre vezeti az egyházi rendbe felvenni szándékozót.”)

Liturgikus szempontból az sem elhanyagolható, hogy bármely szertartás előtt, amikor alszerpap is segédkezik, a saját liturgikus **ruházata felöltése előtt** maga is **áldást kér** a paptól, melyre a pap a következőt mondja: „Áldott a mi Istenünk, öröktől fogva, mindig, most és mindenkor, és örökkön örökké”, s ő így válaszol: „Ámen”, és megcsókolja az áldást adó pap kezét, majd felölti ruházatát.

A **Hajdúdorogi Metropóliában** is nyomon követhető a felolvasói és alszerpapi rend kiszolgáltatásának rendje. A diakónus- és papszentelés örömteli eseményének fényében az évek múlásával a kisebb rendekben való részesedés momentumai az emlékezetben elhalványodnak, ám néhány tölem idősebb paptestvérek közlései alapján a következő emlékeket idézhetjük fel:

Dudás Miklós püspök idejében a két kisebb rend (felolvasói- és alszerpapi) feladására a szemináriumi évek közepe és vége felé, a papszentelést kevéssel megelőzően került sor. A szertartás rendje feltehetően munkácsi egyházmegyes szokásokon alapult, melynek rítusában latinizált elemek is feltűntek. Ilyesfélének minősül az alszerpapi rend feladásakor az oltár körüli háromszoros körmenet a fejre terített kendővel, mely gyakorlat hosszú évtizedeken át fenn is maradt. Az idősebbek beszámolója szerint a körmenet alatt a szokásos kezdet imáit is mondták (1959-ben még biztosan). Másik gyakorlat volt a víz püspök kezére való öntése, mialatt az alszerpap ezt mondta: „Hívök mindnyájan”, sőt, ezt ógörög nyelven kellett mondani.

Mivel ősi hagyomány szerint már az alszerpapságtól a nőtlenség lenne kötelező, ezt az előírást a II. Vatikáni Zsinat után Dudás Miklós püspök megszüntette, hiszen a zsinat és az azt követő jogalkotás (VI. Pál pápa: *Ministeria quaedam* ap. levél, 1972. VIII. 15.) a latin egyházban magát még a kisebb rendeket(!) is eltörölte, ám feladásuk nálunk eztán sem került beszüntetésre.

A visszaemlékezések szerint Timkó Imre püspök az alszerpapi oráron feladásakor néha „Axiosz”-t is mondott, amire a mai görög gyakorlatban is találni – a kiszolgáltató főpaptól függően – egyes eseteket.

Zárszóként megfontolandóak az orosz egyház egyik szentjének, Makszimovics Jánosnak a sorai, aki keresztény híveinek Halloween-napi báli szórakozását látva másnapi körlevélben így fogalmaz: „A szent kánonok arról szólnak, hogy az ünnepnapok előestéjét a keresztények imádsággal töltsék, készüljenek a Szent Liturgián való jelenlétre vagy részvételre. Ha minden orthodox keresztényt erre szólít fel az Egyház, akkor ez annál inkább érinti azokat, akik részt vesznek az istentiszteletek végzésében. A szórakozásokban való részvételük az ünnepek előestéjén különösen bűnös. Ezt figyelembe véve mindazok, akik a vasárnap vagy az ünnep előestéjén bálon vagy hasonló szórakozásokon és mulatságokon vesznek részt, a következő nap nem énekelhetnek a kórusban, nem vehetnek részt az istentiszteletek végzésében [ministránsként], nem léphetnek be az oltárba és nem állhatnak a kliroszra”. Ezzel egyértelműen rámutat az alsóbb rendek méltóságára. Tiszteletünkkel ismerjük el és becsüljük mi is szolgálatukat!

VATAMÁNY SÁNDOR BUDAÖRSI PARÓKUS

A FÖLTÁMADT KRISZTUSBA VETETT HITTEL BUDAÖRSÖN

Sokféle cél mozgathatja az embert, mikor útnak indul, mikor elhagyja a szülői házat, a szülőfalu már jól ismert utcáit, mikor távoli, számára ismeretlen helyre költözik. Mindenesetre az új városba vagy községbe való költözés nem csupán a szülői ház elhagyását jelenti, hanem a barátok, ismerősöktől való elválást... és persze a megszokott templomi közösségtől való elszakadást is...

Az ember az új helyen új ismerősöket és új barátokat szerezhet... de vajon talál-e új templomi közösséget? Talál-e olyan templomot, ahol ősei hite, ősei szertartása szerint imádkozhat?

A II. világháború után a vidék háttérbe szorítása és a fokozott iparosítás eredményeként egyre több görögkatolikus fiatal költözött – és költözik mai is – a fővárosba vagy annak közvetlen közelébe. Ma már több tízezer görögkatolikus él olyan településen, ahol száz éve még egyetlen görögkatolikus sem élt. Ez az oka annak, hogy ma már több egyházközség van olyan vidéken, ahol korábban nem volt rá szükség...

Ilyen szükség hozta létre a budaörsi görögkatolikus egyházközséget is 2009 tavaszán. Persze nem minden előzmény nélkül. Az 1950-es évektől kezdve egyre több görögkatolikus költözött erre a vidékre, akik nem akarták „otthon hagyni” vallásosságukat, s ragaszkodtak őseik hitéhez. Az ő igyekeztük és az áldozatos papok munkája eredményeként kialakult egy közösség itt, Budaörsön, melyhez a közeli települések görögkatolikus hívei is hozzátartoznak. *(Egyházközségünkhöz jelenleg 29 település tartozik, s tagjai között mindhárom egyházmegye területéről elszármazott családok megtalálhatóak.)*

Jelenleg Budaörsön egy temető-kápolnában végezzük a szertartásainkat, de már évek óta tervezünk egy nagyobb templom építését. Az ezredforduló táján megkezdődött ennek az új templom építésének az előkészülete, tervezése, s az „első kapavágásra” 2013 tavaszán került sor. Templomunk falai félig elkészültek. De sok hiányzik még a befejezésig!

Jelenleg támogatókat keresünk. Azokat, akik tudnak és akarnak nekünk segíteni, hogy végre felépüljön a templomunk. Sokan – kiváltképp az ország keleti részén – olyan településen élnek, ahol – az Isten kegyelmének és az ősök fáradozásainak hála – évek, évtizedek vagy akár évszázadok óta áll már a templom. Számukra ez egy ajándék. Nos, ők úgy köszönhetik meg ezt Istennek és az őseiknek, hogy gondoskodnak annak fenntartásáról, s emellett – erejükhez mérten – segítik egy új templom építését más településen...

Most ezt a segítséget kérjük mindazoktól, akik fontosnak tartják a templomot és segíteni szeretnék gyermekeiket, unokáikat, hogy görögkatolikus egyházunk szertartásaiba bekapcsolódhassanak, hogy minél többen vallják meg itt, közösségünkben is a föltámadt Krisztusba vetett hitüket!

KEDVES TESTVÉR!

A BUDAÖRSI GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG
SZERETETTEL VÁRJA MINDENKI ADOMÁNYÁT
A TEMPLOMÉPÍTÉSHEZ.

Templomunk altemplommal épül, mely a templom felszentelését követően temetkezési helyként szolgál. Lehetőség van koporsós sírhely megváltására, de urna elhelyezése is lehetséges. Egyedi igény esetén – korlátozott számban – családi kriptát is tudunk biztosítani (15 koporsó-hellyel).

Adományait az alábbi számlaszámra várjuk:

10702332-49389601-51100005

Megnevezés: Budaörsi Görögkatolikus Egyházközség
Egyházközségünkről, az építkezés folyamatáról bővebb információt találhat egyházközségünk honlapján:

www.szentdemeter.hu

Ha temetkezési helyet szeretne biztosítani önmagának vagy szeretteinek, keressen az alábbi elérhetőségeim egyikén:

Vatamány Sándor parókus

+36-23/414-202;

+36-30/558-7174

e-mail: parokus.budaors@hotmail.com

ÁBRÁM BORÓKA

MEGTISZTELŐ ÉTELEK

A Lélegzet Magazin egy online keresztény női magazin. Minden hónap második vasárnapján jelenik meg az új számunk a www.lelegzetmagazin.hu oldalon. Írásainkkal inspirálni, elgondolkodtatni, segíteni és bátorítani szeretnénk a fiatal nőket. Az olvasókkal együtt keressük a válaszokat az élet nagy kérdéseire és próbáljuk közösen megérteni Isten üzenetét. Rovataink sokszínűek, hiszen írunk női karakterekről a Bibliában, pszichológiai témákról, életmódról, divatról, kultúráról, továbbá van olyan rovatunk, amiben kreatív ötleteket, saját történeteket osztunk meg, és interjúkat is készítünk keresztény nőkkel. Most az életmód rovatunkból szeretnénk megosztani egy írást a kedves olvasókkal. Fogadják szeretettel!

Végy egy mély lélegzetet! Ha megálltál, még próbálj meg egy kis levegőt beszippantani. Aztán szépen, lassan fújd ki...! Hányszor figyelünk oda egy nap, hogy ne csak kapkodjunk a levegő után, hanem tudatosan átszellőztessük a tüdönket és a fejünket? A figyelemmel kísért mély légzés nem csak oxigénnel lát el, hanem el is lazít, megnyugtat. Azt hiszem, mindannyian nagy hasznát vehetnénk a mindennapokban! Olyan sokszor mondogatjuk, hogy rohanó világban élünk, de vajon nem csak mi tesszük azzá az életünket? Nem az történik, hogy sokszor csak úgy eltelik az idő és azt sem tudjuk, hogy mit csináltunk? Vagy éppen annyira betáblázzuk a napunkat, hogy csak rohanunk egyik helyszínről a másikra és időnk sincs, hogy utolérjük magunkat. „Egy nap 24 órából áll”, mondjuk gyakran, amikor valamivel magyarázni kell, hogy miért nem fért bele minden az időnkbe, amit terveztünk.

A sok teendő között pedig nem mindegyik opcionális, mint például az ételkészítés sem. Sokszor azonban csak előveszünk valami félkész ételt vagy rendelünk valamit. Hozzáteszem, manapság azért jobban benne van a köztudatban, hogy jó lenne egészségesen étkezni. De miért? Hogy jobban érezzük magunkat? Hogy csinosabbak legyünk? Hogy kövessük az aktuális divatot? Persze, ezek is indokok lehetnek, de mikor jut eszünkbe az étkezéssel kapcsolatosan az, hogy mindent az Isten dicsőségére kellene tennünk? Vagy az, hogy a testünkben nem csak mi lakunk, hanem testünk a Szentlélek temploma. Hiszen itt él bennünk, így az étkezéssel kapcsolatosan is arra kellene törekednünk, hogy megtiszteljük Őt! Amellett, hogy magunkat is megtiszteljük az ételválasztással.

Isten adhat és akar is reményteljes jövőt adni nekünk! Ehhez nem csak az Ő áldása kell, hanem a mi odafigyelésünk is, az Istenre és a cselekedeteinkre való összpontosítás, hiszen nagy terveihez kell az egészség is! El tudjuk vajon jól végezni feladatainkat, ha nem viszünk be elég energiát, mert nincs időnk az étkezésre vagy mert a divat éppen azt diktálja, hogy soványak legyünk? Tudunk-e koncentrálni teljesen, amikor az éhségtől szédelgünk vagy a fejünk fáj gyomorkorgás közben? Hogy a másik végletet is érintsem: ki tudjuk-e hozni a legjobbat a képességeinkből, amikor folyamatosan túlesszük magunkat?

Szeretnék arra rámutatni, hogy az étkezés tiszteletet igényel Isten felé és magunk felé; hiszen több mint azonnali éhségcsillapítás! Azért, mert sok dolgunk van – legyen ez a munkával, családdal vagy akár szolgálattal kapcsolatos –, nem hanyagolhatjuk el magunkat sem lelki, sem testi értelemben. Hajunk, bőrünk, izmaink, a testünk abból épül fel, amit mi nyújtunk számára; az energiaállapotunk, betegségek elleni védekezőképességünk is részben ezen múlik. Természetesen nem csak az étkezés az egyetlen komponens: fontos mellette a mozgás, a megfelelő mennyiségű alvás és még megannyi más.

Azért, hogy gyakorlati tippekkel is szolgálhassak, leírok három olyan receptet, aminek az elkészítése nem igényel egy teljes délutánt, mégis ízletes és teljes értékű, megtisztelő étel.

Túrós brokkoli fefűjt

HOZZÁVALÓK: • közepes méretű brokkoli • közepes méretű burgonya • só • bors • szerezcsendió • 100g túró • 4 tojás • zsemlemorzsza • vaj • sajt

Én nagyon szeretem a brokkoli ízét, így csak a szükséges fűszereket (só, bors, szerezcsendió) szoktam belerakni és csak kis mennyiségben, hogy kiemeljék a brokkoli ízét. Egy közepes méretű brokkolit (én a törzsét is belerakom, ezt előtte meghámozom) megpárolok egy közepes méretű burgonyával együtt. Ha kész, a zöldségeket hagyom hűlni, amíg a masszát összeállítom: 100 g túró összekeverek 4 tojássárgájával, majd ebbe keverem bele a fűszereket ízlés szerint. A párolt zöldségeket alaposan összetöröm és a túrós masszába keverem.

Hozzáadok 2 evőkanál zsemlemorzsát, majd beleforgatom a 4 tojásfehérje felvert habját (ezt óvatosan, hogy ne törjék össze). Kivajazott és zsemlemorzsával meghintett felfűjt formába kanalazom úgy, hogy majdnem tele legyen a forma. Előmelegített sütőbe teszem, körülbelül 200°C-on fél órán át sütöm. (Mivel mindenkinek olyan egyéni a sütője, mint a konyhája, így biztosabb nézni a felfűjtünk tetejét: ha néhol már kezd aranybarnás lenni, akkor készen van.) Ha szeretnénk sajtot rászórni, azt félidőben tegyük meg (kb. 15 perc után).

Ezt az ételt frissen jó fogyasztani, mert az idő múlásával összeesik.

Balzsamecetes csirkemell és zöldségek

HOZZÁVALÓK: • 0,5 kg csirkemell • só • bors • csipős paprika • 1,2 kg zöldség (ízlés szerint: koktélpáradicsom, gomba, zellerszár) • Öntet: balzsamecet, olíva olaj, víz, só, cukor, fokhagyma

A csirkemell gyorsan elkészül és rengetegféleképpen el lehet készíteni, de gyakran leragadunk egy-két jól bevált receptnél. Itt az ideje kipróbálni valami újat!

Négy személyre körülbelül fél kiló csirkemellre lesz szükség. Alaposan megmossuk, majd szeletekre vágjuk, sózzuk, borsozzuk és meg lehet hinteni egy kis csipős paprikával is. Amikor bevásárolni voltam, pont a koktélpáradicsom, zellerszár és gomba volt leértékelve, ezért ebből készült az étel (készülhet zöldbabbal, spárgával, padlizsánnal, de ha nem találunk friss kedvűnkre való zöldséget, a fagyasztott termékeknél is szétnézhetünk). A zöldséget (összesen kb. 1,2 kg, de függ a zöldég fajtájától) megmossuk, feldaraboljuk. Majd öntetet készítünk: 2 evőkanál balzsamecet, 3 evőkanál olíva olaj, 1 evőkanál víz, 1 teáskanál só, 1 teáskanál cukor, 1 nagy cikk zúzott fokhagyma.

Egy teflon edényben a csirkemellnek mindkét oldalát kis olajban aranybarnára pirítjuk, majd hozzáöntjük az öntet felét, s jól átforgatjuk benne. A húst kivesszük, majd a zöldséget tesszük bele, leöntjük a maradék öntettel és ebben puhítjuk meg (néha érdemes megkeverni). Én nagyon szeretem a zöldséget, de akinek nem elég csak a zöldség köretként, az nyugodtan készíthet hozzá egy kis rizst.

Sajtos, tonhalas héjában sült burgonya

HOZZÁVALÓK: • burgonya • vaj • tonhal • kukorica • majonéz • sajt

Azt szeretem ebben az ételben, hogy nagyon gyorsan elkészül és nem mázol össze sok edényt. Mikrohullámú sütőben is elkészíthető, s bár nem vagyok mikró párti, de ezt az egy ételt én is itt készítem.

Áztatjuk, majd alaposan megmossuk a kiválasztott burgonyákat (fejenként két közepes méretűt). Megszurkáljuk minden oldalról, majd a tetején mélyebben kereszt alakban bevágjuk.

Akár tányér nélkül is berakhatjuk 650W-on 10–15 percre a mikrohullámú sütőbe. (Ha van grill funkciója a mikrónak, akkor kombinált sütéssel is lehet készíteni.) Kivesszük, egy kicsit szétnyomjuk, hogy a belseje látható legyen (óvatosan, mert forró). Ekkor már puhának kell lennie. (Ha nem az, akkor ne sajnáljunk tőle még egy kis időt.) Szétfeszítjük, késsel kicsit összekaszaboljuk, vajjal megkenjük, majd megtöltjük. Ízlés szerint alulra teszünk a tonhalat (kukoricát és majonézt is keverhetünk a tonhalhoz), majd rá a sajtot, vagy fordítva. A mikróban 1-2 perc alatt összemelegítjük. Salátával nagyon finom, ill. gyors ebéd vagy vacsora lehet.

JÓ ÉTVÁGYAT KIVÁNOK,
S NE FELEDJÜK:
TISZTELJÜK MAGUNKAT
ÉS AZ ÉTKEZÉSEINKET IS!

IVANCSÓ BAZIL VAJDÁCSKAI PARÓKUS

Görögkatolikus Szent Liturgián voltam – Athénban is!

Görögországban görögök élnek, ők pedig a legősibb ortodoxok – gondolná bármelyik átlagember, talán mi is mindnyájan. Az állításnak azonban sem az első, sem a második fele nem teljesen igaz. A görög gazdasági válság ellenére is még mindig sok vendégmunkás dolgozik az országban (noha már nem annyi, mint előtte). Ami pedig a vallásukat illeti, vannak katolikus görögök is, még ha nem is oly sokan, de többnyire csak a fővárosban.

Georgiosz Khalavasszi szerzetes-püspök templomot épített Athénban, a szobra örök emlékként ma is a templom előtt áll, mellette a püspöki rezidencia, amely a püspöknek és néhány szerzetes-papjának otthont adó kicsiny szerzetesház is egyben.

Szombaton, január 16-án, a püspöki kápolnában vettem részt a Szent Liturgián, vasárnap pedig számos hívő jelenlétében a templomban. A görög szertartások abban is lenyűgözőek, hogy szinte teljes egészében az eredeti formájukban maradtak meg mindmáig – szemben a szláv szertartásokkal, amelyek szintén szépek, de az évszázadok folyamán több változáson (többnyire kiegészítéssel) estek át. Ugyanez igaz a görög dallamvilágra is: megmaradtak az ősi monotonikus dallamok, amelyek gyönyörűen csengenek, de csak egy szólamban.

A kicsiny kápolnába lépőnek azonnal feltűnhet az egy szintes ikonosztázon, amely a görögöknél jellemző, sőt, az ikonok is teljesen a görög mintát követik: az ábrázolt szentek arcai teltebbek, míg a szlávoknál hosszabbak, soványabbak. Az oltár kicsi és kocka alakú, vagyis teljesen olyan, amilyennek lennie kell; a királyi ajtó mögött függöny van. Az oltárt két görög paptestvéremmel álltuk körbe. S ami nekem szokatlannak volt: ősi görög miseruhába öltöztettek. A nálunk szokásos miseruhától ez

abban különbözik, hogy a felon (palást) elől is ugyanolyan hosszú, mint hátul, csaknem a földig ér. De emellett is kényelmesen tudtam a kezeimet kitárni, amikor kellett. (A többi ruhadarabnál nincs különbség.) Az oltáron a diszkosz

úgyszintén a görög mintát követi: talpa nincs, helyette három kicsi fogó van rajta, amibe a pap az egyik ujját belecsúsztatva tartja a kehely előtt áldoztatásnál. Ugyanis a diszkoszt fogják a kehely elé. Kanalat nem használnak: a nálunk szokásoshoz képest jóval nagyobb darabokra vágott Szent Testet a pap az ujjával megfogva belemártja a Szent Vérbe, és a hívek így kapják azt a szájukba.

Másnap, vasárnap, a templomba gyülekeztünk. Az athéni katolikus

görögök temploma lélegzetelállító: ha nem tudtam volna, hogy katolikus templomban vagyok, magamtól nem találtam volna ki. Ugyanis annyira gazdagon vesznek körül a szentek ábrázolásai, hogy semmiféle különbség nem látszik bármely Athéni ortodox templommal, vagy bármelyik Athosz-hegyi szerzetesközösség templomával. Az ember ilyenkor valóban a mennyben érezheti magát: nem csak ikonokon vesznek körül a szentek, de a templom minden falának minden négyzetméterén is.

Egy talpalatnyi hely sem maradt kifestetlenül. Mindemellett építészetileg is minden téren követi a templom az ősi görög mintát.

A legnagyobb élmény azonban az volt, hogy az eredeti görög nyelven végezhettem a Szent Liturgiát, vagyis ahogyan Aranyszájú Szent János megírta. (A korrektség kedvéért hozzátehetjük: az évszázadok folyamán persze rakódott még rá egy s más.) Egy ekténiát és

„ÉS A SZENTLÉLEKBEN,
URUNKBAN ÉS ELEVENÍTŐNKBEN,
AKI AZ ATYÁTÓL SZÁRMAZIK, AKI
AZ ATYÁVAL ÉS FIÚVAL EGYÜTT
IMÁDTATIK ÉS DICSŐÍTETIK,
KI SZÓLOTT A PRÓFÉTÁK ÁLTAL”.

Nekünk, magyar görögkatolikusoknak, akiknek a lelki szemeink előtt talán mindig a világhírű Rubljov-minta jelenik meg a Szentháromság-ábrázolás

fennhangot is kaptam, amit ha esetleg nem is ejtettem ki hibátlanul, de mégis ezáltal is aktívan kapcsolódhattam be a Liturgiába. S még két élmény: mind a három antifónát vették, közben kis ekténiákkal – a kisbemenet a harmadik antifóna éneklése közben volt.

A másik élmény a hitvallás. Természetesen ugyanaz a Nikaia-Konstantinápolyi hitvallás, amit mi is imádkozunk, de a legeredetibb görög nyelven: ugyanúgy, ahogyan a szent atyák 325-ben és 381-ben megszövegezték. S a görög változatból (még a katolikus görögöknél is!) kimarad a Filioque, vagyis a Szentlélek Fiútól való származása, hiszen ezt a hitvallást a korábbi pápai rendelkezések szerint is, ha görög nyelven imádkozza bárki, azt csak eredetiben teheti. Magyarra fordítva így hangzana:

hallatán, furcsa lehet az ottani alapkép. A templom ugyanis a Szentháromság tiszteletére van szentelve, ezt ábrázolja a címünnep-ikon is: az Atya, aki valóban nagyobb a Fiúnál [vö. Jn 14,28], ölében tartja a Fiút, aki pedig a galambként ábrázolt Szentlelket fogja a kezei között.

Jó volt egy nagyon élő közösséggel találkozni. Bár számbelileg kevesen vannak ők az ortodox Görögországban, mégis lelkes közösséget alkotnak. Fiatlok ugyanúgy voltak a templomban, mint középkorúak vagy idősek, sőt, szerzetesnők is. Szível-lelekkel vettek részt a reggeli zsolozsmán és a Szent Liturgián, s utána még a templomkertben hosszan beszélgettek. Jó idő volt, hiszen az athéni tél 10 °C körüli nappali hőmérsékletet jelent.

2011. szeptember elsejétől az ország négy pontján kezdte meg első tanévét roma szakkollégium: NYÍREGYHÁZÁN evangélikus, DEBRECENBEN református, MISKOLCON görögkatolikus, BUDAPESTEN jezsuita. 2012. őszén tovább bővült a hálózat a SZEGEDI keresztény roma szakkollégiummal, mely római katolikus fenntartásban működik.

A szakkollégium tagjait felsőoktatásban résztvevő roma és nem roma származású hallgatók alkotják. Fő jellemzői: az öntevékenység, az alulról jövő kezdeményezés, a partnerség és az egyenrangúság. A szakkollégiumokban nemcsak a szakmai fejlődés, a tanulmányi előremenetel a fontos, hanem a közösségépítés, az önismeret, a társadalmi kérdések iránti fogékonyság. A diákok közösségi életüket nem csak a kollégium

falai között fejlesztik, hanem közös kirándulásokkal, olykor városon kívüli programokon való részvétellel is mélyítik.

A szakkollégiumi hálózat célja a társadalmi, nemzeti és szociális kérdések iránti érzékenység növelése, a magyar-roma identitás megerősítése, a roma diákok tanulmányi előmenetelének, nevelésének és személyiségfejlődésének támogatása, valamint a közösség iránti felelősségvállalás és a keresztény szellemiségű roma értelmiség megerősítésének elősegítése – tartalmazza a dokumentum.

A Miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium – igazodva a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat Szakmai Standardjében foglaltakhoz – gazdag és színes tanulmányi programot kínál, mely az egyéni és közösségi kompetenciák fejlesztését szolgálja; ösztöndíjat, melynek nagysága a szakkollégiumi teljesítménytől függ; tanulmányokat és egyéni előrehaladást segítő mentori rendszert; nyelvtanulási lehetőséget; aktív és öntevékeny szakmai és emberi közösséget; közösségi

programokat; kellemes és kulturált egyetemi kollégiumi férőhelyet 2-3 ágyas, fürdőszobás szobákban Miskolc-Tapolcán.

A szakkollégiumi tanulmányi programban az egyes modulok arányát, a választhatóság mértékét, a tantárgyak/foglalkozások kreditértékét, az elismerés/validáció lehetőségét a szakkollégiumok önállóan fogalmazzák meg.

2015-ben újból lehetőség nyílt a keresztény roma szakkollégiumi hálózat bővítésére: Debrecenben megalakult a Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium, mely első tanévét 16 fővel kezdte meg. Képzési programja, tanulmányi és közösségi programjai hasonlóak a többi szakkollégiuméhoz, hiszen minden szakkollégium munkájának keretét ad a Szakmai Standard, mely közösen került kidolgozásra és elfogadásra. A hallgatóknak minden szakkollégium esetében közösségi szolgálatot kell végezniük, mely az ösztöndíj elnyerésének is egy fontos előfeltétele. A debreceni szakkollégium egyik fő célkitűzése, hogy segítse azon diákok tanulmányi előmenetelét, akik Debrecenben görögkatolikus fenntartású lakásotthonban laknak. A miskolci szakkollégiumunk a napokban írt alá együttműködési megállapodást a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézettel: fogvatartottjai pártfogói felügyeletet és lelki segítséget kapnak roma és nem roma származású, hátrányos helyzetű tehetséges fiataloktól.

MINDEZEN TEVÉKENYSÉGEK AZT IGAZOLJÁK VISSZA, HOGY A SZAKKOLLÉGIUMOK HALLGATÓI NEMCSAK KAPNAK, DE ADNI IS TUDNAK.

2016. őszén a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat egy újabb budapesti református roma szakkollégiummal fog bővülni. Ezáltal az öt évvel ezelőtti négy szakkollégiumból álló hálózat hét tagúvá gyarapodik majd, elősegítve az akkor közösen meghatározott cél megvalósulását.

RÓZSAHEGYINÉ JUHÁSZ ÉVA CIGÁNYÜGYI MEGBÍZOTT
HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE

Öt éves a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat

A magyarországi történelmi egyházak a kormány támogatásával Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózatot alapítottak 2011. március 17-én roma és hátrányos helyzetű hallgatók felsőoktatási képzésének segítésére. Az erről szóló szándéknyilatkozatot Bölskei Gusztáv református püspök, Fabiny Tamás evangélikus püspök, P. Forrai Tamás jezsuita tartományfőnök, Kocsis Fülöp megyéspüspök és a kormány részéről pedig Balog Zoltán államtitkár írták alá.

ÉRTELEM

NAGY ÖRÖMÉT TALÁLJA A SÁTÁN
A TANÁCSSTANUL MAGÁRA MARADT LÉLEKBEN, AKI
KIVONJA MAGÁT LELKIVEZETŐJE IRÁNYÍTÁSA ALÓL
MINÉL MAGASABBRA TÖREKSZIK AZ ILYEN,
ANNÁL MÉLYEBBRE FOG ZUHANNI.
(LOYOLA SZT. IGNÁC)

1986. április 26-án, az ortodox egyházi naptár szerint Nagyszombat ünnepén történt az a világhírű nukleáris baleset, amelynek utóhatásai minden bizonnyal a mai napig rányomják bélyegüket Közép- és Kelet-Európa népeinek életére. Ez a baleset az egykori Szovjetunió területén *(ma Ukrajnában)* lévő Pripjaty és Csernobil városok közelében működő *Lenin atomerőmű* 4-es számú reaktorában történt. A balesetet a reaktorban történt gőzrobbanás és az emiatt bekövetkezett nukleáris leolvadás okozta. Mivel az erőműnek nem voltak védőépületei, ezért a radioaktív sugárzás nagy része szétterjedt Ukrajna, Oroszország és Fehéroroszország területén, kisebb része pedig még Svédországot is elérte. Az áldozatok pontos száma igazán ma sem ismert, a különböző szervezetek ma sem értenek egyet a közvetett áldozatok számát illetően.

tett építeni *(és ez ugye a szovjeteknek fontos volt)*, leállítás nélkül lehetett fűtőelemet cserélni bennük, alacsony dúsítású uránnal is működtek, és persze bizonyos feltételek mellett katonai célra is felhasználhatók lettek volna. A keletkező gőzt turbinákra irányították, melyek áramot termeltek.

A nagy méret viszont hátrány, hiszen nehezebb vezérelni, több szabályozórúd¹ kell bele, nem is beszélve arról, hogy pozitív a reaktor üregtényezője, tehát ha a víz eltűnik a rendszerből *(például gőzzé alakul, amire ennél a reaktornál igen nagy az esély)*, a láncreakció felgyorsul és bekövetkezik a leolvadás *(azaz a robbanás és a nukleáris katasztrófa)*. Ha pontosan meg akarnám határozni egy ilyen reaktor méreteit, akkor a következőket lehetne mondani: egy 12 méter magas és 14 méter átmérőjű grafithengerről van szó *(ez kb. akkora, mint egy emeletes családi ház)*, és ebben a grafithengerben

A BALESET

Az atomreaktorok nemcsak működés közben igénylik a vízhűtést, hanem leálláskor is, hiszen a láncreakció leállása után is jelentős hőmennyiség keletkezik, amit vészhűtéssel kell lecsökkenteni. Amíg a nyugati országok atomerőműveiben a vészhűtést külön szivattyúk végzik, addig a szovjet atomenergia-iparban *(így a csernobili erőműben is)* az üzemi hűtést végző keringető-szivattyúkkal oldották ezt meg, melyeknél egy áramkimaradás azonnal leolvadást okozott volna, hiszen a tartalék generátorok dízelaggregátorok voltak, amelyek felpörgetéséhez időre volt szükség. A Szovjetunióban használt reaktorok *(RBMK-1000, azaz grafit-moderátoros, csatorna-típusú, könnyűvízhűtésű, nagy teljesítményű)* különben is számos tervezési hibával rendelkeztek vitathatatlan előnyeik ellenére. Ezeket a reaktorokat azért használták előszeretettel a szovjet atomenergia-iparban, mert nagyra lehe-

BEKE PÉTER

30 éve történt a csernobili atomkatasztrófa

1693 függőleges csatorna van. Ezekben 81 bar nyomással áramlik a víz, és a hétméteres fűtőrudak mellett további 179 csatornában szabályozó- és vészleállító rudak vannak. Emiatt a méret miatt a SCRAM *(amely vészhelyzet esetén visszailleszti az összes szabályozórudat, így a reaktor teljesen leáll)* is igen lassú: 18-20 másodperc alatt végezte el a dolgát.

Mint már említettük, a legfontosabb biztonsági probléma akkor következik be, ha áramszünet lép fel és nincs mivel keringetni a hűtővizet. Ezt úgy kívánták megoldani, hogy amíg az említett dízelaggregátorok felpörögnek, addig az áramfejlesztéshez használt turbina mozgásával működtetik a szivattyúkat. Ez elméletben jól is hangzott, de ezt ki is kellett próbálni. Ezt a vészleállást gyakorolták 1986. április 25–26-án a 4-es reaktorban. A teszt során le kellett csökkenteni a reaktor teljesítményét. Erre a 4-es blokk éves karbantartásakor került

Hajnali 1 óra 23 perckor gőzrobbanás következett be, amelyet további robbanások és a reaktor leolvadása követett. A robbanás által szétroncsolt reaktorból halálos radioaktív anyagok kerültek a levegőbe, amik az égő grafit füstjével együtt magasra szálltak az égbe. A személyzet tagjai a műszerek meghibásodása miatt nem ismerték fel a baleset igazi mértékét, ezért az épületben maradtak és próbálták vizet szivattyúzni a reaktorba, hogy lehűtsék azt. Hamarosan mind meghaltak: ők voltak a tragédia első áldozatai. A tűzoltóságot a tüzek megfékezésére küldték, akik – bár sikeresen eloltották azokat – magas sugárdózist kaptak és rövidesen ők is meghaltak. A szovjet kormány előbb ideiglenesen, majd véglegesen *(némi pénzbeli kártérítés és lakás fejében)* kiűrtette Pripjaty városát és a reaktor 30 kilométeres körzetét, azaz körülbelül 200 ezer

sor, azonban a leállítás közben azt az utasítást kapták, hogy a hétvégén több energiára van szükség, tehát a kísérlet előtt a reaktor félgőzzel működött majdnem egy napig. Ha ilyesmi történik, akkor ún. *reaktorméreg* keletkezik, ami megfojtja a láncreakciót. 1986. április 26-án éjfélkor elkezdődött a kísérlet, és már ekkor jelentkeztek megmagyarázhatatlan teljesítményingadozások, de tovább folytatták a biztonsági tesztet *(jó szovjet szokás szerint, ha egyszer be lett tervezve, akkor végre kell hajtani, nincs mese)*. A reaktorban nőni kezdett a gőz, a hűtőfolyadék pedig forrósodni kezdett, és a hűtőcsövekben egyre több gőzbuborék képződött. Hogy ezeket nem vették figyelembe a kísérletet tervező atomfizikusok, vagy hogy az első váratlan jelenség után miért nem állították le a tesztet a dolgozók, nem lehet tudni. Mindenesetre mulasztásuk a történelem második legnagyobb atomkatasztrófájához vezetett². A vészjelzésre a kísérletet a szabályozó rudak azonnali visszaillesztésével (SCRAM) akarták leállítani, de a rudak többsége elakadt és nem tudta visszatartani a láncreakciót.

embert kényszerített lakóhelye elhagyására. *(A lakosságnak és a közvéleménynek azt hazudták, hogy megelőző biztonsági intézkedésről van csak szó.)*

A helyzetet csak súlyosbította az, hogy a több száz tonna, 3000 °C-os reaktormag-láva veszélyeztette az erőmű alatt lévő édesvízforrást is, amely a környék lakosságát ellátta. *(Ez a láva, az ún. kórium, az olvadt reaktormag és fűtőanyagok halálos keveréke. Hetek alatt utat olvasztott magának az erőmű alsó szintjeibe, ahol végül megállt és megkötött. A megdermedt kórium-tömb több méter mélyen megolvasztotta a beton alapot is. A mai napig meleg és sugárzik, néhány másodperc a közelében menthetetlenül halált okoz.)* Hosszú és önfeláldozó munkával sikerült kiszivattyúzni a reaktorból a vészhűtéshez használt, erősen szennyezett vizet *(hiszen annak a fűtőanyaggal való találkozása újabb gigantikus robbanással járt volna)*, majd egy, a 4-es blokk alatti alagút fűrészával és annak betonnal való elzárásával sikerült megakadályozni a víz szennyezésével járó súlyos ökológiai katasztrófát is. Kulcsfontosságú volt az erőmű területének mentesítése

is a sugárzó hulladéktól, de a helyzetet nehezítette, hogy a kiküldött gépek rendre tönkrementek a hatalmas sugárzás-tól, és a helyettük alkalmazott emberek 40 másodperc alatt részesültek az éves maximális sugárdózisban. A területet hermetikusan lezárták, *likvidátor-alakulatok* járták a vidéket és minden állatot kilőttek, nehogy azok tovább hordozzák a sugárzást. A mentesítési munka végeztével felépült a betonszarkofág a reaktor maradványai fölé. A mentési munkálatokban résztvevő több ezer munkagépet, harckocsit, teherautót, helikoptert, buszt, tűzoltókocsit egy közeli roncsmentőben helyezték el. A sugárzó járműveket a turisták és fémtolvajok lassan szétlopkodták az évek során, a maradékot pedig beolvasztották és újrahasznosították. Nem tudjuk pontosan, hányan haltak meg a terület mentesítése közben. Egy oltóanyagot a reaktorra öntő katonai helikopter például nekiment az egyik darunak, légénysége pedig belezuhant a reaktor füstölgő maradványaiba – de áldozatukért mind hálásak lehetünk.

AZ ÁLDOZATOK

A katasztrófának hivatalosan 56 közvetlen áldozata van: 47 munkás és 9 gyermek, akik pajzsmirigyrákban hunytak el. A közvetlen áldozatok egy része betonkoporsóban nyugszik Moszkvában a mityinói temetőben, emlékükre imaház is épült. A közvetett áldozatok számát (tehát azokat, akik a sugárzásból kifolyólag betegségben haltak meg a későbbiekben) a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség 4000 főben, a Nemzetközi Rákkutató Újság 5000 főben határozta meg, bár a zöltszervezetek ezt a számot is kevésnek tartják. Nemcsak a sugárzás szedett áldozatokat a katasztrófa idején. A Csernobilt követő félelemkeltés következtében Európában jelentősen megnőtt az abortuszok száma: a balesetet követő hetekben 40 000 magzatgyilkosságot hajtott végre. A pánik ugyanakkor alaptalan volt, hiszen az akkor megszületett gyermekek között a születési rendellenességek tekintetében egyáltalán nem volt kimutatható statisztikai többlet.

A KÖVETKEZMÉNYEK

A több ezer halálos áldozaton kívül kb. kétszázezer ember volt kénytelen elhagyni lakóhelyét és mindenét hátrahagyni. A környezet teljesen kihalt, állatok százezrei hullottak el a környéken és a környező országokban. Rengeteg deformált, fogyatékos és halott gyermek született a katasztrófát követő években. A Szovjetunióban a baleset körüli titkolózás és az információk tudatos eltitkolása csak megerősítette Mihail Gorbacsovot abban, hogy a tervezett reformfolyamatok felgyorsuljanak, óhatatlanul elősegítve ezzel a Szovjetunió és a szocialista tábor felbomlását. Csernobil következménye volt az is, hogy az atomenergia biztonságossága hosszú idő után megkérdőjelezhetővé vált az újabban reneszánszát élő atomenergia-ipar ellenére is. 2011 elején a térséget megnyitották a turisták előtt, majd hamar be is zárták az övezet szervezett látogatását. 2013-tól újra látogatható a szellemváros.

¹ Az atomreaktorok teljesítményét jó neutronelnyelő anyagból (kadmium, bór) készült szabályozó rudak segítségével szabályozzák. A reaktor indításakor a rudakat kihúzzák, a kívánt teljesítmény elérésekor visszább tolják, hogy kellő mennyiségű neutron elnyelésével szinten tartsák a reaktor teljesítményét.

² A legnagyobb 1957. szeptember 29-én történt, szintén a Szovjetunióban, a majaki reaktorban. A Kistim-tragédia néven ismert baleset kétszer annyi radioaktív anyagot juttatott a levegőbe, mint a csernobili, ám az Ural hegység gyéren lakott térsége – így a Nyugat is – csak késve kezdett sejteni valamit. A balesetet csak 1976-ban ismerték el, és az első hivatalos adatok is csak a kilencvenes évek elején láttak napvilágot. A reaktor környéke a föld legszennyezettebb radioaktív sugárzású területe, ráadásul a legerősebb radioaktív sugárzás a reaktor hűtővizeként szolgáló tóban van, ami nem csak a teljes élővilágot pusztította ki, de ez táplálja a környék ivóvízkészletét is. Amikor 1968-ban a rendkívüli szárazság miatt a tó kiszáradt, az erősen radioaktív iszap porát a szél több száz kilométerre hordta szét.

LEGEZA JÓZSEF ÚJPESTI PARÓKUS

Nyirő József: Biri, a tyúk

Isten szeretetét számos irodalmi alkotás próbálta megfogalmazni. A Szentírás sem szól másról, mint arról, hogyan szereti a Mindenható az embert. A Biblia sokféle példázattal, hasonlattal és képpel beszél arról, hogy Isten számára legfontosabbak mi vagyunk. Legtöbbször az apa-gyermek, máskor az anya-gyermek, és olykor a vőlegény-menyasszony kapcsolathoz hasonlítja azt a felfoghatatlan mértékű szeretet, ahogyan Ő fordul felénk. Az egyik legtöbb-ször idézett szentírási rész Izajás könyvéből való.

„MEGFELEDKEZHET-E CSECSEMŐJÉRŐL AZ ASSZONY? ÉS MEGTAGADHATJA-E SZERETETÉT MÉHE SZÜLŐTTÉTŐL? S MÉG HA AZ MEGFELEDKEZNÉK IS: ÉN AKKOR SEM FELEDKEZEM MEG RÓLAD. NÉZD, A TENYEREMRE RAJZOLTALAK.” [49,15]

Arany János is a gyermek nézőpontjából tekint az **Istenre ltthon** című versében:

*„Gyermek-szívvel, öntudatlan
Nyugsom meg a gondolatban:
Hogy övéit el nem hagyja,
Ki mindnyájunknak édesatyja.”*

A bencés Dom Casel fogalmazta meg, hogy az isteni szeretet olyan, mintha csak mi léteznénk a Teremtő számára. „Minden ember olyan az Isten kezében, mintha ő volna Isten egyedüli gondja.” Az élet nehézségei közepette milyen vigaszt jelent, hogy Jézus mindig hív és vár. „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: Én felüdítlek titeket.” [Mt. 11,28] A zoltáros így vigasztalódik: „Az Úr az én pásztorem, nem szenvedek hiányt, zöldellő réteken tanyázhatok. A nyugalom vizéhez terel és felüdíti lelkemet. Az igaz úton vezérel, nevéhez híven. Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz te velem vagy. Botod s pásztorbotod biztonságot ad.” A szeretetnek ezt a biztonságát és bizonyosságát erősíti meg Jeremiás próféta szavain keresztül a Jóisten: „Örök szeretettel szeretlek.” [31,3] A minket alkotó Isten szeretetének nincs kezdete és nincs vége. És ki ne ismerné azt, amit Jézus mondott Nikodémusnak arról, hogyan szeret minket az Atya? „Úgy szerette Isten a

világot, hogy egyszülött Fiát adta érte”. [Jn. 3,17] „Szerette övéit, mindvégig szerette.” [Jn. 13,1]

De egyszer Jézus a tyúk és a csibe hasonlatát is használta: „Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, mint ahogy a tyúk gyűjti szárnyai alá csibéit, de te nem akartad.” [Lk. 13,38]

Talán ez a kép is ihlethette Nyirő József *Biri, a tyúk* című novelláját. Az író elmeséli, hogy Béla András és felesége elmentek napszámba dolgozni. Az asszony a szoba közepére hideg puliszkát tördelt szét a kotlósnak, s egy cseréptányérba vizet loccsantott, hogy ihassék, ha leszáll a fészekről. A tüzet is megsztította, hogy kellő meleg legyen és ne hűljenek ki a tojások. Ez a kotlós meg a tojásai volt az összes vagyonuk. Az asszony épp előző este vizsgálta át lámpával a tojásokat, és – nagy öröme – mind a húszban az élet jele látszott.

Majd arról elmélkedik az író, hogy a Szentírásban a világteremtésnél, amikor azt olvassuk, hogy „Isten lelke lebegett a vizek fölött”, akkor a „lebeg” szó az ősi zsidó szöveg szerint a „kotlik” szóval is azonos. Ilyen meleg közvetlenséggel fejezi ki az Írás Istennek állandó és lényegéből sugárzó hatását a világ-mindenségre.

Biri magára hagyva, a tojásokon ülve észreveszi, hogy a rossz sparheltből kiesett egy parázs a forgács közé. Egy ideig hunyorgott a szén a forgács között, majd hajszálvékony füstöcske szivárgott fel belőle. A tüzecke lassan harapózott. Biri gyönyörködött benne. A lángocská rohamosan nőni kezdett. A tyúk felemelkedett, érezni kezdte a

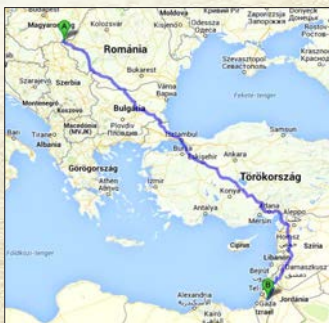
veszedelmet. Rettegve borította a tojások fölé szárnyait, hogy megvédje őket. A tűz pedig terjedt. A fa ropogva égett a tűzhely alatt, egyre terjedt a füst a szobában. Lángra gyulladt az asztal, a szék. A tűsós sarokban is fellobbant a láng. A pokróc, az ágy is mind lángra lobbant. Biri, a tyúk, rémülten ült a fészken. Szíve a torkában dobogott és szétnyitott csőrrel lihegett, meredt rá az egyre terjedő tűzre. Szemei égtek, és felborzolt tollakkal ült tovább a tojásokon. Néha az életösztön felemelte a fészekről, szárnyai rángottak, teste vonaglott, a hőség kínoztá, a menekülés vágya minden idegszálát megfeszítette, de az utolsó pillanatban valami mégis mindig visszahúzta a fészekre. Húsz élet, húsz kicsinye volt alatta, és őket nem hagyhatta cserben.

Az emberek csak akkor vették észre a tűzvészt, amikor a lángok már kicsaptak az ablakon. Odaszaladtak, de lemondóan álltak körül a házat, amelyet már úgyse lehetett megmenteni. A tűz hamar végzett a házzal. Másnap reggel Béla András és felesége a házhoz mentek, hátha valami használható dolog épen maradt. Így akadtak rá Birire, a tyúkra. Meg volt szenesedve, de holtában is ült a tojásokon rendületlenül. Béla András káromkodva rúgta fel szénné égett hulláját. „Nem adnám semmiért, ha bizonyosan tudnám, hogy az Isten ejtett egyetlen könnycseppet érte.” – fejezi be novelláját Nyirő József.

NAGY ATTILA

Tévhitek a magyarság korai történetéből

Számos olyan eseményt tartunk számon népünk történetében, melyek tévesen rögzültek a köztudatban, holott ezekről már évek, sőt évtizedek óta tudni lehet, hogy alapvető tárgyi tévedéseket tartalmaznak.

Arról, hogy ezek a tévhitek mégis miért rögzültek rosszul a későbbi történelemtudományban, megoszlanak a vélemények. Néhol ezt a források hiánya okozta, vagy az épp regnáló politikai hatalom érdeke diktálta, sok esetben pedig egyszerűen csak „jól hangzott” ezeket a téves mendemondákat hangoztatni. Sőt, több esetben ennek pont az ellentéte, a kisebbségérzetünk miatt tanuljuk rosszul a történelmünket.

NÉZZÜNK MEG PÁRAT A KORAI MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉBŐL ►

HUNGÁRIA ÉS A HUNOK

Minél inkább visszaugrunk az időben, annál több a bizonytalanság, hiszen még ma is számos elmélet létezik a magyarság eredetére vonatkozóan. Az egyik divatos elmélet szerint a hunok leszármazottjai vagyunk, azonban a logikusnak tűnő Hungária elnevezésünk biztosan nem ebből ered. Mai ismereteink szerint a bolgár-török népcsoportokkal egymás mellett, több generáción keresztül éltünk együtt, így egymás szokásait, elnevezéseit is átvettük. A bizánci krónikáírók pedig ezeket a népcsoportokat onoguroknak (törökül: tíz nyíl) nevezték, így a későbbi, középkori történétírók is onoguroknak, vengernek vagy ungarnak neveztek bennünket, ami később alakult át a hungarian, ungarisch vagy hongrois elnevezésre. Anonymus eredetmondájában az Ungvár elnevezésből eredeztette a Hungária elnevezést – mert szerinte Ungváron történt meg Árpád fejedelemmé választása –, ami elég naiv elképzelés. Ungvár neve nem jelent mást, mint azt, hogy az Ung folyó melletti vár. Magyarok – azaz akkor jelentésében beszélő embernek – mi neveztük magunkat.

ISTVÁN KIRÁLY KORONÁJA

Közismert a monda, mely szerint az 1000. esztendőben II. Szilveszter pápa már éppen előkészített egy koronát Mieszko lengyel fejedelem számára, ám álmában megjelent az Úr angyala és figyelmeztette őt, hogy egy eddig ismeretlen nép fejedelmének a követe fog hozzá érkezni, és ezt a koronát neki kell elküldeni. Így kapta a mi István királyunk a lengyeleknek szánt koronát. Azonban ez a legenda azért sem lehet igaz, mert ez a bizonyos Mieszko fejedelem már 992-ben meghalt, így a pápa nem küldhetett neki 1000-ben koronát. Ezt a mesébe illő történetet a XII. század elején jegyezte le Hartvik püspök Könyves Kálmán utasítására, aki az épp aktuális politikai érdekei miatt kérte, hogy a korona eredetét isteni ajándékként kezeljék. Mindemellett a mai napig vitatott a koronázás időpontja is. Egyesek szerint 1001. január 1-jén, mások szerint az 1000. év karácsonyán történt a koronázás, de az is biztos, hogy nem a jelenlegi Szent Koronával.

A KALANDOZÓ MAGYAROK NYEREG ALATT PUHÍTOTT HÚSA

A kalandozó őseinkről szóló középkori krónikák szerint a zsákmányszerző hadjáratok során eleink puhított nyers húst hordták a nyergük alatt. Ez egy újabb közhely, de az igazság az, hogy a magyarok étkezési szokásaikból kiindulva nyers húst csak nagyon ritkán ettek. A legenda alapjául itt egy másik legenda szolgál, miszerint a hosszú hadjáratok során, ha a lónak feltörte a hátát a nyereg, gazdája egy vékony szelet nyers húst tett a sebre, hogy az megóvja a további fertőzésektől, sőt, még a sebet is gyorsabban gyógyította. Legalábbis egyes középkori elképzelések szerint, mert ezt a mai lótenyésztők határozottan cáfolják. Az egész mesét egyébként egy római

történétíró, Ammianus Marcellinus jegyezte le először, de nem a magyarokkal, hanem a hunokkal kapcsolatban, akikkel ráadásul egész életében nem is találkozott.

„MESSZE VAN, MINT MAKÓ JERUZSÁLEMTŐL”

Bár ezt a mondást szinte mindenki ismeri, az eredetét kevesen tudják, így legtöbbször nem is értik, mi köze lehetett a mai Makó nevű településnek Jeruzsálemhez, mikor tény, hogy nem szomszéd várakról beszélünk. Konkrétan semmi. A mondás ugyanis a XIII. századból, II. András uralkodásának idejéből származik. A király apja, III. Béla hatalmas összeget hagyott fiára azzal a kikötéssel, hogy annak nagy részét a Szentföld védelmére kell felhasználnia. András király 20 éves halogatás után meg is szervezte hadjáratát, a keresztes lovagok között pedig szolgált egy Makó nevű vitéz, aki nagyon szeretett volna már eljutni Jeruzsálembe. Egyik alkalommal azonban kicsit többet ivott a kelleténél, és borgőzös álmából felriadva egy hajón találta magát abban a tudatban, hogy már megérkeztek a Szentföldre, holott még csak a Spalatói (mai Split) kikötőben állomásoztak. Ekkor születhetett tehát a mondás, aminek már csak azért sem lehet köze a mai Makó nevű településhez, mert azt II. András korában Felvölnek hívták.

A MUHI CSATA HELYSZÍNE

A tatárjárás – magyar szempontból – tragikus kimenetelű csatáját mindenki ismeri. A csatának ma is emléket állító, keresztekkel és kopjafákkal teli sírhalom közvetlen közelében zajlott a csata. Az érdekesség viszont az, hogy akkoriban a Muhi (vagy Mohi) nevű település is a csata helyszínének közvetlen közelében volt, de ma jó pár kilométerrel odébb találjuk. Ez hogy lehet? A csata során a „régí” Muhi teljes egészében elpusztult. Ezt bizonyítja, hogy néhány év múlva már csak Muhi-pusztaként jelezték a korabeli térképeken. A csata idején elmenekülő lakosság babonából nem tért vissza a településre, hanem a valamivel messzebb lévő Poga településen kezdtek új életet. Ott is éltek több évszázadon át, majd 1928-ban valakinek eszébe jutott, hogyha már volt ez a híres Muhi csata, akkor kell lennie egy Muhi nevű településnek is, ha másért nem, legalább a turizmus fellendítéséért. Így történt, hogy Poga falu nevét átkeresztelték Muhivá, innentől a jelenlegi Muhi csak nevében őrzi a csata emlékét.

Számos hasonló tévhit található még a későbbi történelmünkben is, melyet vagy egy korabeli monda, esetleg az aktuális politikai lobbik alkotott meg, vagy egész egyszerűen tévesen rögzült még ma is a köztudatban, mindenféle indok nélkül. Ez a pár példa tehát csupán egy kis ízelítőként szolgált, melyet a magyarság történetéből merítettünk.

Folytatása következik.

NÉMETH CSABA TÖRTÉNÉSZ

VÖRÖS CSILLAG, VÉRZŐ KERESZT

„MINDENFÉLE VALLÁSOS ESZME, MINDENFÉLE ISTENESZME VAGY AKÁRCSAK AZ ISTENNEL VALÓ KACÉRKODÁS IS KIMONDHATATLAN HITVÁNYSÁG, AMELYET A DEMOKRATIKUS POLGÁRSÁG KÜLÖNÖS TÜRELEMMEL (SŐT GYAKORTA MÉG JÓINDULATTAL IS) FOGAD, ÉPPEN EZÉRT EZ A LEGVESZÉLYESEBB HITVÁNYSÁG, A LEGUNDORÍTÓBB MÉTELY.”

A fenti lenini idézet jelölte ki azt az utat, amelyet járva a magyar kommunisták 1945 után szinte teljesen ellehetetlenítették a keresztény egyházakat.

A második világháború fegyveres harcait lezáró 1945. áprilisi, úgynevezett felszabadulást követően fellélegzett az ország lakossága. Sokan hitték és remélték, hogy a harcok elültével kezdetét veszi az az építkezés, amely végén Magyarország újra békét, szabadságot és gyarapodást lelhet. Nem kellett azonban sokat várni arra, hogy mindenki számára világossá váljon: hazánk csak egy újabb megszállás alá került. A kommunista Szovjet-

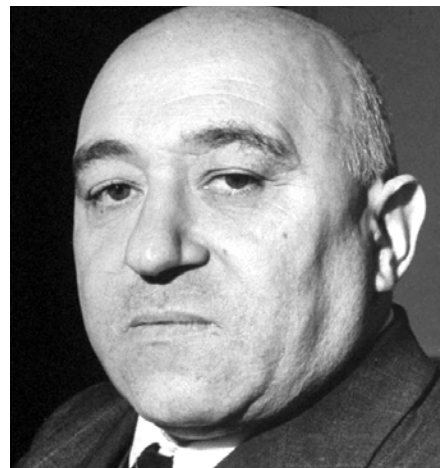
unió elfoglalta az országot, magyarországi követői pedig megszállták a közéletet, a politikát, és feltett szándékuk volt nemcsak a rendszer, de a társadalom, az egyén lélekének a totális irányítása is. Az egyházak pedig – és kimondottan a keresztény egyházak – ebben a törekvésben az egyik legnagyobb akadályt jelentették a Rákosi Mátyás vezette Magyar Kommunista Párt, majd 1948-tól a Magyar Dolgozók Pártja számára.

A kommunisták kimondott célja volt ezért, hogy rövid időn – néhány évtizeden – belül teljes mértékben felszámolják az egyházak befolyását és a vallásosságot a magyar társadalomban. Ehhez a már bevált receptet a szovjet elvtársak tapasztalatai biztosították.

A világháborút követő első népszámlálás adatai szerint 1949-ben a magyar lakosság felekezeti hovatartozása az alábbiak szerint alakult: római katolikus 67,8%, református 21,9%, evangélikus 5,2%, görögkatolikus 2,7%, izraelita 1,5%, görögkeleti 0,4%. Érdekes, hogy ezt követően a vallási adatokat egészen 2011-ig egyik népszámlálás sem mérte fel.

A hatalom már az 1945 és 1948 közötti időszakban is az állam és az egyház bármilyen áron való szétválasztására törekedett, ám más okból, mint azt Európa nyugatabbi országai tettek. Magyarország esetében ugyanis ez az egyházak kiszolgáltatottá tételének egyik eszköze volt. Első lépésként a Nagy Imre agrárminiszter (későbbi miniszterelnök) által végrehajtott „földreform” során az összes egyházat megfosztották a földbirtokaik jelentős részétől, egyúttal a velük járó bevételeitől is. Ez természetesen leginkább a római katolikusokat érintette, hiszen ők tartották fenn a legtöbb egyházi intézményt, amelyeket ezek bevételeiből működtettek. Az állam „kárpótlásul” pénzügyi támogatást nyújtott, ami a gyakorlatban az egyházak teljes kiszolgáltatottságát jelentette. A túlnyomórészt vallásos parasztság kényszerű tévesztésével, üldözésével pedig a társadalmi háttérüket zilálták szét.

A világnézeti keresztény pártokat – elsőként a politikai palettán – már 1945-ben ellehetetlenítették. De nem álltak meg itt: 1946-ra – szovjet követelésre – több, mint 150 keresztény szervezetet, vallásos mozgalmat számoltak fel (köztük számos görögkatolikus egyesületet), míg 1949-re gyakorlatilag már egyetlen ilyen működő szervezet sem maradt meg. Nem csak a világháború végén, de még 1947-ben is nagy arányban működtek azonban különböző felekezeti iskolák az országban. Ez komoly akadályt jelentett a kommunista hatalom számára, hiszen az egyházak a nevelés és az oktatás útján komoly befolyást tudtak gyakorolni a társadalom legkülönbözőbb rétegeire. Az egyházak anyagi tönkretétele nagyobb részben ezt a problémát is megoldotta, a szerzetesrendek iskoláit pedig – kevés kivétellel – néhány évvel később tulajdonították el. Voltak persze ellenkező irányú bátor kivételek is, mint például a nyíregyházi Görögkatolikus Hittudományi Főiskola és a Papnevelő Intézet megalapítása.

Bár az 1894-es szabad vallásgyakorlást biztosító törvények formailag ugyan egy ideig még érvényben maradtak, de mint láthatjuk, ez a gyakorlatban nem jelentett semmit. Az új, 1949-es alkotmány szerint a vallás immáron „magánügy”, és bár a betű szerint a Magyar Népköztársaság „biztosítja az állampolgárok lelkiismereti szabadságát és a vallás szabad gyakorlásának jogát”, a korszak eseményei ennek éppen a szöges ellenkezőjét mutatják.

Aki ellenállt az államhatalom totalitárius törekvéseinek, azt így vagy úgy, de félreállították. A különböző formában és néven (PRO, ÁVO, ÁVH) működő politikai nyomozószervek a kezdetektől fogva kiemelt figyelmet szenteltek az egyházaknak, ill. egyházi személyeknek. Állandóak voltak a megfélemlítések, lejárátások, kirakatperek (mint például a hírhedt pócspetri-ügy) és a törvénytelen deportálások. Az egyházak tartását azonban az összes korlátozás ellenére sem tudták teljesen megtörni, így hát belülről igyekeztek felőrlöni azokat. A református egyházzal való hivatalos ki-

egyezéshez Ravasz László püspök „önkéntes félreállása” nyitotta meg az utat 1948-ban. A római katolikus egyházat vezető Mindszenty József hercegprímás elleni 1949-es kirakatper pedig (amely során Dudás Miklós görögkatolikus püspököt is többször kihallgatták, folyamatosan megfigyelték) már az egész világ számára jelentett egyértelmű üzenetet: Magyarországon bármit meg lehet tenni azzal, aki nem illeszkedik az uralkodó rendszer keretei közé. Ettől kezdve a megfélemlítés nyíltan, leplezetlenül folyt. A római katolikus egyházzal való megegyezésre végül 1950-ben került sor: „az egyház elismeri a szocialista államot és vívmányait” és a híveit is erre buzdítja. Ezek a megállapodások jelentették az egyházak feletti kontroll teljes megvalósulását, hiszen innentől kezdve a külső kiszolgáltatottságon túl a belső megosztottság (a rendszerhez hű, úgynevezett „békepapság” segítségével) is gyengítette azokat. 1950-ben feloszlatták a szerzetesrendeket – köztük a bazilita és bazilissza rendeket – is. Korlátozott kivételt mindössze a bencés, piarista, ferences rendek, valamint az

iskolanövénnyel jelentettek, akik rendszerként 2-2 iskolát is üzemeltethettek. Az egyházak működését 1951-től kezdve kizárólag az Állami Egyházügyi Hivatal ellenőrizte.

Bár az egyházakat látszólag térdre kényszerítették, fontos kiemelni, hogy az eredeti célt – a teljes elpusztításukat – nem tudták elérni. Ennek az oka az, hogy a különböző pártokkal, világi szervezetekkel ellentétben az egyházak nem pusztán egy-egy szervezet, annál sokkal többek: a kereszténység gyökerei mindig is sokkal mélyebbre nyúltak a társadalomban. Azok az eszközök tehát, amelyek a politikai ellenlábások ellen maximálisan beváltak, a vallás elleni elszánt küzdelemben legfeljebb csak részsikerhez vezethettek. Tény azonban, hogy ezekben az időkben az egyházak célja nem lehetett több, mint – ahogyan a magyar történelem során már számos alkalommal – a túlélés, a kivárás („hallgató egyház”).

A Rákosi-korszakot lezáró 1956-os forradalom és szabadságharc már csak a rövidege okán sem hozhatott lényeges változást vallásügyben. Bár Mindszenty hercegprímás kiszabadult a kommunista börtönből és híres rádióbeszédében követelte a korábbi évek korlátozásainak megszüntetését és a valódi vallásszabadságot, a 13 forradalmi nap nem volt elegendő a valódi, tartós változások beindítására. November 4-e után a szabadságharcot brutálisan vérbe fojtották, a hercegprímás pedig egy újfajta fogságba esett: ahogyan az államhatalom – a módszerei finomításával, de lényegében továbbra is – ugyanabban a fogságban tartotta az egyházakat és a vallásgyakorlás szabadságát.

„Elveszíthetünk bármit, semmi nem hiányozhat. De ha a szeretet kihuny a szívből, mindent elveszítettünk, legfőképpen: önmagunkat.”

(Hioszi Tatiosz)

Emberfeletti. Szeretem ezt a kifejezést. Pláne azért, mert paradox módon leginkább emberi teljesítményekre és emberre vonatkozóan használjuk annak ellenére, hogy épp arra utal, ami a mi képességeinken, a mi erőnkön túl van, ami a mi határaink felett áll. Ez az egy szócscsa beteljesíti azt az ígéretet, hogy valójában többre vagyunk képesek, mint amit emberi módon magunktól várhatunk. Épp azt sugallja, hogy van egy részünk egészen mélyen – az akaratunk és képességeink legrejtettebb zugában –, ami több bennünk annál, mint ami emberi léptékkal felfogható. Valami, ami nem emberi lehetőségeket tartogat. Valami, amit Istentől „örököltünk”. Egy olyan rejtett tartalék, amit a Teremtő oltott belénk a legínségesebb, legvá-

Az eredeti cím, *'The revenant'* jelentése egy olyan személyre utal, aki visszatért, mégpedig olyan értelemben, hogy a halálból tért vissza. Olyannyira erre a típusú visszatérésre utal, hogy a spanyol cím, *'El renacido'* már egyenesen újjászületettet jelent. A történet nem kiemelkedő, és a párbeszédnek sincsenek túlsúlyban a filmben, mégis mindent egybevetve: ez a film gyönyörűen meséli el az emberben lakozó emberfeletti győzelmet, valamint a természettel szembeni alázat és az azzal való együttélés szépségét. Eredetileg egy bosszútörténet, amelyben tökéletesen példázódik az, hogy ha a düh és az adrenalin egyesül, akkor az az embert egy emberfeletti erejű vadállattá változtathatja, aki saját határain is messze túllép. Ugyanakkor ott rejtőzik az a kérdés is, hogy valójában mi van a bosszú mögött. Megértjük a film végére, hogy a bosszú egy olyan érzelem, ami mindegy, hogy célt ér-e vagy sem, üressé tesz. „A bosszú Isten kezében van...” – mondja ki a film zárómondata.

A visszatérő

The revenant

ratlanabb és legviharosabb idők, hogy olyasmit is elviselhesünk, amit amúgy magunktól nem bírnánk el. Olyan tartalék, aminek felfedezésével és mozgósításával Hozzá válhatunk hasonlatossá és többek lehetünk annál, mint amik vagyunk, és messzemenően többre lehetünk képesek, mint amire valójában emberi mivoltunkban képesek lehetnénk. *Emberfeletti* dolgokat vihetünk végbe. Ez az „aranytartalék” mindannyiunk sajátja és még akkor is élő és feléleszthető bennünk, ha úgy érezzük, meghaltunk és egy tapodtat sincs erőnk továbbmenni az élet nevű ösvényen.

Minden elismerés megilleti az Oscar-díjat nyert magyar film, a *Saul fia* alkotóit, akiknek ezúton is gratulálunk, hogy hazánk büszkeséget szereztek. Most mégis egy külföldi alkotás az, ami mellett nem tudtam elmenni szó és dicséret nélkül. Elfogult is vagyok, hiszen az egyik – ha nem a – kedvenc filmrendezőm, a mexikói Alejandro González Iñárritu legújabb munkájáról, *A visszatérőről* van szó. Iñárritu kimagasló tehetségét mutatja, hogy az első filmje – az idegen nyelvű filmek kategóriájában már akkor Oscar-díjra jelölt –, a *Korcs szerelmek* óta több alkotásával is bizonyította, hogy méltó a szakmai díjakra. A *Mozivászon előtt* rovatban a *21 gramm* című thrillere is szerepelt már, a 2014-es Oscar-díj-átadón a *Birdman avagy (A mellőzés meglepő ereje)* pedig megnyerte a legjobb rendezőnek, a legjobb filmnek és a legjobb eredeti forgatókönyvnek járó díjat. A *visszatérőt* idén 12 Oscar-díjra jelölték, és ebből hármat meg is nyert. Ám a díjaknál sokkal többet elmond egy alkotásról, hogy milyen lélekkel jön ki a néző a mozi-teremből.

Az első képkockák egy idilli családképpel indulnak: Szép indián asszony, fehér ember és a szerelmükből született félvér kisfiú. Az apa a karjában tartva a fiút alszik gyermekével. Biztató atyai szavakat hallunk a háttérben egy feldúlt, leégetett falu képeivel: „Minden rendben, fiam. Tudom, azt akarod, hogy vége legyen. Veled leszek, veled vagyok, de te nem adod fel. Hallasz engem? Amíg lélegezni tudsz, addig harcolsz. Lélegezz, lélegezz tovább!”

„Ha az embert mindenétől megfosztod, többé már nincs a hatalmadban. Ismét szabad.” (Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin)

A film egy igaz történeten alapul. Egy valóban létezett személynek – egy XIX. században élt prémvadásznak –, Hugh Glassnak a szinte hihetetlennek tűnő esetéből indul ki, melyet aztán a szájról szájra történő elmesélések egy legendává, anekdotává emeltek. Az 1820-as évek elején járunk Amerikában, a Missouri vadregényes határvidékén, ahol különböző őslakos indián törzsek élnek és hadakoznak a rájuk leselkedő és területeiket elfoglaló fehérekkel. Az embereknek itt nemcsak egymással, de a természet könyörtelen, nem embernek való körülményeivel is meg kell küzdeniük. Ebben a történetben két indián törzset, az arikákat és a paunikat ismerjük meg. A területükön garázdálkodik egy fehér telepesekből álló prémvadász csapat, amelyen egy busás vadászat után rajta is üt az egyik indián törzs. A vadászok között van Hugh Glass (*Leonardo DiCaprio*), aki jól ismeri az indiánok területeit és a vadont

is. Felesége őslakos indián volt és Hugh a törzsével élt egészen addig, amíg fehér hódítók fel nem égették a falujukat, és meg nem ölték a feleségét. A megélhetés miatt kísérőnek szegődik a prémvadászok mellé, akik nem tekintik magukkal egyenrangúnak, mégis rá vannak szorulva a férfi segítségére. Mindegyikük elismeri tudását, egyvalakit kivéve. John Fitzgerald (*Tom Hardy*) gyűlöli Glasst, de még jobban annak félvér fiát, Sólymot (*Forrest Goodluck*), akinek az ereiben indián vér csörgedezik. Az idegenektől való félelem és az idegengyűlölet hatja át Fitzgerald egész lényét. Társadalmi helyzetéből fakadóan vált ennyire önzővé és könyörtelenné, hiszen egy-egy va-

ja magára az amúgy is félholt társukat. Még biztosan van pár nap addig hátra, amíg Glass végleg elvérzik, de az üldözőik miatt nem állhat meg a társaság. Végül köztes megoldásként pénztalomért cserébe három önkéntest toboroz, akik megvárják a nyomkereső halálát és utána tisztességgel eltemetik. Sólyom apja mellett akar maradni, és rajta kívül még Jim Bridger (*Will Poulter*), a csoport legfiatalabb prémvadásza vállalja a nemes és kockázatos szolgálatot. A két kölyök mellé hasznos lenne egy tapasztalt ember, különben ők is halálra vannak ítélve a zord vadonban, ahol minden bokorban indiánok leselkednek a telepésekre. Meglepő módon Fitzgerald jelentkezik,

Egy olyan embert lát innentől kezdve a néző, aki nemcsak testileg, de fia halálával lelkileg is teljesen összetört. Minden értelmét veszítette. Bár egy legenda az, amit feldolgoz a film, a rendező számára ez a történet a túlélésről szól. Ahogy egy interjúban Inárritu is elmondta, annak a spiritusznak a túlélését mutatja be, amely bár a legkeményebb fizikai körülményekkel és a legbrutálisabb kihívásokkal kerül szembe, mégis képes felemelkedni. Arról a belső átalakulásról, amire a fizikai fájdalom ad lehetőséget. Aki átéli a saját halálát, felfedezi a lehetőségét annak a változásnak, ami a fizikai fájdalomon keresztül megy végbe a lelkében. Felfedezi a lehetőségét

dászat a nagy kockázat ellenére is csak szűkös megélhetést biztosít számára. Emiatt csak önös érdekeit és a hasznot tartja szem előtt. Talán azért sem néz fel Glassra, mert maga is nagyon jól ismeri a természet törvényeit, és neki is nagy tapasztalata van a túlélésben.

A csapatnak nagy ember- és prémvesztéssel sikerül elmenekülnie a vad támadás elől. A túlélők Glass tanácsára úgy döntenek, hogy a legveszélyesebb vidéken vágnak át, üldözőik csak így veszíthetik el a nyomukat. A prémvadászokat azonban újabb szerencsétlenség éri. A nyomkeresőjüket, Hugh Glasst megtámadja egy anyamedve, aki szinte élő halottá marcangolja védtelen áldozatát. A társai megpróbálják a darabokra tépázott testét összevarrni és ápolni, de mindenki látja, hogy Glassnak nem sok ideje van hátra. A tisztesség azt parancsolja, hogy halálának bekövetkeztéig ne hagyják magára, így a parancsnok nagy dilemma előtt áll: kockáztassa-e az egész csapat túlélését egyetlen, már amúgy is halálra ítélt tagért, csak mert a becsület így kívánja, vagy lépjen túl az emberség íratlan törvényén és hagy-

de nem a lelkiismerete szavára, hanem azért, mert az ígért összeg megfelel az egész éves prémből származó jövedelmének.

Pár nap után Fitzgerald beleun Glass haldoklásába, így amikor a két fiú meszebb vadászik, kegyetlenül meg akarja fojtani a kiszolgáltatott, beszélni is képtelen sérültet. Neki tényleg nem számít senki és semmi, csakis a saját érdekei. Amikor meglátja, hogy a prémvadász mit akar tenni félholt apjával, Sólyom azonnal rátámad, hogy mentse apja életét. A dulakodás során Fitzgerald kegyetlenül végez a félvér kamasszal. A tehetetlen, összetört testbe zárt apának pedig végig kell néznie, amint fiát megöli valaki. Élete árán is védené legszeretettebb kincsét, de most a teste megakadályozza ebben. Fia halálával ő is meghal belül. Ezek után érkezik vissza Jim, de a tettes addigra eltüntetett áldozatát, és egy hazug csellel ráveszi naív társát arra, hogy hagyják magára az életképtelen testet. Glass végig magánál van és mindent felfog. Azt is, amikor Fitzgerald berakja testét egy kiásott gödörbe és földdel temeti be.

annak, hogy egy benne lezajló halállal akár új életre is születhet. Ettől a pillanattól Glass különleges belső utat tesz meg a természettel való teljes egységen keresztül. Amin keresztül megy, egyértelműen nem alászállás a poklokra, hanem épphogy felemelkedés onnan. Amikor már semmi nem számít többé és nincs tovább értelme a létnek, és a lehető leglogikusabb az lenne, hogy a föld alatt bevárja a saját halálát, akkor ez az ember mozgósítja a lelke mélyén rejlő tartalékokat és emberfeletti visz végbe: feltámad saját halálából. Összetört testtel kihúzza magát a számára megásott veremből. Van olyan kritika, mely szerint „a *direktor Krisztus szenvedéseivel és feltámadásával is párhuzamba állítja Glass viszontagságait*”.

A filmben gyönyörű jeleneteken keresztül kísérjük végig a prémvadászt, aki – bár összetörték – felépül. Megszállottan keresi Fitzgeraldot, hogy bosszút állhasson rajta fia halálért, de végül olyat ért meg, ami felette áll minden lelki értelemben vett halálnak.

LÁDA GERGELY

„SZÖRNYŰ KATASZTRÓFA FENYEGETI A VILÁGOT”

A HÁBORÚ ÉS BÉKE VÍZIÓJA BABITS MIHÁLY SZEMSZÖGÉBŐL

A *Nyugat* cikkei között keresgélve találtam erre az idézetre: „Szörnyű katasztrófa fenyegeti a világot.” Ez a sor egy 82 évvel ezelőtti (1934-es) esszében szerepel, melynek már a címe is különösen csengett a fülemben: *Mit tegyen az író a háborúval szemben?* Távol álljon tőlem, hogy Babits Mihályra egyfajta költő-népvezér, vatesz szerepet húzzak, mert ez nemcsak anakronizmus lenne tőlem, de – szerintem – ez Babbitstól is távol állhatott. Inkább azt kísérelném meg megvizsgálni jelen írásban, hogy Babits hogyan látta ezt a feladatot – a költő feladatát, s magának az irodalomnak a feladatát – abban a korszakban, amikor már bizonyos jelekből sejthető volt a közelgő világégés. Abban a korszakban, melyben olyan rendszerek és ideológiák váltak hatalmassá, melyek megváltoztatták a világot, s abban a korszakban, amiről ezt írja: „Egyre jobban érezzük, hogy a 'béke és kultúra' vagy a jóvátehetetlen pusztulás választútján állunk.” Szemünkben ez már egy távoli múltnak tetszik, olyan kornak, ami soha nem jöhet vissza, de a jelenleg is folyó háborúk és keresztényüldözések sajnos mégis aktuálisak teszik ezt a témát. Hiszen ez a korszak (vagy éppen a „halál-kultúrája”) csak akkor nem valósul meg, ha vannak, akik nem hagyják: szót emelnek ellene és ellenállnak neki. Nézzük, hogyan küzdött egy katolikus költő ez ellen az 1930-as években.

Ehhez a vizsgálathoz túlnyomórészt Babitsnak a *Nyugat* hasábjain megjelent írásait fogom elemezni, de más írók és költők – e kérdéskörrel kapcsolatos – nézeteit is említeni fogom.

A *Nyugat* 1933-ban *Elfogy a magyarság?* című esszéjében még a magyarság, a kultúra elpusztulását az elnémetesedésben látja, de már itt is megjelenik a költő hangsúlyos szerepe és eltérő nézőpontja, ill. a pusztító ideológia veszélye, habár még más szemszögből. („De magának a magyarságnak kihálása – ez más. Ez az igazi veszedelem – nagyobb, mint az ország megcsonkítása volt. De külső hazájuk, Nagynémetország, számontartja őket, – csupa Auslandsdeutsch, – s a hivatalos magyarság politikai

okokból kedvez nekik: iskoláik a német kultúra őrsei, s olvasóköreik asztalán szélsőnacionálista német folyóiratok hevernek.”) Ebben a megszólalásában még nem a háború iszonyata érződik, csupán a szélsőséges ideológiától való félelem, mely önmagában is képes pusztítani. Nagyon fontosnak tartja az ilyen eszméktől való elkülönülést.

1934-ben indult el a *Nyugatban* egy vitasorozat *Mit tegyen az író a háborúval szemben?* címmel. A „*Nyugat* nevében, a magyar írók elé” tett kérdésre igen sokféle válasz született. Ezek jórészt háborúellenesek, s leginkább a pacifizmushoz fűződő viszonyukban térnek el egymástól, sőt, ennek mentén állítható fel róluk valamilyen sorrend – habár a sorrend itt nem hinném, hogy a megfelelő kifejezés, hiszen e mögött már valamiféle bírálat is meghúzódik (az elején és a végén szereplőkről mindenképp).

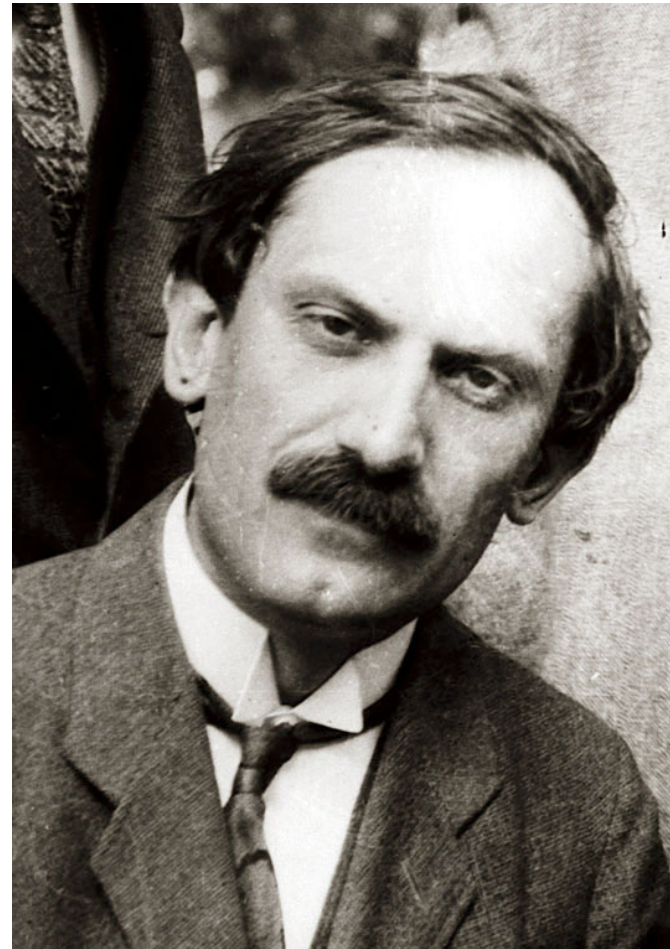
E kérdéskör vizsgálatát Zilahy Lajos cikkével kezdem, aki már határozottan szembehelyezkedik a háborúval, s egyfajta értékítéletet is mond. Szerinte egy vezetőréteg a felelős mindeztért („*Holmi kofferes gyilkosságnál igazán nagyobb méretű gáztettek előkészítése olyan emberek segédletével folyik, akiket a boldogtalan és legjobbjainak tömeges kivégzésére ítélt nép valami társadalomszerkezeti üzemzavar folytán »atyai vezéreinek« tekint.*”), s fontosnak tartja, hogy az író teljes mértékben szembehelyezkedjen azzal az állásponttal, ami a háborút szükségesnek tartja.

Kosztolányi Dezső álláspontja ennél árnyaltabb. Eleve ő nem látja olyan fontosnak a költő szerepét ebben a kérdéskörben – de másban sem –, hogy kicsit is befolyásolni tudná a közvéleményt. („*A nyilvánosság leghathatósabb eszköze [...] nem az övé.*”) És elhatárolódik, sőt, szinte pellengérré állítja azokat, akik azt a nézetet vallják, hogy a háború okát a vezetőkben vagy a tudatlanságban látják. („*Boldogok azok, akik a hadseregszállítóknak, a lőszergyárosoknak, az ordító politikusoknak, a háborús akarat e végrehajtó közegeiben és emeltyűiben látják a háború okát és nem a lelkek mélyén szunnyadó*

pusztító ösztönökben.”) Nagyon fontosnak tartja a közösség, a tömeg erejét és gondolkodásmódját, de a vérontástól egyértelműen elhatárolódik. („Mi, akik a béke barátai vagyunk, nem indítványozhatjuk, hogy mindenkit, aki nem barátja a békének, azonnal meg kell gyilkolni.”) Reálisan szemléli a dolgokat. Belátja, hogy az emberiség akar belemenni a háborúba. Szerinte vállalni kell ezt az igazságot, s nincs értelme ellene harcolni. De ez a passzív szemlélet álláspontja megváltozik, ha a hazáról van szó.

Ezen nézetek mindegyike szemben áll Babits Mihály nézeteivel hol kisebb, hol nagyobb mértékben. A háború gondolatát elvető, illetve megkérdőjelező nézetekkel teljesen ellentétben áll az első sor: „Szörnyű katasztrófa fenyegeti a világot. Ami küszöbön áll, az emberi kultúra öngyilkossága. De fizikailag is, gyász, halál s alig elképzelhető rettenet mindnyájunknak.” Ezután a drámai indítás után – melyet oly sokan kétségbe vontak – kezdi el taglalni az irodalom szerepét. Ez egyfajta szemrehányás az irodalomnak, pontosabban annak művelőinek: tudniillik, hogy nem ismerik fel a valós problémákat és semmiségekkel törődnek. Ha pedig felismerik, nem írnak semmit. „A magyar Múzsák mindig eléggé kishitűek voltak, ijedős madarak.” Ezt a kor irodalmának többször a szemére veti, s talán (az utókor szemszögéből nézve) joggal tette. Babits – ellentétben Kosztolányival – fontos szerepet szán a költőknek, akik szerinte másak, mint a közemberek. „Nem éppen abban különbözik-e ő másoktól, hogy amit érez, az emberi félelmeknek és szenvedéseknek hangot is tud adni? Igen, bizonyos értelemben ő az emberiség tudatát képviseli. Benne világosodik meg az érzések »sötét hullámzása«.” De e szerep miatt szembehelyezkedik a váteszi képpel, s a hangsúlyt itt már nem a költő, hanem

a kimondott szó kapja. Mint ahogyan írja is: „Szaváról régebben azt hitték, hogy világokat mozdit, forradalmakat gyújt s kormányozni tudja a közvéleményt. Maguknak az íróknak jámbor óhaja táplálta ezt a hitet. De akárhogy van is, bizonyos, hogy az egyszer kiejtett emberi szó nem mulhatik el teljesen hatás nélkül. [...] Mintahogy a fizikai világban sem mulik el semmi teljesen hatás nélkül.” Tény, hogy magát a kérdést igen nehéz megmagyarázni, hiszen a szólás-szabadságot éppúgy visszavonhatják, mint a sajtószabadságot, de a kérdés ennek ellenére fenn áll: „Nyugodtan maradhat-e művészete önzésében, mikor magát a kultúrát, s benne művészetét is pusztulás fenyegeti, maga a nyelv amelyen ír, a nép melynek lelkét kifejezi, elveszhet?” Ehhez hasonló nézetek mutatkoznak meg az 1935-ös *Békekiáltvány* című alkotásában. E mű éppen úgy kezdődik, mint az előbb tárgyalt esszé. De itt sokkal intenzívebb a bajtól, a háborútól való félelem és az ellene való harc, vagy legalábbis a felhívás a háború ellen: „Európa s vele az egész emberiség válságos napjait éli. Egyre jobban érezzük, hogy a »béke és kultúra« vagy a jöváthatetlen pusztulás választóján állunk. Mindenki felelős, minden erkölcsi és szellemi erőt, minden akaratot és sugalmazóképeséget meg kell feszíteni, hogy a pusztulásnak ellene szegüljön.” Ez a vízió nemcsak hogy sokkal realitásosabb, mint az előzményei, de sokkal drámaibb is (és talán napjainkban is van némi aktualitása), itt az egész európai kultúra léte forog kockán, s ha nem is az egészé, de mindenféleképpen a magyar kultúráé. S még ennél is súlyosabb dolgokról van itt szó. „Nemcsak politikai bukásról lehet itt szó, s nem is csupán kultúránk pusztulásáról. Ami végre is egy új nemzeti erőfeszítéssel még talán újraépíthető volna. Itt magáról a pusztulásról van szó. [...] A világ kataszt-

rófája elsősorban Magyarország pusztulását jelentené.” Ez az a megálmodott „nagyszerű halál”, mely rémálomként jelenik meg, de olyan rémálomként, melyről tudható, hogy hamarosan valóra válna. Ez ellen mindenképp fel kell szólalni, s újra előkerül az irodalom művelőinek ostromozása. „Nem vagyunk szentimentális pacifisták.” Az írás tovább sorolja azon személyeket – pontosabban nézőpontokat, felfogásokat –, melyek szerinte elítélendők: „Megvetjük, és az emberiség ellenségének bélyegezzük azt, aki a tudatunk alatt lakó vadság mély ösztönében valami szép, nagy, ősi dolgot lát, melyet a civilizációnál erősebbnek s talán még értékesebbnek is hirdet. Ellenség ő, mert vissza akarja csinálni azt a nagyszerű utat, a kultúra és kereszténység szent útját, amelyen évezredek alatt annyi áldozattal és erőfeszítéssel haladtunk előre.” Ennek szellemében kezdi kifejtetni a háború valódi

célját, okait, természetét: az otthonok, családok áldozatul dobását egy náluk kevésbé magasztosabb dologért. „Tudjuk és hirdetjük különben, hogy a mai háborúnak nincs is köze az ember ősi és nemes ösztöneihez. Sokkal több köze van a modern gépipar és bürokrácia szelleméhez.” Nem a nemzet érdeke a háború. „Az új világháború nem nemzeti, hanem nemzetközi ügy: nemzetközi üzletcsoportok és érdekszövetkezetek harca. A szegény nemzetek csak mint áldozatok kerülnek bele.”

NYUGAT	
SZERKESZTIK:	
BABITS MIHÁLY ÉS GELLÉRT OSZKÁR	
FŐMUNKATÁRSÁK:	
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ	MÓRICZ ZSIGMOND SCHÖPFLIN ALADÁR
XXVII. évf. 23-24. sz. KARÁCSONYI SZÁM 1934. december 1-16	
	OLDAL
BABITS MIHÁLY: A Nyugat új korszaka elé	517
TIZ ISMERETLEN KÖLTÉMÉNY TÓTH ÁRPAD HAGYA- TEKABÓL	519
SCHÖPFLIN ALADÁR: A Bánk bán – plágium?	525
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ: Vers	530
FENYŐ MIKSA: Hegedűs Loránt Kossuth-könyve	531
JUHÁSZ GYULA: Két vers	534
FOLDI MIHÁLY: «Aty Endre», Schöpflin Aladár könyve	535
TÖRÖK SOPHIE: Flóra	540
BABITS MIHÁLY, KOSZTOLÁNYI DEZSŐ, ZILAHY LAJOS: Mit tegyen az író a háborúval szemben?	553
(A Nyugat anketje)	561
NAGY LAJOS: Szatirák	567
KASSÁK LAJOS: Vers	568
VAS ISTVÁN: Füst Milán olvasásakor	572
ILYÉS GYULA: Három vers	574
GYERGYAI ALBERT: Mai Francia Dekameron	581
REICHARD PIROSKA: Vers	582
HALÁSZ GABOR: Magyar humanisták	593
BABITS MIHÁLY: Vers	593
FIGYELE:	
REDEY TIVADAR: Gellért Oszkár harmadik évtizede	594
BRAUN ROBERT: Angol könyv Magyarországról	597
NAGY LAJOS: Ilyés Gyula: Oroszország	603
NAGY ENDRE: Néhai Sándor: Bolhapiac	604
SCHÖPFLIN ALADÁR: Színházi bemutatók	605
FARKAS ZOLTÁN: Disputa és képzőművészeti szemle	607
KULFOLD (Francia folyóiratszemle)	610
ARKADIA	613

Előfizetési ár: negyedévre 10 P		Kötés szám ára: 3 pengő
50 Kc, 240 lal, 100 dinár		15 Kc, 60 lal, 30 dinár
Egyéb költés: 12.50 P		Egyéb költés: 3.75 P

Babits Mihály egy másik írásában egyfajta utópia képét, egy ideális uralmat tételez fel, s ebben hisz: „Szilárdan hisz-
szük, hogy a jog és igazság uralmát, a jobb belátás felülkerekedését csupán a béke hozhatja meg, s meg is fogja hozni.” Az erkölcsi parancsot minden felé helyezi. S talán épp ez (ez is) ad jogot a költőnek, írónak, művészeknek, hogy ők is felemeljék szavukat – azok, akik a szellemet képviselik. Ebben az írásban teszi ezt meg, s fordul az európai kultúra képviselőihez.

1938-as eseményekre (anschluss, zsidótörvények) reagált a *Tömeg és a nemzet* című esszéjében. Ír, pedig „a tem-
pót egy barbár kor irama diktálja, mely nem az én korom. Én még egy régi, szellemibb korból jöttem, mely előtt a legszen-
tebb kapocs a nemzet kapcsa volt, szellemi kötelék. Ez a kor megveti a szellemet, s megveti a szellemi kapcsolatokat.” Talán azért, mert „kedvesebb neki [a kor emberének] a testi köte-

lék, amit a faj jelent, vagy az érdekközösség, amit az osztály képvisel”, mint a szellem, mint maga a nemzet. („A nemzet a lélek, a tömeg csak a test. Sajnos, a test uralmának korát él-
jük, a »tömegek lázadásának« korát.”) Vagy mert mélységes fájdalommal érzi, hogy „ez a barbár ízü modernség betör a mi magyar életünkbe is”. Azért ír hát, hogy „a Szellem ismét úr legyen a nemzeten – ahogy történetének klasszikus korszakában, az Eötvösök és Deákok idejében úr volt –, s ellen tud-
jon állni a szörnyű politikai divatoknak, a barbárság különbö-
ző ragályainak, melyek ma fertőzik Európát”, de ennek nincs sok esélye. Tisztában van azzal, hogy súlyos nehézségeken, válságokon megy át majd a magyar szellem, de reméli, ez csupán csak egy betegség, melyből majd meg fog gyógyulni. Mert az örök, megkérdőjelezhetetlen értékek és igazságok megmaradnak, mint ahogyan „kétszer kettő négy marad ak-
kor is, ha minden táblára ötöt írnak”. Babits úgy véli, itt a keresztény elvek és a pogányság szembeállításáról van szó. Nem kevesebbről, mint a független s megkérdőjelezhetetlen erkölcsi igazságokról, s ezekhez való viszonyunkról. Ez az, amiért tollat ragad. Az erkölcs az, ami foglalkoztatja, ehhez van köze, ezért kell írnia. „Az én szolgálatom: megőrizni né-
pem legtisztább erkölcsi hagyományait, nem engedni, hogy az igazság szelleme elavuljon. A kezdődő barbárság lármája közt ébren tartani a lelkiismeret saját nyugtalanságát.”

Ez a szembenállás még ma is jellemző Európára és a világra. Nem nacionalista ideológiák vagy a szélsőbaloldali eszmék felélése miatt válik aktuálissá Babits és a többi nyugatos költő szava, hanem az egyre jobban terjedő liberalizmus, multikulturalizmus és a világon egyre inkább elha-
talmasodó közöny miatt. Amiatt a közöny miatt, ami hagyja, hogy háborúk dúljanak szerte a világban ilyen-olyan – kreált vagy valósnak vélt – indokokkal, és csak akkor tér észhez (vagy még akkor sem), ha a háborúk következménye már-már saját kultúráját veszélyezteti, sodorja magával a pusztulásba.

De Babits Mihály szavai nemcsak a költőknek, hanem hozzánk, keresztény emberekhez is szólnak, hisz nekünk is cselekednünk kell. Nem szabad elnyomnunk lelkiismeretünk szavát, és fel kell szólalnunk, ki kell állnunk keresztény értékeink és felfogásunk mellett az utókor érdekében azzal a felelősséggel, hogy amit ma teszünk vagy nem teszünk meg, az nemcsak a mi, hanem gyermekeink és majdani unokáink életét is meghatározza majd. Nem hagyhatjuk elveszni sem keresztény értékrendünket, szemléletünket, er-
kölcünket és létünket, sem pedig nemzeti identitásunkat.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Babits Mihály: *Tömeg és a nemzet*.
In. Uő: *Keresztül kasul az életemen*. Kairosz, 1997.
In: BELIA György (szerk.),
Esszék és tanulmányok II., Koszmosz, Budapest.
Kosztolányi Dezső (1934): *Mit tegyen az író a háborúval szemben?*
Nyugat, 23-24.

SZABÓ-KISS BEÁTA ZENETANÁR

Richard Wagner: *A bolygó hollandi* és a modern idők vándorai

Ha Wagner zenéjét jellemeznünk kéne, azt mondhatnánk: olyan, mintha soha nem érne véget, nem lelne nyugalmat; örökké feszült, ingerült, végtelenbe áradó zene.

A zeneszerző *A bolygó hollandi* című opera eredeti történetét egy norvég kikötőben hallotta, ahová egyik utazása során a hajóskapitány a viharok miatt volt kénytelen kikötni. A mű drámaiságában, lendületében is mintha azt a tengeri vihart zenésítette volna meg, amit saját maga személyesen is megtapasztalt. Az opera főszereplője az elátkozott hajós, aki arra ítéltetett, hogy szüntelenül járja a tengereket, és nem lelhet nyugalomra, amíg egy igaz és hű szívre nem talál. A *hollandi* hétévente egyszer partra szállhat és kereshet magának egy lányt. De valójában nem reménykedik, hogy meg is találja őt, mert minden női lelket egyformán hűtlennek vél. Senta, Daland kapitány leánya azonban örök hűséget fogad neki, amelyet be is tart, a *hollandi* mégsem hisz neki, szemét annyira elhomályosítja a keserűség.

A régi időkben, amikor a fiatalok megházasodtak, nem volt kérdés, hogy életük végéig kitartanak-e egymás mellett. A házastársi eskü kötelezett. Nem állítom, hogy ma a fiatalok romlottabbak volnának, mint a régiek, de miután az egész társadalmi morál óhatatlanul is hatást gyakorol a párokra, korábban a pozitív hatást láthattuk, ma viszont egyértelműen a negatív oldal mutatkozik meg látványosabban. Gyakran hallhatjuk, hogy a fiatalok össze sem házasodnak, mert „nem kell az a papír”, „mi van, ha megcsal” – halljuk oly’ gyakran –, „ha kisemmiz”, „ha elhagy”, „ha iszákos lesz” stb. stb. A végtelenségig sorolhatnám a kifogásokat. Ha össze házasodnak, mindig ott az a bizonyos kiskapu, hogy el lehet válni. Házassági szerződést kötnek, mert „mi lesz, ha...”. Apróbetűs lábjegyzetek, amelyeket a házassági eskü mellé nem hivatalosan odagondolnak vagy odaírnak a felek. Mind-egyiknek a lényege egy és ugyanaz: nem hiszik el, hogy a másik élete végéig hű maradhat. A bizalmatlanság következménye pedig általában az, hogy a másik valóban nem marad hű, vagy örök bizalmatlanságra kárhoztatják egymást, esetleg már előre megcsalják a másikat, nehogy áldozatként kerüljenek ki a kapcsolatból.

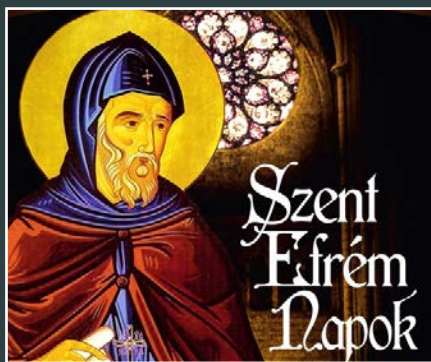
A bizalmatlanság korszakában élünk, amikor az adott szó mellé még ügyvéd által lepecsételt dokumentumokra és garancialevélre van szükségünk, mert anélkül naivnak és butuskának tartanak bennünket. A bolygó hollandi élete szerelmét szalasztotta el, mert nem hitt az adott szó erejében. Az opera egyik üzenete talán az, hogy merjünk megbízni a társunkban, odaadni neki az életünket és minden reménységünket akkor is, ha az egész világ mást sugall.

Más részről Senta alakja is elgondolkodtatott. A gyönyörű, fiatal leány, akinek vőlegénye, boldog élete van, mégis egy mogorva szellemalakról ábrándozik, akit egy képen pillantott meg. Amikor pedig a fantázia szülte férfi valóban belép az ajtón, Sentának össze kell szednie magát, hiszen álmai beteljesültek. Senta ugyanúgy nem remélte, hogy valaha is boldog lesz, mint a *hollandi*. Hosszas ábrándozásai mellett észre sem vette a körülötte lévő boldogságot. A vér-fagyasztó hősök, vámpírok és szellemalakok után sóhajtozni manapság is divatos a fiatal lányok körében. Talán Wagner már előre sejtette az elkövetkezendő századok férfiideáljait?! Gondoljunk csak arra, hogy néhányan akár életüket is feláldoznák egy-egy színészért, akit annyira csodálnak, bálványoznak. Ellenben, ha az említett rajongók találkoznának kedvenc csillagaikkal személyesen, talán már cseppet sem találnák őket olyan romantikusnak és titokzatosnak; valószínűleg a lelkes tinédzserek a képernyőn kívül még pillantásra sem méltatnák az egyébként halandó hőseiket.

Senta és a *hollandi* mindketten ugyanazt a hibát követik el külön-külön: nem veszik észre maguk körül az örömet és nem hiszik el, hogy életük jobbra fordulhat. Sorsuk végül mégis egybeforr a halálban. Az átok feloldódik, de csak a túlvilágon nyerhet lelkük végre nyugalomra.

Talán a modern ember is úgy vélheti, hogy a boldogságot, békességet csak akkor lelheti meg, ha keresztül-kasul áttutazza a világot, hiszen az egész média azt hangoztatja, hogy önmagunkat csak az utazgatás során tudjuk megismerni. A modern idők vándorai pedig csak rohannak, utaznak, hajszolják a szép tájakat, tengereket, mégsem találják elveszett boldogságukat. Gondoljunk csak bele, milyen ellentmondásos, hogy önmagunkat zajban, utazásban, emberek tömegében próbáljuk megismerni. Őseink gyakran egész életükben csak azzal dicsekedhettek, hogy a szomszéd faluba látogattak, mégis harmóniában éltek a természettel, önmagukkal és Istennel. A boldogság és nyugalom megtalálásához tehát nem hóbörgő tengerekre van szükség, nem vándorlásra, hanem elfogadásra, bizalomra és csendre. Akár egy négyzetméteren is lehet boldog az ember, ha észreveszi a jó dolgokat az életében és azokat az embereket, akik kitartanak mellette.

január 17-24.: Egyházmegyéink egyházközségei is bekapcsolódtak az Ökumenikus imahét közös imádságaiba, elmélkedéseibe.

január 23.: Országos Görögkatolikus Bált szerveztek a szórványban élő görögkatolikus hívek Budapesten.

január 23.: A hajdúdorogi Szent Bazil Gimnázium 25. születésnapját ünnepelte jótékonyági bál keretében.

január 24.: Makovecz Imre emlékkiállítás nyílt Máriapócsan a Magyar Kultúra Napja alkalmából.

január 28-29.: Ismét Szent Efrém Napokkal várták az egyházi zene iránt érdeklődőket Nyíregyházán és Debrecenben a Görögkatolikus Metropólia szervezésében. Többek között énekelt a Munkácsi Fiúkórus is. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán bemutatták a 800 éves Dániel-játékot.

január 29.: Fülöp metropolita a nyíregyházi Szent Miklós-székesegyházban diakónussá szentelte Boros András papnövendéket.

január 30.: A Miskolci Egyházmegye iskolai futballmérkőzésen csaptak össze egymással Edelényben.

február 2.: Közösségi házat áldottak meg főpásztoraink Tuzséron, mely a „Kultúra – ami összeköt” pályázat keretében épült fel.

február 2.: Ünnepelesen lezárult a Megszentelt élet éve, melynek záró alkalma Máriapócsan volt.

február 4.: A katolikus papok teremlabdarúgó Európa-bajnokságán a magyar papi válogatott az ötödik helyet szerezte meg. A válogatott tagja a Miskolci Egyházmegye három papja: Jármí Zoltán, Moldován Tibor és Stefán Zoltán. Az EB legjobb kapusa Kiss-Rigó László, a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke lett. Gratulálunk!

február 5-7.: Görögkatolikus fiataljaink is képviselték magukat a Kárpát-medencei Egyetemi Lelkészségek Találkozásán Szegeden.

február 9.: Nyílt napot tartott a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Fő-

iskola és a Görögkatolikus Papnevelő Intézet Nyíregyházán.

február 7-14.: Mindhárom egyházmegyénk bekapcsolódott a Házasság hete programsorozataiba, előadásokat, tanúságtételeket és imaalkalmakat szerveztek a házaspárok, családok részére.

február 11.: Magyarország élő bizánci művészetéből nyílt kiállítás a budapesti Párbeszéd Házában.

február 11.: A debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium és az Attila téri Görögkatolikus Egyházközség véradást szervezett, melyen Fülöp metropolita is részt vett.

február 11.: Orbán Viktor miniszterelnök, Balog Zoltán miniszter és Seszták Miklós államtitkár Atanáz püspök vendége volt Miskolcon.

február 12.: Kuba fővárosában, Havannában találkozott Ferenc pápa és Kirill moszkvai pátriárka, az orosz ortodox egyház feje. Ez az egyháztörténetben az első alkalom, hogy a pápa és a moszkvai pátriárka találkozott egymással.

február 13.: Teqball-asztalt adtak át Nyíregyházán is. Az adományt a Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium kapta.

február 16.: „25 éve szabadon – A Kárpátaljai Görögkatolikus Egyház helyzetállása és tanúságtétele” címmel nyílt kiállítás a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán.

február 19-21.: Kántorok lelkigyakorlata Máriapócscon.

február 20.: Az országos hittanverseny döntői mindhárom egyházmegyében. Miskolci Egyházmegye, a Nyíregyházi Egyházmegye és a Hajdúdorogi Főegyházmegye hittanosai mérték össze tudásukat a „megyei” versenyen.

február 21.: Krisztust és az Istenszüllőt ábrázoló ikonokból nyílt kiállítás a máriapócsi Családvárban „A te szentképed előtt meghajolunk, Jóságos...” címmel.

február 23.: Véralást tartottak a Szent Atanáz Hittudományi Főiskolán.

február 24.: Budapesten sajtótájékoztató keretében hirdették meg a Mariaszellől Csíksomlyóig vezető Mária-úton haladó 1300 km-es Mária Maratont, melynek egyik fővédnöke Fülöp metropolita.

február 25.: Bibliakörök találkozója volt Sajópálfalán.

február 25-26.: Atanáz püspök is részt vett a nemzetközi teológiai konferencián Rómában, és személyesen mondott köszönetet Ferenc pápának a Kirill pátriárkával való találkozásért.

február 27.: A Szegeden megrendezett Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat országos labdarúgótornáján debreceni szakkollégiumunk diadalmaskodott, a miskolciak pedig bronzérmesek lettek. A mieinké lett a legjobb mezőnyjátékos és a legjobb kapus díja is. Gratulálunk a csapatoknak!

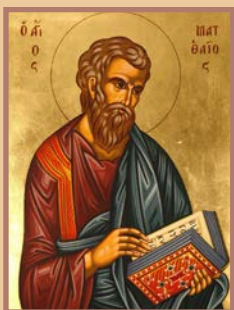
február 28.: A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat által fenntartott máriapócsi II. János Pál Pápa Idősek Otthonában kápolnát szentelt Ábel kormányzó atya. Másnap

látogatást tett a Szeretetszolgálat által működtetett fehérgyarmati szociális szolgáltató központban.

március 5.: Az országos Liturgikus ének-versenynek és a hittanverseny döntőjének Máriapócs adott otthont.

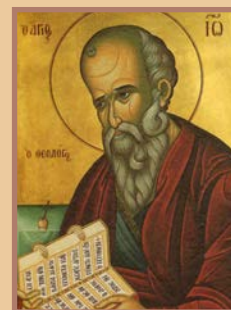
március 7.: Együttműködési megállapodást írt alá a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet és a Görögkatolikus Egyetemi és Főiskolai Kollégium. A szakkollégisták segítik a fogvatartottak szabadulás utáni vissza-illeszkedését a társadalomba.

IDŐPONT: **2016. július 24–30.**

AJÁNLOTT TÉMA: **az evangélisták**

A tavalyi programhoz híven idén is több előadó segíti lelki gazdagodásunkat.
A létszám limitált, az **első 17 fő jelentkezését tudjuk elfogadni.**

**A TORNABARAKONYI
IKONFESTŐ TÁBOR**

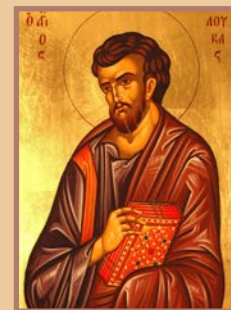
**IDÉN IS VÁRJA A
JELENTKEZŐKET!**

Jelentkezni a **rodof14@gmail.com** e-mail címen,
vagy telefonon: **+36/30-382-4556** (Fodor Judit) lehet.

SZERETETTEL HÍVUNK BENNETEKET erre az örömteli együttlétre!
Laczkó Anita
Fodor Judit

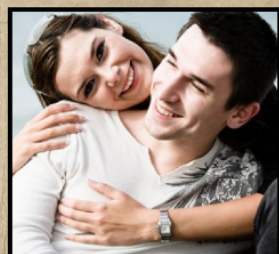
A részletekről a **www.barakonyitaborok.hu** honlapon olvashat.

PÁRKAPCSOLATI ÉS CSALÁDI KONZULTÁCIÓ

AMI SZÓBA KERÜL...

ÉRTÉK
NEHÉZSÉG STABILITÁS
SZERETET
FÁJDALOM ÖRÖM
MEGBOCSÁTÁS
EMLÉKEK

KAPCSOLAT:

Somogyi Klára pszichológus,
családterapeuta jelölt
20/213 95 72

Dobrai Zoltán teológus,
mentálhigiénés és családterápiás
szakember jelölt
30/815 39 88

„A TE SZENT KÉPED ELŐTT
MEGHAJLUNK, JÓSÁGOS”

KORTÁRS MAGYAR IKONFESTŐK
KRISZTUS- ÉS ISTENSZÜLŐ-ÁBRÁZOLÁSA

A kiállítás június 30-áig tekinthető meg
a máriapócsi Csáládvárban.

NEKED 1 % ADÓ
NEKIK 100% ÉLMÉNY

HORDOZZUK EGYMÁS TERHÉT!

www.facebook.com/DamjanTabor

SZENT PANTELEIMON ALAPÍTVÁNY
19207906-1-15

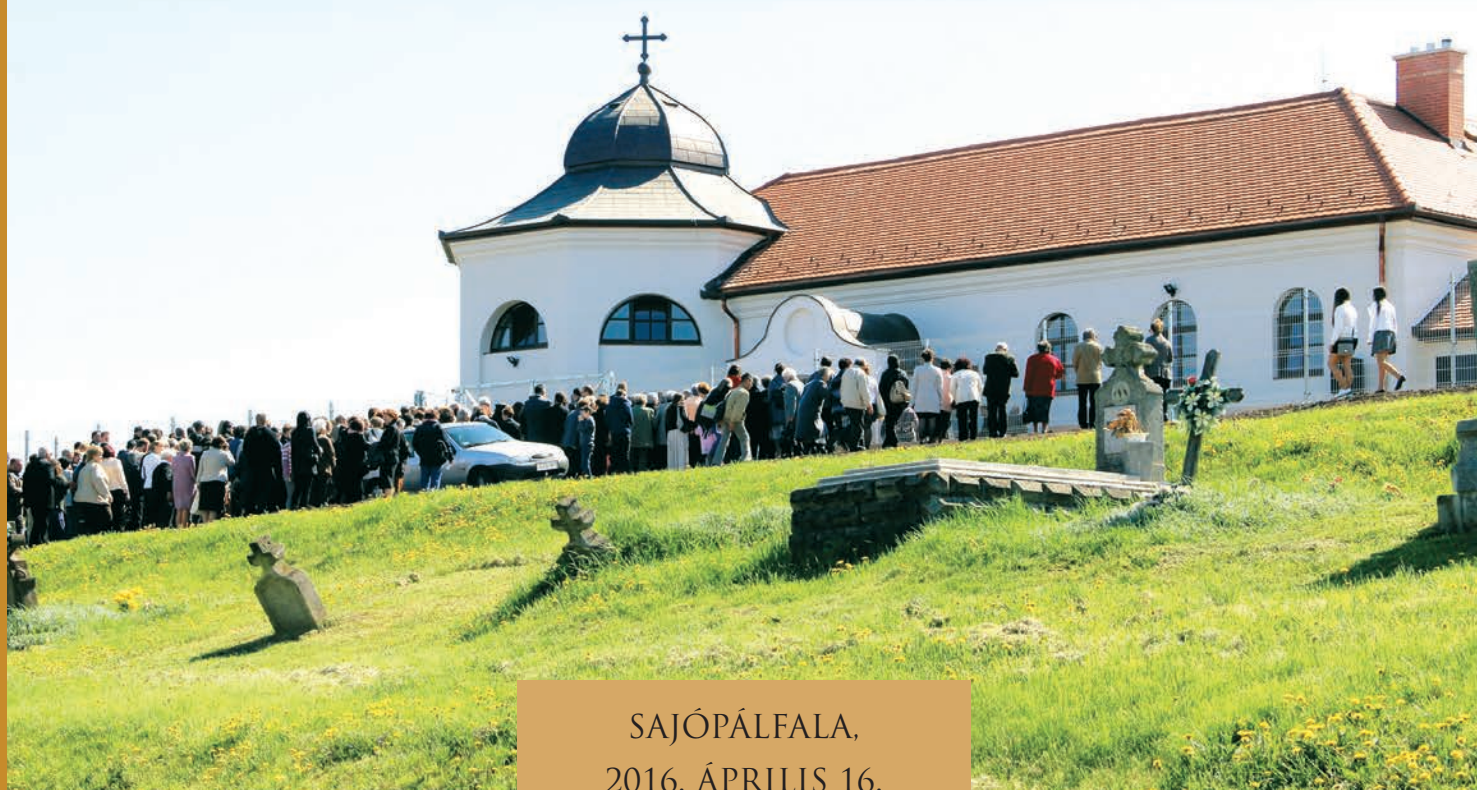

Egyhetes ingyenes nyári tábor enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékkal élő emberek számára.

Elérhetőségek: +36306436992 szentdamjantabor@gmail.com

A KENETHOZÓKRÓL ELNEVEZETT
NŐI SZERZETESKÖZÖSSÉG MONOSTORÁNAK SZENTELÉSE

SAJÓPÁLFALA,
2016. ÁPRILIS 16.